

Bulletin advokacie

Nový stavební zákon anebo co z něj (z)bude • Dohoda o vině a trestu jako kvadratura kruhu • Stanovení přiměřeného protiplnění a jeho přezkum při vytěsnění minoritních akcionářů kotovaných společností II. • Ke zprávě dozorčí rady o výsledcích její činnosti • Zpeněžování majetkové podstaty a ochrana vlastnického práva •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Galavečer Právnicka roku 2022 po třech letech v Brně:
do Právníkové síně slávy vstoupil advokát Martin Šolc.**
Podrobnosti a přehled všech vítězů najdete na str. 4-5.

**KDO ZÍSKAL
CENU
VÁCLAVA
MANDÁKA?**
Čtěte na str. 6.

Dědické právo v předpisech dlouhého století (1918–2022)

Příručka pro dodatečné projednání dědictví

Martin Šešina, Petr Bílek

Příručka se vzory protokolů a rozhodnutí shrnuje historické právní úpravy dědění, které je nezbytné aplikovat podle zásady, že hmotněprávní dědické vztahy i procesní postup se řídí úpravou platnou v době úmrtí zůstavitele.

598 stran, 1190 Kč

Rodinné vztahy v soudní praxi

Vzory podání a soudních rozhodnutí

Hana Nová, Nikol Hönigová

Publikace obsahuje 85 vzorů podání a soudních rozhodnutí v rodinných věcech. Vzory se zabývají rozhodováním o osobním stavu, vztahy mezi rodiči a dětmi včetně výživného, náhradní rodinnou péčí i vztahy mezi manželi včetně majetkových souvislostí.

405 stran, 730 Kč

Jak psát, aby se to dalo číst

2. doplněné vydání

Jakub Šváb

V příručce najdete stručná a přehledná pravidla přístupného psaní, která zaručí, že váš text bude čtivý, dobře čitelný a že ho budete mít rychle napsaný, ať už píšete diplomovou práci, úřední sdělení, smlouvu nebo třeba obecní vyhlášku.

140 stran, 280 Kč

Základy občanského práva hmotného

Závazkové právo I.

Ivana Štenglová, Jan Dědič, Josef Fiala, Jan Lasák, Václav Pilík, Markéta Selucká a kolektiv

Učebnice přehledně shrnuje základy obecné části závazkového práva a závazkového práva smluvního. Teoreticky zaměřený výklad se nevyhýbá praktickým otázkám a zohledňuje nejnovější vývoj nauky, judikatury i recentní změny právní úpravy.

542 stran, 820 Kč

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 273 193 111
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Šéfredaktorka: JUDr. Hana Rýdlová
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman, LL.M.
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.,
prof. Dr. Alexander Bělohávek,
JUDr. Petr Čáp,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
JUDr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozeňalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného

zasílejte na adresu: ČAK, Národní třída 16,
110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě
poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá
zdarma. S reklamacemi při problémech
s distribucí se obračejte na pí Dvořákovou,
e-mail dvorakova@cak.cz, tel. 273 193 165.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555
nebo na 606 404 953. Media kit a další
informace naleznete na internetových
stránkách www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz
a www.advokatnidenik.cz).

Toto číslo vyšlo 22. 5. 2023 v nákladu
16 050 výtisků.

Obálka: Vítězové Právnicka roku 2022 –
foto Igor Zehl

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 2571-3558 (Advokátní deník)

Úvodník

Kamil Blažek: **Advokacie jako lepidlo společnosti: filozoficko-bulvární zamyšlení** 3

Aktuality

**Galavečer Právnicka roku 2022: do Právnické síně slávy vstoupil advokát
Martin Šolc** Red. 4
**Tomáš Sokol a Vladimír Smejkal převzali Cenu za nejlepší článek
v Bulletinu advokacie** Red. 6

z právní teorie a praxe

Články

Nový stavební zákon anebo co z něj (z)bude František Korbel, Jiří Buryan,
Dáša Krupová, Matěj Potměšil 9
Dohoda o vině a trestu jako kvadratura kruhu Tomáš Sokol 15
**Stanovení přiměřeného protiplnění a jeho přezkum při vytěsnění minoritních
akcionářů kotovaných společností II.** Jan Dědič, Jan Lasák, Filip Buchta 22
**Je neuvedení ceny v kupní smlouvě o převodu nemovitostí důvodem
pro zamítnutí návrhu na vklad vlastnického práva?**
Vladimír Muzikář, Andrea Kovač Muzikářová 28
Několik poznámek ke zprávě dozorčí rady o výsledcích její činnosti Radim Kříž 34
Zpeněžování majetkové podstaty a ochrana vlastnického práva
Veronika Weigl 39

Z judikatury

NS: K užívání cizího prostoru 45
ÚS: Ke stanovení tarifní hodnoty podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu 47
**NSS: Přezkum rozhodnutí správního orgánu o nařízení předběžného opatření
v soukromoprávní věci** 49
ESLP: Kárné stíhání advokátů a svoboda projevu 50
**Glosa: K rozhodnutí NS ohledně některých aspektů uplatnění práva na vydání
bezdůvodného obohacení vzniklého neoprávněným užíváním společné věci** 52

Z odborné literatury

Ivana Štenglová, Jan Dědič, Josef Fiala, Jan Lasák, Václav Pilík, Markéta Selucká a kol.:
Základy občanského práva hmotného. Závazkové právo I. (Zbyněk Pražák) 56
Jan Strakoš: **Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář**
(Petra Gronwaldtová Wagnerová) 57
Jitka Wolfová, Martin Štika: **Soudní exekuce** (Přemysl Raban) 57
Jakub Klodwig: **Příručka právní regulace cloudu** (Adam Kučinský) 58

z advokacie

Z kárné praxe Petra Vrábliková 59

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

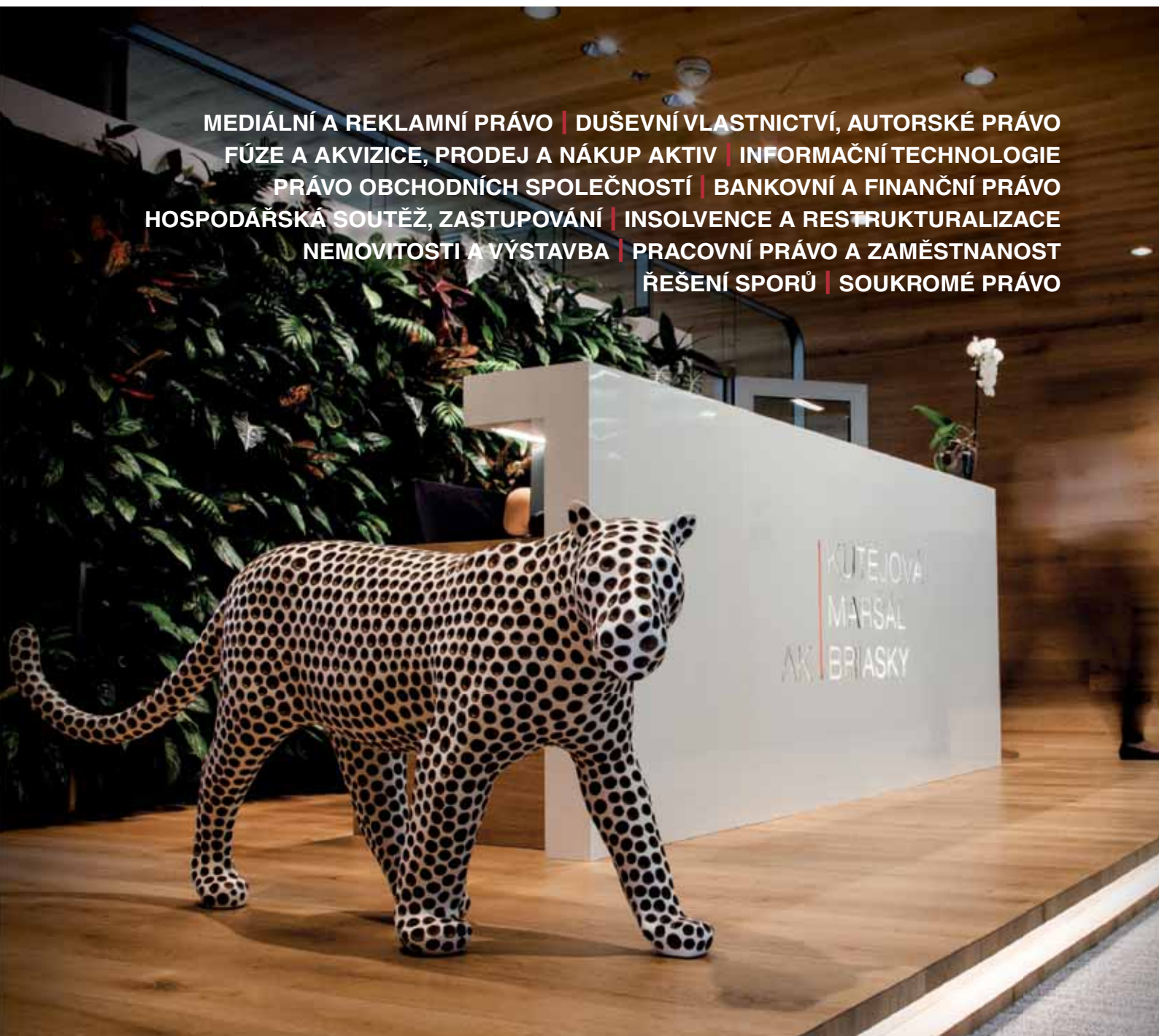
**Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty
pořádané ČAK** 60
Pozvánka na konferenci „Právní a neprávní problémy patchworkových rodin“ 61
Pozvánka na XXX. Karlovarské právní dny 62

Nakonec

Kresba Lubomíra Lichého 64
Víte, že... Stanislav Balík 64

AK | KUTĚJOVÁ
MARŠÁL
BRIASKÝ

MEDIÁLNÍ A REKLAMNÍ PRÁVO | DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ, AUTORSKÉ PRÁVO
FÚZE A AKVIZICE, PRODEJ A NÁKUP AKTIV | INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE
PRÁVO OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ | BANKOVNÍ A FINANČNÍ PRÁVO
HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ, ZASTUPOVÁNÍ | INSOLVENCE A RESTRUKTURALIZACE
NEMOVITOSTI A VÝSTAVBA | PRACOVNÍ PRÁVO A ZAMĚSTNANOST
ŘEŠENÍ SPORŮ | SOUKROMÉ PRÁVO

Advokátní kancelář Kutějová, Maršál, Briaský, s.r.o.

Politických vězňů 935/13, 110 00 Praha 1 | +420 234 712 712 | www.akkmb.cz

Advokacie jako lepidlo společnosti: filozoficko-bulvární zamyšlení

Tento úvodník bude z těch méně praktických; nemá za cíl upozornit na žádné novinky v právním řádu ani kde jinde. Je spíš zamyšlením nad tím, co podle mne k výkonu advokacie také neoddělitelně patří – kromě zastupování klientů, vydělávání peněz a nadávání na zákonodárce či soudce. Mám na mysli naše aktivní působení a projevování se ve veřejném prostoru, v obci, komunitě, nebo v politice. Takové filozofické zamyšlení v bulvární zkratce.

Je moderní říkat, že advokacie čelí mnoha výzvám nebo hrozbám. A je to pravda. Od zatím jen tušených dopadů umělé inteligence, přes klesající příjmy, pokles atraktivity povolání mezi nejlepšími absolventy právnických fakult až po rostoucí komplexitu práva a ohrožení exkluzivity výkonu profese.

Skrytou, ale o to vážnější hrozbou je klesající důvěra v právní stát. Důvodů je více, ale jedním z hlavních je to, že základní hráči v systému právního státu, od zákonodárců přes soudní systém až po advokaci, se do jisté míry stáhli z veřejného prostoru a rezignovali na hájení principů důležitých pro fungování právního státu i na vysvětlování toho, jak a proč je jejich činnost pro společnost navýsost důležitá.

Právní stát, nebo ještě přiléhavěji vláda práva (anglosaský koncept *rule of law*, ve svých mnoha významech), by nemohl existovat bez právníků různých profesí. Z nich jsou advokáti skupinou nejpočetnější a svým potenciálním vlivem ve společnosti také pravděpodobně nejdůležitější (aniž bych chtěl snižovat váhu třeba soudců či státních zástupců), protože systematicky stojí na straně občanů, nikoli státu a mají zásadní vliv na to, jak jsou a budou právo a (ne)spravedlnost společností vnímány.

Advokacie také může a měla by být nejviditelnější právníkou profesí. Jsme limitováni zákony a profesními etickými pravidly, ale jinak jsme ve veřejném vyjadřování a politické angažovanosti omezeni mnohem méně než soudci a státní zástupci. Jsme zvyklí své názory formulovat, ale hlavně je sdělovat a přesvědčovat o nich ostatní. Povolání advokáta je ze své podstaty povolání veřejné.

Advokátky a advokáti by se měli zapojovat do veřejné debaty na všech úrovních. Vynikajícím příkladem jsou třeba projekty *Advokáti do škol* nebo *Advokáti do dětských domovů*. Tyto projekty ukazují, že témata, kterými se advokacie zabývá, jsou důležitá pro všechny, že právo je potřeba dennodenně naplňovat v praxi a prát se o něj. To rozhodně není věc samozřejmá a sdílená celou společností.

Neuspokojivá úroveň současné politiky je dána mj. absencí kvalitních lidí v politice, a to nemluvím o intelektu, ale spíše o chápání principů fungování společnosti a vlády práva v ní, toho, co to je právo v širším slova smyslu, jaké jsou právní principy, jak funguje systém, že existuje nutnost zachování rovnováhy a že potřebujeme spravedlnost. Chybí povědomí o tom,

že spravedlnost je nedostihný ideál, kterému se můžeme blížit, ale žádným razantním opatřením ho nikomu na talíři nenaseruujeme.

Důležité je, aby se společenská debata vedla napříč vrstvami příjmovými i vzdělanostními a probíhala konstruktivně a pokud možno nekonfrontačně. Zdvořilá, civilizovaná debata, naslouchání argumentům druhé strany, hájení svobody slova a vyjadřování – tomu se advokáti věnují dnes a denně. Advokáti musí pracovat proti rozdělování společnosti, být lepidlem, které společnost pomáhá držet pohromadě, protože to je klíčový důvod jejich vlastní existence.

Mgr. KAMIL BLAŽEK,
náhradník představenstva ČAK

právník roku 2022

Galavečer Právníka roku 2022: do Právnícké síně slávy vstoupil advokát Martin Šolc

Po tříleté přestávce, způsobené pandemií covidu-19, se opět sjeli právníci všech profesí do Brna na již 17. slavnostní galavečer celojustiční soutěže Právník roku, pořádané Českou advokátní komorou a mediální a vzdělávací skupinou EPRAVO.CZ. Během galavečera, který se konal v pátek 12. května 2023 v hotelu International, převzalo skleněnou plastiku se svatým Yvem šest mužů a dvě ženy; do Právnícké síně slávy byl uveden advokát JUDr. Martin Šolc.

Průvodcem večera byl letos poprvé **Vladimír Kořen**, který využil svých dlouholetých zkušeností s moderováním pořadu České televize Zázraky přírody a mezi předáváním svatých Yvů zapojil do svých originálních soutěžních kvízů celé vážené publikum, a do závěrečného experimentu dokonce i předsedu České advokátní komory JUDr. Roberta Němce, LL.M.

Pro letošní soutěžní ročník bylo stanoveno **pět odborných kategorií** – občanské právo, trestní právo, správní právo, pracovní právo a občanská a lidská práva a právo ústavní, a **tři tradiční kategorie speciální** – Talent roku, PRO BONO a Právnícká síň slávy za celoživotní přínos českému právu. Vítěze všech kategorií vybrala desetičlenná odborná porota, která se rozhodovala na základě nominací zaslaných odbornou veřejností přes portál www.pravnikroku.cz.

V **pěti odborných kategoriích** předali zástupci jednotlivých právníckých komor a spolků skleněného sv. Yva reprezentantům opravdu téměř všech právníckých „řemesel“: za občanské právo devadesátiletému emeritnímu soudci **JUDr. Antonínu Tripesovi**, za trestní právo státnímu zástupci **JUDr. Janu Jakovcovi**, za správní právo advokátu **Mgr. Tomáši Machurkovi**, za pracovní právo podnikové právniče **JUDr. Jitce Hlaváčkové** a v kategorii **Občanská a lidská práva a právo ústavní** opravdové renesanční osobnosti – advokátovi, vysokoškolskému pedagogovi, emeritnímu ústavnímu soudci a právnímu historikovi **JUDr. PhDr. Stanislavu Balíkovi, Ph.D.**

Co se týče speciálních kategorií soutěže, první ze nich, **Talent roku**, je určena **pro mladé právníky všech profesí do 33 let věku**, kteří se jí mohou zúčastnit zasláním své písemné odborné či literární práce s právní tematikou. Oceněny jsou vždy tři nejlep-

ší práce, a to i finančně. Ceny tradičně předává úřadující ministr či ministryně spravedlnosti, kvůli pracovnímu zaneprázdnění ministra JUDr. Pavla Blažka, Ph.D., jej ale letos na pódiu zastoupil jeho náměstek Mgr. Antonín Stanislav, Ph.D.

Letos odborná porota vyhodnotila jako nejlepší práci advokáta **Mgr. Tomáše Munzara „Dezinformace jako výzva pro demokratický právní stát v České republice“**. Jeho článek si můžete přečíst hned v následujícím, šestém čísle Bulletinu advokacie, a také v Advokátním deníku.

Na druhém místě se v kategorii Talent roku umístil s příspěvkem **„Úloha státního zastupitelství ve zvláštních řízeních soudních a úvaha nad změnou související právní úpravy“** **JUDr. Jakub Sivák, Ph.D.**, státní zástupce působící na Obvodním státním zastupitelství pro Prahu 8, externí pedagog Právnícké fakulty UK v Praze. Na třetím místě se (ještě pod svým rodným příjmením Ivanovská) v kategorii Talent roku umístila s příspěvkem **„Kdy nahradí advokáty v soudní síni roboti?“** **JUDr. Natálie Kuňáková, LL.M.**, advokátka trvale spolupracující s AK Petráš Rezek. Také tyto dvě práce najdete v dohledné době v BA a v Advokátním deníku.

Vítězkou druhé speciální kategorie, **PRO BONO**, se stala a finanční odměnu ve výši 50 000 korun z rukou donátora této kategorie, nestora české advokacie a jednoho z „obyvatel“ Právnícké síně slávy JUDr. Gerhardta Bubníka, LL.M., převzala advokátka **JUDr. Lucie Hrdá, nositelka Ceny Františky Plamínkové a ceny Flamma**, právní poradkyně poradny Bílého kruhu bezpečí a **spoluzakladatelka neziskové organizace BEZ TRESTU**, která upozorňuje na bagatelizaci sexualizovaného a domácího násilí; v posledních třech letech

stojí doktorka Hrdá i za charitativní aukci pro oběti domácího násilí, v níž se vybralo již téměř půl milionu korun. Její advokátní kancelář je jedinou kancelář v České republice specializovanou na domácí a sexualizované násilí a věnuje se i s tím souvisejícímu trestnímu a rodinnému právu a problematice stalkingu. V řadě složitých a dlouhotrvajících kauz poskytuje své právní služby PRO BONO. Zdarma rovněž provozuje většinu své osvětové činnosti. Úspěšně školí a přednáší o domácím násilí pro lékaře, zdravotní personál, policisty a orgány sociální péče o děti a všechna uvedená témata aktivně otevírá i v médiích a na sociálních sítích.

S dobročinností je celojističní soutěž Právník roku již od prvních ročníků spjata i dalším způsobem – v průběhu slavnostního galavečera byly vždy předávány **charitativní šeky pro potřebné**, a ani letos tomu nebylo jinak. První letošní charitativní šek – na částku 100 tisíc korun – darovala Česká advokátní komora a z rukou jejího předsedy Roberta Němce jej převzal vedoucí Právního oddělení Masarykova onkologického ústavu v Brně Mgr. Radek Halouzka.

Druhý šek věnovala (jako už při příležitosti slavnostního večera Právníka roku dvanáctkrát v minulosti) advokátní kancelář HAVEL & PARTNERS. Suma ve výši 150 tisíc korun tentokrát zamířila do obecně prospěšné společnosti „Dejte dětem šanci“, která se snaží dětem a mladým lidem z dětských domovů ulehčit přípravu a vstup do samostatného života. Na pódiu jej zakladatelce a ředitelce společnosti Michaele Chovancové předal jeden z parterů společnosti a člen představenstva ČAK Mgr. František Korbel, Ph.D.

Naproti tomu skutečnou premiérou galavečera bylo **předání nového vyznamenání České advokátní komory určené pro významné představitele zahraniční advokacie**. Tento nově založený **Řád české advokacie** byl udělen **Ranku Pelicarićovi**, chorvatskému advokátovi s českými kořeny a bývalému prezidentovi CCBE, za podporu české advokacie na mezinárodním poli a za rozvoj česko-chorvatských advokátních vztahů, který za vyznamenání poděkoval výbornou češtinou.

Vrcholem večera pak bylo předávání **ceny svatého Yva za celoživotní přínos českému právu**, kterou získal a do **Právnické síně slávy** byl uveden advokát **JUDr. Martin Šolc** (na snímku s předsedou ČAK JUDr. Robertem Němcem, LL.M., a předsedou představenstva společnosti EPRAVO.CZ Mgr. Miroslavem Chocholou, LL.M., MBA, kteří mu cenu předávali). Doktor Šolc se během své již čtyřicet let trvající praxe specializoval na právo obchodní a mezinárodní, zejména v ob-

lasti fúzí a akvizic. Jako odborník na M&A je respektován i v zahraničí, např. ratingový portál advokátů Chambers jej opakovaně uvádí pro oblast M&A v nejvyšší kategorii Eminent Practitioner. V letech 2007 a 2011 získal ocenění Právník roku v oblasti obchodního práva.

Doktor Martin Šolc je též významným představitelem polistopadového vedení české advokacie, spoluautorem porevolučního zákona o advokacii, o jehož přijetí se společně s dalšími zasloužil ihned v prvním pololetí 1990 v České národní radě. Coby místopředseda a v roce 1994 i předseda ČAK se podílel na procesu sjednocení právnických profesí a na obraně jejich samospráv.

Významnou měrou přispěl i k vytváření obrazu české advokacie jako významné součásti mezinárodní advokátní a právnícké komunity. Bezprostředně po listopadové revoluci započal svoji práci pro International Bar Association, kde prošel řadou významných funkcí, včetně funkce spolupředsedy Institutu lidských práv IBA, viceprezidenta, a nakonec v letech 2017 až 2018 i prezidenta této organizace, do které byl zvolen jako první Středoevropan.

Ve své řeči doktor Šolc úvodem připomněl jméno prvního polistopadového předsedy České advokátní komory JUDr. Karla Čermáka (1934-2017) a poděkoval za podporu kolegům ze své advokátní kanceláře; především se však obrátil na všechny přítomné právníky, aby při každé příležitosti vysvětlovali lidem, co je právní stát a proč jej mají chtít, neboť obrana právního státu je podle jeho přesvědčení základním úkolem členů všech právnických profesí.

Právničky a právníci roku 2022

Občanské právo

JUDr. ANTONÍN TRIPES, emeritní soudce

Trestní právo

JUDr. JAN JAKOVEC, státní zástupce Okresního státního zastupitelství Litoměřice

Správní právo

Mgr. TOMÁŠ MACHUREK, advokát, partner AK MT Legal

Občanská a lidská práva a právo ústavní

JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK, Ph.D., advokát, děkan PF ZČU v Plzni, emeritní soudce Ústavního soudu a expředseda ČAK

Pracovní právo

JUDr. JITKA HLAVÁČKOVÁ, právnička, poradkyně generální ředitelky Svazu průmyslu a dopravy ČR

PRO BONO

JUDr. LUCIE HRDÁ, advokátka specializující se na trestní a rodinné právo, spoluzakladatelka neziskové organizace BEZ TRESTU

Talent roku

Mgr. TOMÁŠ MUNZAR, advokát trvale spolupracující s AK Břiza & Trubač

Právnícká síň slávy

JUDr. MARTIN ŠOLC, advokát, držitel ocenění Právník roku v oblasti obchodního práva, bývalý místopředseda a předseda ČAK, bývalý viceprezident a prezident IBA

Rozhovory s vítězi Právníka roku 2022 najdete v Advokátním deníku www.advokatnidenik.cz. Zde, a také na webu ČAK www.cak.cz, najdete i videozáznam celého večera.

✦ Red.

✦ Foto IGOR ZEHL

Cena
Václava Mandáka

Tomáš Sokol a Vladimír Smejkal převzali Cenu za nejlepší článek v Bulletinu advokacie

Cenu Václava Mandáka za nejlepší odborný článek publikovaný v Bulletinu advokacie v roce 2022 získali za článek „Znepřístupňování webů“, uveřejněném v Bulletinu advokacie č. 7-8/2022, spoluautoři JUDr. Tomáš Sokol a prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL.M., DrSc.

Záměr udělovat každoročně ocenění za nejlepší původní článek publikovaný v tištěné verzi Bulletinu advokacie v předchozím kalendářním roce schválila redakční rada Bulletinu advokacie již před šesti lety. Ocenění pojmenovala (se souhlasem oprávněných dědiců) „Cena Václava Mandáka“, po dlouholetém šéfredaktorovi Bulletinu advokacie JUDr. Václavu Mandákoví, CSc. (*1933 +2009). Redakční rada hodnotila články podle odborné kvality, srozumitelnosti a argumentační přesvědčivosti, přínosu článku pro právní a zejména advokátní praxi, a přihlížela i k původnosti tématu a jeho aktuálnosti v daném kalendářním roce.

Nejlépe těmto kritériím v již šestém ročníku soutěže vyhověli a Cenu Václava Mandáka za rok 2022 získali JUDr. Tomáš Sokol, který je advokátem, prezidentem Unie obhájců ČR a členem představenstva ČAK, společně s prof. Ing. Vladimírem Smejkalem, CSc., LL.M., DrSc., který působí jako soudní znalec v oboru kybernetika a na Fakultě podnikatelské Vysokého učení technického v Brně.

Autoři v článku reagují na znepřístupnění některých webů z důvodů šíření dezinformací v souvislosti s napadením Ukrajiny Ruskou federací v loňském roce a analyzují celou věcnou a právní podstatu existence informačních webů, resp. webů obecně a jejich znepřístupnění. V rámci toho především popisují, na jaké právní bázi je postavena internetová dostupnost webů, jak je možné je znepřístupnit a v jakém právním režimu se tak děje či může dít. V této souvislosti se pak zabývají právní povahou žádosti vlády a dalších subjektů o znepřístupnění některých webů a možnými právními důsledky toho, že žádosti bylo dočasně vyhověno. Reagují na zatím jedinou známou žalobu, která byla v této souvislosti podána. Současně upozorňují na velmi nedostatečnou právní úpravu v této oblasti.

Zmíněná výše popsaná práce vyhověla nejlépe všem kategoriím, tedy z pohledu odborné kvality, srozumitelnosti a argumentační přesvědčivosti, původnosti tématu a aktuálnosti, a samozřejmě přínosu pro právní, zejména advokátní praxi.

Cenu vítězům předali dne 12. května 2023 v Brně v rámci slavnostního galavečera Právníka roku 2022 předseda redakční rady BA JUDr. Petr Toman, LL.M., a šéfredaktorka BA JUDr. Hana Rýdlová. Vedle skleněné plakety obdržel každý z vítězů i šek v hodnotě 5 000 Kč na nákup tištěné odborné literatury vydavatelství Wolters Kluwer z rukou marketingové ředitelky vydavatelství Mgr. Marie Lindovské.

Redakce Bulletinu advokacie vítězům srdečně gratuluje a zároveň dává na vědomí, že byl vyhlášen další ročník a bude se těšit na vaše odborné příspěvky na aktuální a zajímavá témata.

❖ Red.

❖ Foto IGOR ZEHL

Spoléhají na ně piloti. Můžete i vy.

Důvěruje jim více než 400 vojenských jednotek po celém světě. Hodinky Bremont jsou zkonstruovány tak, aby splňovaly všechny požadavky, které jsou na piloty kladeny.

HB
BECHYNĚ
HODINÁŘSTVÍ

www.hodinarstvi-bechyne.cz

BREMONT

CHRONOMETERS

Získejte mezinárodně uznávaný titul

LL.M.
Master of Laws

na **Univerzitě Karlově**

V akademickém roce 2023/2024

nabízíme kurzy v českém jazyce v těchto oborech:

- **SPORTOVNÍ PRÁVO**
- **ZDRAVOTNICKÉ PRÁVO**

Třísemestrální kurz vyučovaný v kombinované formě je určen uchazečům s ukončeným vysokoškolským vzděláním, kteří mají zájem prohloubit si znalosti ve vybrané právní oblasti a rozšířit svůj profesní záběr.

Přednáší přední čeští i zahraniční odborníci z akademické sféry i praxe.

Termín podání přihlášek: 31. srpna 2023

Podmínky studia a podrobné informace:

www.prf.cuni.cz/llmcz

tel.: +420 775 854 820

e-mail: llmcz@prf.cuni.cz

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Z PRÁVNÍ TEORIE A PRAXE

Nový stavební zákon anebo co z něj (z)bude

V následujícím článku autoři rozebírají hlavní změny, které do již platného nového stavebního zákona č. 283/2021 Sb. přináší tzv. velká věcná novela. Ta byla dne 24. 3. 2023 jako sněmovní tisk č. 330 jednomyslně schválena Poslaneckou sněmovnou a dne 10. 5. 2023 ji jako senátní tisk č. 73 projednal a schválil Senát. Nový stavební zákon má podle novely nabýt účinnosti k 1. 7. 2024, přičemž pro vyhrazené stavby by měl platit již od 1. 1. 2024.

Mgr. František Korbel, Ph.D.,
působí jako advokát v AK HAVEL & PARTNERS a pedagog na Katedře správního práva PF UK a Katedře urbanismu Fakulty umění a urbanismu TU Liberec, je členem představenstva ČAK.

JUDr. Jiří Buryan, LL.M., Ph.D.,
působí jako advokát v AK HAVEL & PARTNERS.

Mgr. Dáša Krupová
působí jako advokátka v AK HAVEL & PARTNERS.

Mgr. Matěj Potměšil
působí jako advokát v AK HAVEL & PARTNERS.

Z historie přijetí nového stavebního zákona

Před více než třemi lety byl do meziresortního připomínkového řízení rozeslán návrh nového stavebního zákona.¹ Šlo o výsledek expertní spolupráce mezi Hospodářskou komorou České republiky a Ministerstvem pro místní rozvoj, zástupci krajských úřadů a ministerstev, České komory architektů, České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě a více než patnáctiměsíčního úsilí desítek odborníků z řad legislativců, právníků, inženýrů, architektů, urbanistů, specializovaných úředníků ze stavebních úřadů a mnoha dalších.²

Příprava nového stavebního zákona byla vedena podle vládou schváleného věcného záměru³ základním principem **jeden úřad –**

jedno řízení – jedno razítko. Toto politické a marketingové heslo bylo díky zavedení jednotné soustavy státní stavební správy s integrací všech povolovacích procesů vedených dnes dotčenými orgány skutečně promítnuto i do paragrafového znění návrhu rozeslaného k připomínkám 25. 11. 2019. Tehdejší návrh, připravený výhradně odbornou skupinou bez politických i resortních vlivů, měl 171 paragrafů a představoval ojedinělý počin reálného zjednodušení velmi komplikované právní oblasti. Tuto základní koncepci původní podoby rekodifikace veřejného stavebního práva (před připomínkovým řízením) jsme představili v roce 2020 v březnovém vydání Bulletinu advokacie.⁴

Povolovací proces měl být podstatně zefektivněn, zjednodušen, a tím i zrychlen, k čemuž mělo dopomoci sjednocení institucí a řízení, ale i důraz na kvalitu výkonu veřejné stavební správy a plná digitalizace stavební agendy. Navzdory komplexnímu řešení široké materie včetně integrace agend dotčených orgánů, digitalizace a stavebního hmotného práva, které starý stavební zákon neupravuje, měla tato verze zhruba poloviční rozsah⁵ oproti dosavadnímu znění, a to zejména díky využívání obecných institutů správního práva a snaze o co největší zjednodušení a zpřehlednění právní úpravy.

Návrh zákona obsahoval mj. vysokou míru integrace posuzování veřejných zájmů souvisejících se stavebními záměry přímo do soustavy jednotné státní stavební správy a s tím související opuštění modelu závazných stanovisek. Výsledkem mělo být povolování záměrů v jediném řízení s adekvátní mírou podrobnosti projektové dokumentace, která se měla týkat schopnosti posoudit dopady záměru navenek, nikoli jejich vnitřních detailů, a měla tak spíše odpovídat dnešnímu územnímu rozhodnutí. Ekvivalent dnešního stavebního řízení by tím byl zrušen a existoval by pouze jediný povolovací proces.

1 Dostupné na <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNB9HX8DA/KORNB9J3PLM>.

2 Autorský tým je zveřejněn zde: Autorský-a-konzultační-kolektiv-nového-stavebního-zákona.pdf (komora.cz).

3 Usnesení vlády č. 448 ze dne 24. 6. 2019.

4 F. Korbel: Nový stavební zákon, Bulletin advokacie č 3/2020, str. 11-17.

5 Verze paragrafového znění do připomínkového řízení je dostupná v informačním systému eKLEP: <https://apps.odok.cz/veklep-history-version?pid=KORNB9J3PLM>.

Připomínkové řízení však vedlo k řadě kompromisů, jež se projeví i na rozsahu zákona, který se téměř zdvojnásobil.

Po obsahové stránce došlo k ústupkům v oblasti institucionální, územního plánování, procesu, ale i v oblasti hmotného práva. Bylo ustoupeno z většiny kritizovaných reformních změn, zejména z plné integrace do nové soustavy státní stavební správy, fikce povolení v prvním stupni v případě nečinnosti stavebního úřadu, změny formy územně plánovací dokumentace z opatření obecné povahy na vyhlášku či z ambicióznější modernizace hmotného práva, zaměřené zejména na kvalitu veřejného prostoru po vzoru Pražských stavebních předpisů. **Již tehdejší změny expertního návrhu, které byly vyvolány politickými a resortními vlivy, se setkaly s kritikou odborné veřejnosti⁶ a vedly k ukončení spolupráce ze strany externího týmu s MMR.**

Po nespočtu úprav a změn, kterými návrh zákona od té doby prošel, byl nový stavební zákon přijat a vyhlášen ve Sbírce zákonů jako zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon. Společně s ním byl přijat a vyhlášen tzv. změnový zákon č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona, který byl nezbytným předpokladem pro integraci agend dotčených orgánů. Přes některé výhrady lze považovat přijatý nový stavební zákon i doprovodný změnový zákon za dobrý. Potenciál skutečně zjednodušit, zkvalitnit a zrychlit plánování, přípravu a povolování staveb byl v mnoha ohledech zachován. I přes řadu změn a kompromisů byl přijatý nový stavební zákon vyhlášen zákonem roku 2021 v hlasování veřejnosti v anketě Zákon roku.⁷

Nový stavební zákon však nestačil nabýt plné účinnosti (až na vybraná ustanovení, z nichž některá měla zásadní význam pro regulaci území, jako např. konec platnosti některých stavebních uzávěr), a už je zřejmé, že se jeho vyhlídky mění. Cílem tohoto článku není věnovat se podrobně obsahu původního návrhu nového stavebního zákona. O tom již bylo řečeno i napsáno mnoho. Představit nyní chceme změny, které vyplývají z aktuální velké (věcné) novely.

Věcná novela

Původní postupná účinnost nového stavebního zákona byla odložena tzv. odkládací novelou s tím, že hlavní účinnost zákona měla nastat namísto 1. 7. 2023 až 1. 7. 2024.⁸ Souběžně byly zahájeny přípravy tzv. věcné novely nového stavebního zákona. Ta byla schválena Poslaneckou sněmovnou 24. 3. 2023. **Nový stavební zákon má podle ní nabýt účinnosti k 1. 7. 2024 a pro vyhrazené stavby (tj. dopravní a průmyslové stavby uvedené v příloze č. 3 nového stavebního zákona) by měl platit již od 1. 1. 2024.** Pro první polovinu roku 2024 tedy platí „přechodné období“, kdy se nový stavební zákon bude vztahovat jen na vyhrazené stavby, zatímco ostatní stavby budou povolovány ještě podle stávajícího (starého) stavebního zákona.⁹

Během přípravy věcné novely bylo pracováno s více možnými variantami řešení stavebních úřadů. Tyto varianty byly předklada-

telem posouzeny v rámci hodnocení dopadů regulace (tzv. RIA) [„hodnocení RIA“] a byly porovnávány s platným zněním nového stavebního zákona. Platné znění nového stavebního zákona (vytvoření nových stavebních úřadů v čisté státní správě po vzoru katastrálních úřadů) bylo označeno jako varianta 0 a další uvažované varianty pak byly označeny čísly 1 (stavební úřady v přenesené působnosti jen v 205 obcích s rozšířenou působností) a 2 (stavební úřady i v dalších obcích dle politických požadavků). Řešení navržené věcnou novelou bylo označeno jako varianta 2.

A právě navržené řešení soustavy stavebních úřadů podle varianty 2 ve věcné novele bylo v hodnocení RIA popsáno tak, že „v porovnání s ostatními variantami dosahuje nejnižší efektivity výkonu stavební agendy, nižší možnosti jednotného metodického řízení, kontrolovatelnosti a vynutitelnosti, nižší transparentnosti použití finančních prostředků státní správy, nižší přehlednosti procesu, nejmenší eliminace počtu podkladových aktů a nejnižšího makroekonomického prorůstového efektu s pozitivním dopadem do příjmů státního rozpočtu“.¹⁰

Naopak, podle RIA, nebude podle nově navrženého řešení nutné vynakládat prostředky na vznik státní stavební správy a přesun úředníků (to neplatí pro jednotné environmentální stanovisko – JES). Hlavním důvodem přípravy věcné novely je pak deklarována „naprostá politická nepřijatelnost“¹¹ stávající podoby platného znění nového stavebního zákona. Oficiální vládní dokument RIA tak v podstatě sám shrnul vše podstatné. Skutečně velká a principiální reforma stavebního práva nebude, zásadní zlepšení se očekávat nedá, a tak prosadíme alespoň to, co jde.

V tomto článku se proto zaměříme na to, **co vlastně z hlavních principů nového stavebního zákona zůstane zachováno, a zda stále bude mít potenciál přinést pozitivní změnu na poli stavebního práva v České republice.**

Stavební úřady zůstanou pod kontrolou samospráv

Vytvoření nové soustavy státní stavební správy se ukázalo jako politicky neprůchozí. **Působnost stavebních úřadů tak budou i nadále vykonávat obecní úřady územních samosprávných celků (obce a kraje) v přenesené působnosti.**

Původně i podle novely, stejně jako podle stávajícího znění nového stavebního zákona, mělo dojít k redukci počtu stavebních úřadů. Touto redukcí měl být vyřešen problém s malými stavebními úřady, v nichž působí pouze jeden nebo dva úředníci. Stavebních úřadů je nyní kolem 700 (počty se mění proto, že některé stavební úřady se nedaří personálně obsadit). I samotné Ministerstvo pro místní rozvoj mělo zpočátku snahu zúžit okruh stavebních úřadů pouze na obce s rozšířenou působností, tj. celkem na 205 úřadů, což by umožňovalo smysluplnou integraci dotčených orgánů, neboť většina je jich dislokována právě v obcích III. typu (ORP). V úřadech těchto obcí se totiž nacházejí i další orgány spolurozhodující o stavbách, zejména příslušné odbory životního prostředí, dopravní správní úřady, orgány státní památkové péče, vodoprávní úřady ad. Zároveň již stavební úřady na ORP bývají dostatečně dobře personálně vybavené, a výkon rozhodování tak neovlivní onemocnění a dovolené, jak tomu je u stavebních úřadů s jedním či dvěma úředníky.

Nakonec ale dle prohlášení ministra Ivana Bartoše zůstane 694 stavebních úřadů.¹² Jejich počet a obvod stanoví Ministerstvo pro místní rozvoj prováděcím předpisem. Tím pádem ale vzala za své možnost integrace agend dotčených orgánů do stavebních úřadů, neboť v menších obcích se stavebními úřady jiné dotčené orgány nejsou.

6 R. Kočí: Nový stavební zákon v souvislostech, epravo.cz 21. 6. 2021, ID 113192, <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-stavebni-zakon-v-souvislostech-113192.html>.

7 <https://www.zakonroku.cz/anketa>.

8 Zákon č. 195/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon.

9 § 334a.

10 Viz str. 39 RIA.

11 Viz str. 50 RIA.

12 „Sněmovna schválila změnu stavebního zákona“, dostupné online: <https://www.psp.cz/sqw/cms.sqw?z=17251>.

Ministerstvo si toho bylo vědomo, a tak v novele navrholo integrovat alespoň výstupy dotčených orgánů dislokovaných na ORP mezi sebou do jediného koordinovaného závazného stanoviska pro stavební úřad. To je jistě lepší než nic,¹³ ale i laikovi z toho musí být zřejmé, že již nemůže být pravda teze jediného razítka, neboť přinejmenším, i kdyby takto bylo zintegrováno vše (což nebude), půjde o razítka dvě – 1. koordinované závazné stanovisko dotčených orgánů pro stavební úřad a 2. navazující rozhodnutí stavebního úřadu.

Obdobně i stavební úřady na krajských úřadech budou zachovány a budou nadále působit v přeneseném výkonu státní správy. **Nově však budou jako prvostupňové stavební úřady rozhodovat o některých významných záměrech, mezi které patří např. záměry podléhající posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), silnice I. třídy nebo některá vodní díla.**¹⁴

Z původní státní stavební správy měl zůstat pouze Specializovaný a odvolací stavební úřad („SOSÚ“), který měl být podřízen Ministerstvu pro místní rozvoj. V průběhu projednávání však došlo ke změně a namísto SOSÚ vznikl **Dopravní a energetický stavební úřad („DESÚ“)**. Ten bude rozhodovat v prvním stupni o tzv. vyhrazených stavbách, které jsou uvedeny v příloze č. 3 nového stavebního zákona. Odvolacím úřadem vůči DESÚ již nebude Ministerstvo pro místní rozvoj, ale Ministerstvo dopravy (ve vztahu k dopravním stavbám) a Ministerstvo průmyslu a obchodu (ve vztahu ke stavbám průmyslovým).¹⁵ V podstatě tak půjde o přejmenování současných speciálních stavebních úřadů obou těchto ministerstev (rozdíl však bude v tom, že dnes tyto speciální stavební úřady nevedou územní řízení, ale jen stavební řízení, nově však povedou jediný povolovací proces).

Původním záměrem nového stavebního zákona bylo vytvoření jednotné soustavy státní stavební správy, na jejímž vrcholu měl stát nezávislý Nejvyšší stavební úřad se sídlem v Ostravě. Inspirací přitom byla úspěšně fungující soustava katastrálních úřadů. **Novela však ruší i Nejvyšší stavební úřad. Ústředním správním úřadem na úseku územního plánování, stavebního řádu a व्यवlastnění má zůstat Ministerstvo pro místní rozvoj a pro účely vyhrazených staveb v jejich působnosti též Ministerstvo dopravy a Ministerstvo průmyslu a obchodu.** Nejvyšší stavební úřad měl integrovat veškeré kompetence v oblasti stavebního práva, tedy jak agendu Ministerstva pro místní rozvoj, tak i ostatních ministerstev. Naproti tomu u jednotlivých ministerstev z povahy věci není možné dosáhnout takové integrace ani jednotného metodického vedení napříč resorty.

Vytvoření státní stavební správy bylo podle názoru autorů tohoto článku klíčovým předpokladem pro vyřešení problému systémové podjatosti a dosažení integrovaného posuzování dotčených veřejných zájmů, reálné sjednocení správní praxe prostřednictvím metodického vedení a vynutitelnosti práva. **Opuštění tohoto principu proto znemožní systémové zrychlení, zjednodušení a zkvalitnění povolovacího procesu jako takového a jde o zjevný rozpor s věcným záměrem¹⁶ i s většinou původních cílů rekodifikace.**

Odbouráno tak nebude ani riziko tzv. systémové podjatosti, které vzniká v řízeních, na nichž má obec či kraj vlastní zájem, a proto existují pochybnosti o nestranném rozhodování úředníků, kteří jsou jejich zaměstnanci. Systémová podjatost činí obtíže zejména při povolování větších či politicky citlivějších záměrů nebo při možnostech obcí (v samosprávné působnosti) sjednávat s investory smlouvy týkající se příspěvků na infrastrukturu či občanskou vybavenost. Vytvořením státní stavební správy, které novela definitivně opouští, mělo být riziko systémové podjatosti eliminováno.

Dotčené veřejné zájmy budou posuzovány odděleně od povolování záměru

Dle programového prohlášení vlády¹⁷ z ledna 2022 má být i nadále stěžejním heslem rekodifikace „jeden úřad – jedno řízení – jedno razítko“, tedy že pro realizaci stavby bude potřeba jediné povolení vydané jedním úřadem v jediném řízení. Prostředkem k dosažení takového stavu měla být plná integrace agend dotčených orgánů do stavebního úřadu, a tedy zásadní zjednodušení, sjednocení, zrychlení a celkové zlepšení výkonu státní stavební správy. Danou agendu (např. ochranu přírody a krajiny, hygienu a ochranu zdraví, požární ochranu, dopravu, vodu, částečně i památkovou péči mimo např. národní kulturní památky) by posuzoval přímo stavební úřad, byla by tedy integrována do řízení o povolení stavby a do konečného povolení stavby. S tím měly souviset i přesuny příslušných odborníků z dotčených orgánů do stavebních úřadů. Naopak tam, kde nedochází k integraci, zůstává zachována působnost dotčeného orgánu, který vydává svůj vlastní podkladový akt (závazné stanovisko či vyjádření).

Zachování 694 stavebních úřadů na obecních úřadech obcí s sebou však nese opuštění modelu integrovaného posuzování veřejných zájmů a návrat k závazným stanoviskům, která budou opět samostatným podkladem pro rozhodnutí stavebního úřadu. **Věcná novela v rozporu se záměrem vlády udržet systém jednoho řízení zakončeného jedním razítkem navrácí vydávání různých podkladových aktů.** Opět se zavádí závazná stanoviska, stanoviska, koordinovaná stanoviska, vyjádření a koordinovaná vyjádření. Zcela jistě se tedy nezbavíme podkladových „razítek“ a jejich samostatných přezkumů, přestože právě toto je jedním z hlavních zdrojů průtahů a kritiky současného stavu stavebního práva.

Jakkoli lze přivítat alespoň myšlenku povinné integrace podkladových aktů dotčených orgánů do koordinovaného závazného stanoviska, je třeba připomenout, že tato možnost (byť ne tak důsledně) existovala již dnes.¹⁸ Hlavním limitem je však ještě něco jiného, a to fakt, že takto procesně lze integrovat pouze výstupy těch orgánů, které jsou již samy od sebe integrovány institucionálně do jediného obecního či krajského úřadu. Dotčené orgány, které zůstávají vně těchto úřadů, integrovány nebudou, a tak kupř. závazná stanoviska Hasičského záchranného sboru či krajských hygienických stanic, která novela vrací plošně zpět, budou dalšími podkladovými akty vydávanými v samostatných procesech. I bez JESu (viz dále) je tedy zřejmé, **že ve skutečnosti půjde při povolení stavby minimálně o čtyři dílčí procesy a čtyři razítka, a to závazné stanovisko hygieny, závazné stanovisko hasičů, koordinované závazné stanovisko ORP a samotné rozhodnutí stavebního úřadu.**

Některé podkladové akty budou mít navíc i nadále své další vnitřní podkladové akty, takže např. pro závazné stanovisko orgánu státní památkové péče (byť bude samo o sobě integrováno do koordinovaného závazného stanoviska ORP) se bude i nadále vyžadovat podkladové vyjádření Národního památkového ústavu. Pro posouzení otázek dopravní dostupnosti a obslužnosti (které je samo o sobě integrováno do kompetence stavebního úřadu)

13 Pomijíme, že tato možnost existuje s jistými omezeními již dnes podle § 4 odst. 7 (starého) stavebního zák. č. 183/2006 Sb.

14 Viz § 34 tamtéž.

15 Viz § 33 tamtéž.

16 Usnesení vlády č. 448 ze dne 24. 6. 2019.

17 Programové prohlášení schválené vládou 6. 1. 2022.

18 § 4 odst. 7 stavebního zák. č. 183/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

se bude vyžadovat podkladové vyjádření Policie ČR apod. Reálně tedy bude razítek v různých formách ještě více.

I při politickém zadání na zachování stavebních úřadů v přenesené působnosti šlo celou věc řešit lépe, a to zachováním pouze 205 stavebních úřadů na ORP a jejich plnou integrací s agendami dotčených orgánů. Kvalitně zpracovaný pozměňovací návrh s využitím institutu společného řízení podle § 140 správního řádu k tomu představila Platforma pro zdravý stavební zákon pod vedením České komory architektů,¹⁹ ale ten nebyl bohužel přijat.

Cílem předchozích odstavců však není odsoudit výsledné řešení, neboť i to má řadu benefitů oproti současnému stavu. Zejména (konečně) dochází ke zrušení závazného stanoviska orgánu územního plánování podle § 96b starého stavebního zákona a k jeho plné integraci do rozhodování stavebního úřadu, stejně jako závazného stanoviska silničního správního úřadu či celých agend speciálních dopravních a vodoprávních stavebních úřadů.

Jednotné environmentální stanovisko

Za velký benefit věcné novely nového stavebního zákona je označován **nový institut jednotného environmentálního stanoviska** (označováno jako **JES**), do něhož je zákonodárcem vkládána důvěra v plnohodnotné nahrazení integrovaného posuzování. Toto stanovisko přináší návrh zákona o jednotném povolování v oblasti ochrany životního prostředí, který je součástí balíčku věcné novely stavebního zákona.²⁰ Ve skutečnosti však jde jen o částečnou integraci agend v oblasti životního prostředí vůči současnému stavu (v zásadě na úrovni dnešního koordinovaného závazného stanoviska) a opět o dezintegraci vůči již schválenému a platnému novému stavebnímu zákonu.

JES by mělo představovat jednotný podklad pro řízení podle stavebního zákona, a to k vyhodnocení vlivů záměru na vybrané složky

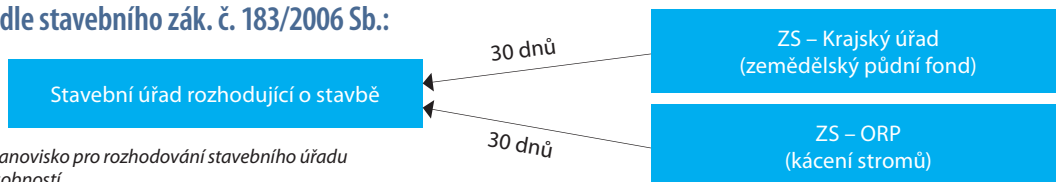
▶ životního prostředí a na životní prostředí jako celek. JES má integrovat vyjádření, závazné stanovisko nebo rozhodnutí, vydávané podle složkových právních předpisů v oblasti životního prostředí. Do JES však nebudou zahrnuty úkony podle zákona o ochraně přírody a krajiny pro záměry ve zvláště chráněném území, jeho ochranném pásmu, evropsky významné lokalitě nebo ptačí oblasti a v případě záměru na území národního parku nebo jeho ochranném pásmu, kde budou i nadále vydávat jednotlivá závazná stanoviska Agentura pro ochranu přírody a krajiny a správy národních parků namísto „orgánu JES“.

Příslušným k vydání JES má být obecný orgán ochrany životního prostředí, jímž je nejčastěji obecní úřad ORP nebo krajský úřad. Zákon zavádějící JES výslovně počítá s tím, že pokud bude pro vydání JES zapotřebí odborného podkladu, vyžádá si příslušný orgán odborné vyjádření příslušného dotčeného orgánu státní správy. Nejenže tedy **JES představuje samostatnou vyčleněnou agendu, která měla být původně integrována do rozhodování stavebního úřadu, ale i pro získání samotného JES může být ještě potřeba získat podkladová vyjádření jiného dotčeného orgánu.** Pokud tedy bude vydávat JES krajský úřad (např. proto, že se na místě stavby vyskytují chránění živočichové, přičemž se může jednat o relativně běžné druhy jako mravence, čmeláky nebo slepýše), může si vyžádat podkladové vyjádření od příslušného odboru životního prostředí na obci s rozšířenou působností nebo jiné obce např. k problematice kácení stromů, krajinného rázu, významných krajinných prvků apod.

Nadto samotné JES neintegruje všechna vyjádření a stanoviska vydávaná podle složkových předpisů, a představuje tak pouze další separátní podklad, který je potřeba získat pro účely povolení záměru.

Princip JES si lze nejlépe představit na následujících obrázcích zobrazujících posuzování vybraných oblastí souvisejících s povolováním staveb a vydáváním některých podkladových aktů pro rozhodování stavebního úřadu:

Současná úprava podle stavebního zák. č. 183/2006 Sb.:

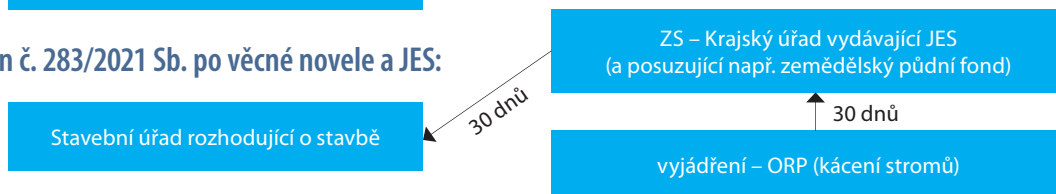

ZS = podkladové závazné stanovisko pro rozhodování stavebního úřadu
ORP = obec s rozšířenou působností

Nový stavební zákon č. 283/2021 Sb. před věcnou novelou a JES:

Nový stavební zákon č. 283/2021 Sb. po věcné novele a JES:

Vzhledem k tomu, že získání podkladového vyjádření si vyžádá jistý čas, prodlužuje se lhůta pro jeho vydání o 30 dnů. Nově tedy činí lhůta 30 dnů, k ní se připočítává dalších 30 dnů v případě získání podkladového vyjádření a 30 dnů u složitých případech (celkem tedy 90 dnů, tj. v zásadě čtvrt roku).

Vzhledem k tomu, že bude nutné podkladové vyjádření ze strany orgánu vydávajícího JES zhodnotit a převést do finálního závazného stanoviska, předpokládá důvodová zpráva navýšení počtu

úvazků úředníků o 1 až 1,5 v obcích s rozšířenou působností, 4,5 na krajských úřadech a dalších na Ministerstvu životního prostředí a dalších úřadech. Celkem se má jednat o 290 až 393,5 nových úředních úvazků.

19 [https://www.cka.cz/komora\)tema-CKA/novy-stavebni-zakon](https://www.cka.cz/komora)tema-CKA/novy-stavebni-zakon).

20 Sněmovní tisk č. 329 dostupný zde: <https://public.psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=9&t=329>.

Pod tlakem těchto argumentů učinila ministerstva životního prostředí a pro místní rozvoj již v průběhu legislativního procesu určité změny. MŽP po připomínkovém řízení vypustilo povinnost orgánu JES obstarat si podkladová vyjádření orgánů ochrany jednotlivých složek životního prostředí vždy, ale jen, je-li to „potřebné“. Uvidíme, jak v praxi toto zjednodušení zabere, ale spíše se obáváme, že pro úřady bude přitažlivější si dotazem na své kolegy prodloužit lhůtu než rozhodovat samy a rychle. Obě ministerstva pak v Poslanecké sněmovně souhlasila s tím, že celé JES, které je vlastně koordinovaným stanoviskem v oblasti životního prostředí, bude integrováno do koordinovaného závazného stanoviska všech dotčených orgánů přítomných na ORP či krajském úřadu. To jistě dává smysl, neboť jinak by dostávaly stavební úřady koordinovaná závazná stanoviska dvě.

Konstrukce ochrany životního prostředí ve starém stavebním zákoně, v novém stavebním zákoně a v novele spolu s JES je zcela jiná a těžko je lze srovnávat. Z hlediska rychlosti povolování aktuálních řešení zřejmě nic pozitivního nepřináší, ale z hlediska funkční kvality je lze považovat za racionální a snad bude přínosné.

Územní plánování

V oblasti územního plánování **novela vrací institut politiky územního rozvoje**. Nadále přitom zůstává zachován velmi důležitý územní rozvojový plán, který má umožnit povolování klíčových staveb celonárodního významu (např. vysokorychlostní tratě, dálnice či významné energetické stavby) i bez jejich promítnutí do navazujících ZÚR a územních plánů obcí. Územní rozvojový plán byl sice zaveden s účinností již od 1. 1. 2021, doposud jej však Ministerstvo pro místní rozvoj nepořídilo.

Dlouhá diskuse byla vedena o možnosti pořizování územně plánovací dokumentace obcí a krajů v jejich samostatné působnosti, ale v novele se nakonec nijak neprojevila. Ministr pro místní rozvoj pouze opět slíbil, že se tím bude ministerstvo zabývat v dalších novelizacích.

Stavební právo hmotné

Další velká diskuse se vedla o tom, zda zůstane zachována možnost Prahy, Ostravy a Brna upravit si samostatně stavební předpisy, stejně jako to mohla činit Praha doposud v Pražských stavebních předpisech. Ty se osvědčily a získaly Českou cenu za architekturu roku 2016.²¹ O tuto možnost usilovala také města Plzeň a Liberec, která však u poslanců se svou snahou neuspěla. Není přitom zřejmé, proč by např. tato dvě města, popř. jiná historická města se specifickou urbanistickou strukturou, neměla mít podobně jako Brno také možnost progresivně regulovat svůj urbanismus podle vlastních potřeb.

I pro trojici měst Prahu, Ostravu a Brno se ale projevila tendence samostatné regulace omezit, zejména ve vztahu k požadavkům na stavby dopravní a technické infrastruktury.

Změny v procesním právu

Nejmenších změn oproti již schválenému novému stavebnímu zákonu doznala oblast stavebního práva procesního, která tak vůči starému stavebnímu zákonu tvoří hlavní část reformních změn. Nadále tedy platí, že namísto současného územního rozhodnutí a stavebního povolení a mnoha dalších odvozených aktů **bude nově vydáváno pouze jedno rozhodnutí o povolení záměru**.

²¹ Dostupné online: <https://ceskacenaazaarchitekturu.cz/rocniky/2016/prazske-stavebni-predpisy?ocenene=1>.

Martin Kopecký

Správní právo. Obecná část 3. vydání

- moderně pojatá komplexní učebnice
- přináší výklad o organizaci veřejné správy a její činnosti, o správním trestání, nepomíjí ani oblast správního řízení a správního soudnictví
- odkazuje na příklady, jak se jednotlivé instituty správního práva užívají a jak se vývojem mění pohled na ně

2023 | brožované | 588 690 Kč | obj. číslo PU114

Štenglová/Dědič/Lasák/
Pihera/Lála/Josková

Akciové společnosti

- zcela nová publikace pojednává o právní úpravě akciové společnosti od jejího založení a vzniku, přes fungování samotné společnosti, jejich orgánů a jejich členů, včetně práv a povinností akcionářů, úpravy akcií, problematiky základního kapitálu a jeho změn, až po zrušení společnosti a její zánik
- publikace zahrnuje i výklad právní úpravy akciové společnosti ve znění zákona č. 416/2022 Sb., přestože ke dni jejího dokončení ještě všechna ustanovení předmětné novely nenabyla účinnosti

2023 | vázané | 808 1 490 Kč | obj. číslo EPI142

Lichnovský/Vučka/Křístek

Trestní právo daňové 2. vydání

- publikace kategorizuje jednotlivé typy daňových trestných činů
- na základě judikatury osvětluje způsob jejich postihu, a to nejenom v rovině trestní, ale i v rovině správního soudnictví
- zvláštní pozornost je věnována rozdílnosti v postihu daňových podvodů v oblasti trestní a daňové

2023 | brožované | 344 720 Kč | obj. číslo PP194

Rovněž zůstal **zachován důležitý princip plné apelace**, podle kterého nebude moci odvolací stavební úřad zrušit napadené rozhodnutí a věc vrátit, resp. vracet stavebnímu úřadu prvního stupně, ale bude povinen vždy sám meritorně rozhodnout. To má odstranit dnes běžný procesní ping-pong mezi instancemi.

Změn doznala úprava černých staveb. Možnost legalizace černých staveb podle stávajícího stavebního zákona (č. 183/2006 Sb.) byla velmi široká, čehož stavebníci často zneužívali. To se nový stavební zákon snažil omezit, nicméně nová regulace byla možná až příliš striktní a kontraproduktivní. Černou stavbu tak bylo možné legalizovat v zásadě jen tehdy, pokud ji stavebník realizoval v dobré víře, že disponuje příslušným povolením, popř. že je vůbec nepotřebuje (např. proto, že mu to sdělil stavební úřad). To jsme podrobně popsali a kritizovali, jelikož by bylo nutné odstraňovat i stavby, které by jinak byly zcela v souladu s právními předpisy a které by ani nijak nezasahovaly do práv sousedů či do zákonem chráněných veřejných zájmů.²²

Věcná novela požadavek na dobrou víru odstranila. **Černou stavbu tedy bude možné legalizovat, pokud:**

- bude splňovat všechny požadavky na stavby; pokud by však nesplňovala některý z požadavků na umístování staveb (např. odstupovou vzdálenost od sousedního pozemku), mohla by být realizována, pouze pokud by dotčená osoba (tedy např. soused dotčený blízkostí stavby) s jejím povolením souhlasila;
- stavebník uhradí pokutu za přestupek;
- stavba nebude vyžadovat rozhodnutí o povolení výjimky ze zákazů podle jiného právního předpisu.

Spolky opět budou účastníky povolovacího řízení

Nový stavební zákon byl založen na procesně efektivním řízení. Nevadila mu účast spolků v řízení, neboť považoval za vhodné vyřadit všechny námítky v jediném integrovaném řízení. I proto si kladl za cíl umožnit účast v řízeních také ekologickým spolkům, které toto právo od 1. ledna 2018 neměly. Ekologické spolky se doposud (tj. před tím, než měl nabýt účinnosti nový stavební zákon) mohly účastnit řízení o povolení záměru pouze v řízeních, která navazují na posuzování vlivů na životní prostředí (tzv. velkou EIA).

Novela původně navrhovala navrácení spolků zpět mezi účastníky řízení i v jiných věcech. To ale vláda odmítla a znění předložené Poslanecké sněmovně návrat spolků neobsahovalo. To bylo dáno tím, že ochrana jednotlivých veřejných zájmů nebyla dle novely integrována, a nadále tak panovala obava z obstrukcí. Díky pozměňovacímu návrhu se však **spolky vrací mezi účastníky řízení, ale jen v případech, kdy se povoluje kácení stromů nebo uděluje výjimka ze zákazů u památných stromů, a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů podle § 56 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny**. Vzhledem k tomu, jaký rozsah živočichů je chráněn (jedná se i o ony mravence a čmeláky) a jak často dochází ke kácení stromů, půjde v praxi o značnou část případů.

Soudní přezkum

I v oblasti soudního přezkumu je věcná novela krokem zpět oproti stávajícímu platnému znění nového stavebního zákona. Novela totiž

degraduje procesní postavení stavebníka v řízení u soudu z plnoprávného účastníka řízení do pouhé osoby zúčastněné na řízení. Stavebník ani vlastník stavby, není-li sám žalobcem, již nebude účastníkem řízení se stejnými procesními právy jako žalobce, jak měl být podle platného znění nového stavebního zákona. Jako osoba zúčastněná na řízení bude mít méně procesních práv než žalobce, který je odpůrcem jeho stavby. Stavebník nebude mít ani v případě svého úspěchu a zamítnutí nedůvodné žaloby právo na náhradu nákladů řízení s výjimkou těch, které mu vznikly v souvislosti s plněním povinností, kterou mu soud uložil, což se nestává. Podle zákona se mu nedoručují ani všechny písemnosti, nemůže disponovat s předmětem řízení, tedy rozhodovat o tom, čím se má soud zabývat, nemá právo navrhnout důkazy či právo závěrečné řeči.

Závěr

Při hodnocení novely je třeba zvažovat, zda ji poměříme vůči současnému stavu stavebního práva podle starého stavebního zákona, vůči němuž představuje i nadále poměrně zajímavé zlepšení, anebo vůči již platnému, ale dosud neúčinnému novému stavebnímu zákonu, vůči němuž jde ve většině ohledů spíše o jasné zhoršení.

Věcná novela nad rámec programového prohlášení vlády mění či ruší řadu benefitů nového stavebního zákona. Jak vyplývá i ze samotného hodnocení RIA, opuštění řady principů nového stavebního zákona není odůvodněno lepším řešením, ale zejména jejich politickou neprůchodností po nástupu nové vlády. Ruší se dosud neúčinná institucionální reforma, nevznikne Nejvyšší stavební úřad ani nezávislá státní stavební správa po vzoru katastrálních úřadů. Stavební úřady zůstanou ve všech obcích a krajích v přenesené působnosti, jako jsou doposud, a se všemi známými negativy (systémová podjatost, nejednotnost výkonu státní správy, problémy malých úřadů a nemožnost plné integrace agend a podkladových aktů dotčených orgánů).

Pravidlo „jednoho razítka“ nebude v důsledku návratu k řadě podkladových aktů dodrženo. Nadále zůstane zachována existence řady podkladových závazných stanovisek a vyjádření, která budou muset být zohledněna (přepsána) do rozhodnutí stavebního úřadu. Díky pozměňovacím návrhům ve Sněmovně došlo alespoň k integraci většiny podkladových aktů včetně JES do koordinovaného závazného stanoviska. Jeho limitem je však to, že integruje pouze akty orgánů, které jsou integrovány institucionálně v obecním úřadu obce s rozšířenou působností či v krajském úřadu. Dotčené orgány, které stojí vně těchto úřadů, integrovány nebudou a jejich podkladové akty zůstanou i nadále samostatnými podklady pro navazující rozhodování stavebních úřadů.

Novela tak představuje podle našeho názoru krok zpět oproti stávajícímu platnému znění nového stavebního zákona, a to jak z pohledu rychlosti řízení (prodloužení řízení), ochrany veřejných zájmů (rozdělení ochrany, tj. dezintegrace do podkladových závazných stanovisek v zásadě podle současného systému), nárůstu počtu úředních míst i zhoršení účasti ekologických spolků. Nový stavební zákon i po novele však představuje **zlepšení oproti současné právní úpravě v dosud účinném starém stavebním zákoně, a to zejména v procesní oblasti**, v níž přináší jediný povolovací proces a princip plné apelace znemožňující dnes běžný instanční ping-pong. Zlepšení oproti současnému stavu spatřujeme také v oblasti stavebního práva hmotného, celkového nastavení soudního přezkumu a samozřejmě digitalizace, pokud ji Ministerstvo pro místní rozvoj zvládne připravit a spustit. Řadu dalších výhod a nevýhod však ukáže až praxe. ❀

22 F. Korbel, J. Buryan: Co se stane s „černými stavbami“ po účinnosti nového stavebního zákona? Advokátní deník, dostupné online: <https://advokatnidenik.cz/2021/11/24/co-se-stane-s-cernymi-stavbami-po-ucinnosti-noveho-stavebniho-zakona/>.

Dohoda o vině a trestu jako kvadratura kruhu

Autor se v následujícím článku zabývá protikladnými názory na možnost uzavírání dohody o vině a trestu, kdy jedna část odborné veřejnosti tvrdí, že tuto dohodu je možné uzavřít skutečně jen v situaci, kdy dle § 175 a tr. řádu výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný, tedy v podstatě až po skončení vyšetřování, případně po podání obžaloby, anebo zda lze ze stejné legislativní úpravy dojít k závěru, že tuto dohodu lze uzavřít již dříve. Autor připomíná právo pacienta rozhodnout, zda se bude léčit nebo ne, a to včetně fatálního důsledku. V této souvislosti klade otázku, proč by přes veškerá rizika dohody o vině a trestu, která je uzavírána dříve, nemělo být především právem obviněného rozhodnout se, jak dál ve své trestní věci postupovat, a dospívá k závěru, že současná právní úprava, vzhledem k tomu, že pro možnost této brzké dohody se vyjadřuje i Metodika Nejvyššího státního zastupitelství ČR, je neudržitelná.

JUDr. Tomáš Sokol

je advokátem, prezidentem Unie obhájců ČR a členem představenstva ČAK.

V tomto článku se pokusím referovat o jednom z hlavních, dost možná že **aktuálně největším problému aplikace zákonné úpravy dohody o vině a trestu** (dále jen „DOVT“). Nejde však jen o DOVT, ale o všechny další instituty, jejichž smyslem je zjednodušit, zefektivnit, rozuměj též zkrátit trestní řízení tím, že obviněný:

- prohlásí, že spáchal skutek (§ 175a odst. 2 tr. řádu),
- prohlásí, že je vinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě,
- prohlásí v hlavním líčení svou vinu, vyjádří svůj souhlas s popisem skutku a jeho právní kvalifikací a s navrženým trestem, případně ochranným opatřením, uvede, které skutečnosti považuje za nesporné (§ 206a až 206c tr. řádu),
- k činu se dozná [§ 307 odst. 1 písm. a) tr. řádu],
- prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán [§ 309 odst. 1 písm. a) tr. řádu].

Ve všech případech je akceptace takového jednání obviněného a s ní spojené procesní důsledky podmíněna tím, že, řečeno slovy ust. § 175a odst. 1 tr. řádu, „výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný“. V této chvíli není významné, že v jiných výše zmíněných ustanoveních je tato podmínka formulována jinak. Podstatné je, že **dle stávající výkladové praxe by žádný z těchto institutů neměl být aplikován, pokud by tím byla „podstatněji“ zasažena zásada materiální pravdy nebo zásada vyhledávací** (§ 2 odst. 5 tr. řádu).

Lze asi diskutovat o tom, co je, případně není „podstatný zásah“, ale zejména je otázkou, zda je tato podmínka splnitelná vzhledem k samotné podstatě těchto institutů a jejich úloze zefektivnit,

resp. zrychlit trestní řízení. Hledání způsobu, jak těmto, dle mého názoru protichůdným zadáním, stručně řečeno, požadavku na zrychlení trestního řízení na straně jedné, a požadavku na striktní respekt ke zmíněným zásadám na straně druhé vyhovět, mi poněkud připomíná pokusy o zmíněnou kvadraturu kruhu.

Pro začátek citace z prozatím dosti neobvyklého zdroje: „Dohoda o vině a trestu je smlouva uzavíraná mezi obviněným a státním zástupcem, která umožňuje rychlé a efektivní vyřešení trestního řízení bez nutnosti projednávání před soudem. Tato dohoda obvykle zahrnuje přiznání se obviněného k vině výměnou za snížení trestu, nebo jiné výhody, jako například zrušení dalších obvinění.“¹ Nevím, kdo z autorů odborných článků se už zajímal o názor umělé inteligence (AI), ale jestli nebudu první, určitě nás zatím nebylo mnoho.

Umělou inteligencí vygenerovaná definice zcela jistě nevychází striktně z právní úpravy DOVT v trestním řádu ČR. Jde nepochybně o vícezdrojový mix, jehož půvab spatřuji v tom, že poměrně výstižně popisuje to, co se obecně od DOVT očekává. A současně je explicitní demonstrací již zmíněného problému. Hovoří jasně o efektu, zjednodušeně řečeno doznání, nikoliv o podmínkách jeho akceptace, tedy důkazní situace, s níž má dle našich pravidel toto doznání v podstatě korelovat.

Historie vzniku právního institutu DOVT je nepochybně dostatečně známa a není třeba se jí podrobněji zabývat. Jisté též je, že od samého začátku je **DOVT vnímána jako určitý průlom do některých zásad**, do přijetí, resp. schválení tohoto institutu zcela striktních v rámci trestního řádu, zejména již zmíněné zásady materiální pravdy a zásady vyhledávací. Jak už také bylo řečeno, nejde o první průlom, DOVT měla své průkopníky v odklonech a velmi dobře si vzpomínám na prof. Musilu, který na odborné konferenci, již dnes časově nedokáži zařadit a která se týkala odklonů, připomněl, že paradigma trestního řízení, dle něhož je primární právě zjištění materiální pravdy, je měněno v zájmu rychlosti trestního řízení. To jistě platí stále, jen ještě ve větší míře. Tento průlom je ale současně popírán a odmítán, což vytváří poněkud absurdní situaci.

¹ Viz <https://chat.openai.com/chat>. Jen pozor, pokaždé píše něco trochu jiného.

Podle ust. § 175 a tr. řádu odst. 1 věty první: „*Jestliže výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný, může státní zástupce zahájit jednání o dohodě o vině a trestu na návrh obviněného nebo i bez takového návrhu.*“

Většina výkladů ustanovení o DOVT se doposud klonila k závěru, že podle této úpravy k takové dohodě může dojít až v pokročilejší fázi trestního řízení, nejlépe fázi těsně před podáním obžaloby anebo po podání obžaloby. Jinou věcí byl spor o to, zda lze DOVT uzavřít v odvolacím řízení. K tomuto problému se vyjádřím jen stručně v závěru článku. S citovaným ustanovením, a tedy i s uvedeným výkladem koresponduje i ust. § 314r odst. 2 tr. řádu, podle něhož soud dohodu o vině a trestu neschválí, je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem. Tak také podmínky uzavření DOVT interpretují v komentáři k trestnímu řádu vysvětlivky k ust. § 175a tr. řádu,² které zřejmě představují nejucelenější výklad tohoto právního instrumentu. I když bezvýhradné vyloučení DOVT uzavřené v přípravném řízení z textu Vysvětlivek dovodit nelze. Ještě vyhraněněji se k odpovědi na otázku, kdy lze uzavřít DOVT, staví doc. Vantuch, jehož článkem se budu zabývat níže.³

Až doposud se neobjevil opravdu odlišný a současně autoritativní výklad, přičemž ve věci neexistuje relevantní judikatura. Kromě jiného to zřejmě souvisí s tím, že až na výjimky (náhrada škody přiznaná mimo rámec DOVT) nelze již uzavřenou dohodu napadnout opravným prostředkem. Přesněji, zatím se to nikomu nepodařilo, k čemuž pravděpodobně přispívá i to, že rozsudky v této věci jsou vydávány ve zkrácené podobě bez odůvodnění.

Zřejmě jediný, kdo veřejně zastával jiný názor na procesní fázi trestního řízení, ve které lze DOVT uzavřít, bylo Nejvyšší státní zastupitelství (dále „NSZ“), což se aktuálně projevilo v dokumentu, vydaném tímto úřadem dne 27. ledna 2023 pod názvem **Metodika k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu**, sp. zn. 1 SL 111/2022⁴ (dále jen „Metodika“). **Metodika preferuje možnost uzavření DOVT v přípravné fázi trestního řízení, skoro by se dalo říci, že ihned po jeho zahájení.** I tento názor dále zmíním. Jde o to, co má mít větší prioritu. Zda jistota, že uzavřená DOVT koresponduje s aktuálními výsledky vyšetřování, což mimochodem ani v tom stadiu, které je považováno za přijatelné konzervativnější stranou interpretů, tedy na počátku hlavního líčení, ještě zdaleka nemusí znamenat dostatečné objasnění všech relevantních skutečností, anebo zda má být dána přednost svobodné vůli obviněného, který se může sám rozhodnout, co je pro něj přijatelnější a výhodnější. Tedy zdali má obviněný absolvovat trestní řízení s přesvědčením, že jeho nevina bude prokázána, případně méně kategoričtěji, nebude prokázána jeho vina, anebo zda z nějakého důvodu na tento výsledek rezignovat, protože se jako výhodnější jeví skončení trestního řízení díky DOVT. Současně jde i o to, jaký prostor vlastně skýtá trestní řád a jeho poněkud rigidní interpretace pro jiné formy řešení problému, kterým pro obviněného je zahájení trestního stíhání.

2 Viz P. Šámal a kol.: Trestní řád, Komentář, 7. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, dále jen „Vysvětlivky“.

3 Viz P. Vantuch: Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování? Bulletin advokacie č. 1-2/2023, str. 23, dále jen „Vantuch“.

4 Viz <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>.

5 Viz § 34 a násl. zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů.

Za sebe již nyní mohu říci, že **i s vědomím rizik, která jsou či mohou být spojena s DOVT uzavřenou v rané fázi trestního řízení, jsem přesvědčen, že prioritu by měla mít vůle obviněného.** Samozřejmě vůle svobodná, neovlivněná nátlakem a projevená na základě informací, které obviněný považuje za dostatečné. V tom je zřejmě jedna z podstat problému. Tvrzení, že k DOVT nelze přistoupit dříve, než je, zjednodušeně řečeno, důkazní situace jasná, preferuje objektivně zjistitelnou situaci. **Podle mne je ale zásadní to, jak na věc nahlíží obviněný. A samozřejmě i státní zástupce. Soud by měl, až na výjimky zjevně extrémních ujednání, tento fakt dohody respektovat.** V této souvislosti poznamenávám, že zmíněná informovanost, anebo též informovaný souhlas s uzavřením DOVT, by se s jistou dávkou fantazie dala přirovnat k informovanému souhlasu, který je významným instrumentem ve zdravotnickém právu a ve zdravotnické praxi.⁵ Důsledně domyšleno, jestliže svobodný člověk, dostatečně informovaný a plně způsobilý se rozhodovat, dospěje k závěru, že se již nechce podrobovat léčbě, aby tak odvrátil možná i fatální důsledky svého aktuálního zdravotního stavu, jinak řečeno, chce raději zemřít, než by podstupoval další léčbu, což zajisté zcela svobodně může, není jasné, proč by tentýž člověk nemohl za stejných rozhodovacích podmínek zvolit jinou alternativu než další pokračování trestního řízení až do okamžiku, kdy někdo jiný dospěje k závěru, že výsledky dokazování umožňují uzavřít DOVT. Anebo nedospěje a řízení skončí rozsudkem. Tedy, proč by DOVT nemohl obviněný uzavřít dříve, než řízení dospěje do stadia alespoň základní sumarizace důkazů, prostě proto, že on chce? A státní zástupce s tím souhlasí. Přitom k tomu mohou obě strany mít velmi racionální důvody, mj. plynoucí ze značného a oprávněného zájmu o to, aby vyšetřování dále nepokračovalo.

Názory na možnost aplikace DOVT z hlediska fáze důkazního řízení a dosažených výsledků

Vysvětlivky

Vysvětlivky pojímají zavedení DOVT velmi optimisticky. Výslovně se zde uvádí: „2. ... Účelem institutu dohody o vině a trestu je především zrychlení konkrétního trestního řízení, v němž bude tento institut využit. Nebude se totiž nadále provádět celé trestní řízení se všemi stadii, vyhledávání důkazů v přípravném řízení se má omezit na nezbytné minimum, hlavní líčení se vůbec nebude konat, odvolací řízení se bude konat jen výjimečně z taxativně vymezených důvodů (srov. § 245).“ Hovoří tedy o „nezbytném minimu důkazů“, což je ale výraz dosti neurčitý.

Jako další výhody zmiňují autoři Vysvětlivek odbřemenění justice, zohlednění zájmů poškozených a obětí trestné činnosti včetně zabránění sekundární viktimizaci, neboť oběť trestného činu nemusí být dále stresována opakovanými výslechy. Ve výčtu výhod a nevýhod institutu DOVT Vysvětlivky dále uvádějí autonomii rozhodování obviněného. Jde ale o autonomii limitovanou naplněním nejasného kritéria, jímž je nezbytné minimum důkazů.

Současně Vysvětlivky připomínají i nebezpečí zneužití DOVT orgány činnými v trestním řízení, které by mohly mít tendenci zjednodušit si práci. Eventuálně by návrh DOVT mohl být vnímán jako snaha donutit obviněného k doznání, tedy porušení zásady zákazu sebeobviňování (*nemo tenetur se ipsum accusare*). S touto námitkou lze souhlasit, otázkou je, zda lze v praxi tuto hrozbu eliminovat. K tomu viz níže.

Připuštěn je i nejproblematičtější aspekt, kterým je vztah institutu DOVT k zásadě zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností, tedy již zmíněné zásadě materiální pravdy.

K tomu je v bodě 4 Vysvětlivek uvedeno: „Český zákonodárce ani zde zcela nerezignoval na tuto zásadu, policejní orgán, popř. státní zástupce, má povinnost provést přípravné řízení, jehož výsledkem však nebude podání obžaloby (§ 176 až 178), resp. návrhu na potrestání [§ 179c odst. 2 písm. a), § 179d, 179e], je-li namíste obviněného postavit před soud, neboť má být uznán vinným a má mu být uložen trest, ale sjednání dohody o vině a trestu s následným návrhem na její schválení soudem. V rámci takového přípravného řízení s ohledem na jeho formu také vyhledává a procesně zajišťuje potřebné důkazy pro další využití v trestním řízení, nelze proto zjednodušeně říci, že by zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností byla zcela popřena, byť těžiště dokazování leží v hlavním líčení, které se v těchto případech nekoná. Není možné dosáhnout dohody o vině a trestu na základě pouhého doznání obviněného, aniž by zde byla základní skutková zjištění prokazující, že se stal skutek, pro nějž je obviněný stíhán (resp. z jehož spáchání je podezříván), že jej spáchal obviněný (resp. podezřelý), že má veškeré znaky trestného činu a že je za něj obviněný (podezřelý) trestně odpovědný (srov. odst. 1 větu první, výklad v bodě 8 k odstavci 1 níže, shodně čl. 48a odst. 2 pokynu obecné povahy NSZ č. 8/2009, o trestním řízení). Dalším argumentem, že tato zásada, byť v omezené míře, je zachována, je též možnost soudu i po podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu rozhodnout jinak než pouze předloženou dohodu schválit – srov. výklad k § 314p a § 314r odst. 5.“

Naproti tomu hned poté Vysvětlivky připouštějí, že DOVT může zasáhnout do zásady vyhledávací, která se v plné míře neuplatní, ale „... přesto i v případě okamžitého úplného doznání obviněného po zahájení trestního stíhání (sdělení obvinění) nebo sdělení podezření v případě konání zkráceného přípravného řízení a návrhu obviněného na dosažení dohody o vině a trestu trestní řád neumožňuje orgánům činným v přípravném řízení zcela rezignovat na povinnost zjišťovat právně relevantní skutečnosti a vyhledat o nich důkazy i bez návrhu stran, protože podmínkou pro sjednání dohody o vině a trestu je mimo jiné závěr, že se skutek stal, že je trestným činem a že jej spáchal obviněný (odstavec 1 věta první).“

V odst. 8 Vysvětlivek jsou uvedeny podmínky pro zahájení jednání o uzavření DOVT. Zahájit jednání o DOVT je možné (kromě formálních podmínek), pokud výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr

- a) že se stal skutek,
- b) že tento skutek je trestným činem,
- c) že jej spáchal obviněný.“

Jde o nespornou interpretaci ust. § 175a odst. 1 tr. řádu. Doslovně Vysvětlivky v této souvislosti uvádějí: „V podstatě půjde o podobný rozsah zjištění základních skutkových okolností, jaké jsou nezbytné pro postavení obviněného před soud. Míra prokázání uvedených skutečností zde ovšem musí být větší, dosavadní výsledky vyšetřování totiž musí vést k jedinému závěru, že se stal skutek, že je trestným činem a že jej spáchal obviněný. To by nebylo splněno, pokud by v těchto otázkách panovaly vážné pochybnosti, pokud by výsledky vyšetřování s ohledem na dvě vzájemně si odporující skupiny důkazů umožňovaly dva závěry, jednak závěr o vině obviněného, jednak závěr o jeho nevině. V takových případech, není-li již možné takovou pochybnost rozptýlit vyhledáním a zajištěním dalších důkazů, má státní zástupce v zásadě podat obžalobu (srov. výklad v bodě 5 k § 176 odst. 1), ke sjednání dohody o vině a trestu by však přistoupit neměl.“ Hned nato je ale připomenut význam doznání obviněného, které „bývá zásadním usvědčujícím dů-

kazem“. Tento výklad ovšem velký prostor pro uzavření DOVT na počátku či v průběhu přípravného řízení neskýtá.

Postoj doc. Vantucha

Velmi striktně se k podmínkám, za kterých je možné uzavírat dohodu o vině a trestu, staví Pavel Vantuch. Nejdříve v článku v BA č. 5/2022.⁶ Zde, kromě jiného, uvádí:

„Zájem o dohodu o vině a trestu by neměl mít obžalovaný, řádně poučený obhájcem, pokud v průběhu vyšetřování nebylo nepochybně prokázáno, že spáchal skutek popsany v usnesení o zahájení trestního stíhání. To platí i tehdy, pokud státní zástupce nevyhověl návrhu obhajoby na zastavení trestního stíhání dle § 172 odst. 1 písm. c) tr. řádu, podanému po skončení vyšetřování, a následně podal obžalobu. Základním cílem zák. č. 330/2020 Sb. je zrychlení a zlevnění řízení. Tento zájem soudu, příp. státního zástupce, se nemusí ztotožňovat se zájmem obžalovaného. Ke zrychlení a zlevnění řízení nemusí obžalovaný přispívat vůbec, nebo jen pokud to je v souladu s jeho zájmem.“

S tímto kategorickým tvrzením souhlasím jen limitovaně, jak z dalšího vyplývá, nicméně rozhodně je faktem, že není povinností obžalovaného přispívat ke zrychlení a zlevnění trestního řízení. Zcela jasně pak tento autor prezentuje svůj názor v článku, publikovaném v Bulletinu advokacie č. 1-2/2023.⁷ V úvodu tohoto článku autor připomíná existenci dvou odlišných názorů na to, kdy může státní zástupce uzavřít s obviněným DOVT, přičemž zmiňuje názor NSZ, podle něhož by DOVT měla být uzavírána na samém počátku vyšetřování. V další části článku autor dovozuje, že „Poté, co si obviněný převezme usnesení o zahájení trestního stíhání, dozví se z něj jen to, co v něm je obsaženo. Na rozdíl od orgánů činných v přípravném řízení však obviněný neví, co všechno bylo zjištěno postupem před zahájením trestního stíhání.“ A to i když obhajoba požádá o nahlédnutí do spisu. Dle autora, pokud obviněný nebo jeho obhájce nezná obsah spisu vytvořeného v první fázi přípravného řízení, vychází jen z usnesení o zahájení trestního stíhání a případně vysvětlení, které podal podezřelý. Což podle autora DOVT vylučuje. **Tato premisa je podle mého názoru pravdivá pouze v těch případech, kdy obviněný skutečně vůbec neví, proč bylo trestní stíhání zahájeno, případně co již muselo být zjištěno. Pak jistě platí beze zbytku povinnost opatrnosti při uzavírání DOVT, resp. při jednání o jejím možném uzavření, tak, jak ji autor zmiňuje.**

Jiná ovšem je situace v případě, kdy obviněný ví zhruba, či dokonce velmi přesně, co byl skutkově důvod pro zahájení jeho trestního stíhání. Případně ví ještě více, než momentálně vědí orgány činné v trestním řízení nebo je prezentováno v trestním spise. Na základě praktických zkušeností bych usuzoval, že takových případů je poměrně hodně. Typické výchozí situace při zahájení trestního stíhání ostatně níže zrekapituluji.

Následně autor dospívá k závěru, že obhajoba nemůže podat návrh na zahájení jednání o DOVT na počátku vyšetřování. Autor pak polemizuje s reprodukováným názorem NSZ vyjádřeným citací mluvčího NSZ, podle něhož: „Naší motivací je uzavírat dohodu co možná nejdříve, ideálně na počátku vyšetřování.“

Věcně správná je reakce autora, podle níž pokud se státní zástupci zaměřují na DOVT na počátku vyšetřování, potom (v rozporu

6 Viz P. Vantuch: Vyjádření obžalovaného k obžalobě po zaslání jejího opisu, Bulletin advokacie č. 5/2022, str. 31.

7 Viz P. Vantuch: Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování? Bulletin advokacie č. 1-2/2023.

s § 175a odst. 1 tr. řádu) nevycházejí z výsledků vyšetřování, nýbrž jen z poznatků z první fáze přípravného řízení, tedy z šetření konaného před zahájením trestního stíhání. Podle autora ovšem § 175a odst. 1 tr. řádu neopravňuje státního zástupce k zahájení jednání o DOVT jen na základě výsledku prověřování, nýbrž až podle výsledků vyšetřování. S tím už bych souhlasit nemohl. Znamená to, že pokud prověřování neproběhlo, není možné až do doby, kdy je důkazní situace známa z výsledků vyšetřování, DOVT uzavřít.

Podle mého názoru je především třeba k hodnocení podmínek pro uzavření DOVT přistupovat méně formálně, protože nejde ani tak o to, zda jsou důkazy provedeny procesně relevantním způsobem, ale zda existují informace (poznatky, indicie), které mají orgány činné v trestním řízení k dispozici a na jejichž základě se, kromě jiného, již formuluje vyšetřovací plán. Takže si lze také učinit představu o možném dalším průběhu a očekávaném výsledku trestního stíhání. Díky tomu si i vytvořit dostatečný podklad pro případné jednání o DOVT. **Samozřejmě že jde o vysoce individuální záležitost, ale opět je třeba připomenout, že v řadě trestních věcí obě strany disponují celou řadou informací, které nejsou formulovány nebo prezentovány ve formě procesních důkazů. Ale z pohledu těchto zainteresovaných osob mají dostatečnou váhu a přesvědčivost.**

S autorem lze souhlasit, pokud upozorňuje na názor, podle něhož institut DOVT má i stinné stránky, z nichž jedna spočívá v tom, že státní zástupce vyzve obviněného k jednání o DOVT na samotném počátku vyšetřování a navrhne mu výrazně nízký trest, a to navíc za situace, kdy obviněný popírá vinu. Přičemž smyslem takového návrhu může být např. vylepšení dosud nepříznivé důkazní situace orgánů činných v přípravném řízení. To je jistě pravda a pravdivé je i další pokračování tohoto názoru, tedy vyslovená obava, že obviněný může pod nátlakem na uzavření DOVT přistoupit, aby se vyhnul zdoluhavému trestnímu řízení, možnému odsouzení a uložení vysokého trestu. Stále ovšem při této úvaze chybí zohlednění faktu, že **obviněný má či může mít možnost reálně posoudit svoji situaci.** A např. nebude mít jistě zájem, aby se momentální důkazně slabá pozice orgánů činných v trestním řízení změnila díky dalšímu vyšetřování, a tím mu skutečně zajistila zmíněné odsouzení a uložení trestu. Tedy každý z účastníků DOVT k ní přistupuje s jistým rizikem a je na něm, aby si zvážil, jak velké riziko je ochoten akceptovat.

V další části článku autor formuluje bezmála kategorický imperativ obhájce, který by neměl souhlasit, resp. svému klientovi doporučit uzavření DOVT, pokud není důkladně seznámen se všemi zjištěnými důkazy, tedy obecněji s obsahem vyšetřovacího spisu. Znovu se ale vrací má základní otázka, co když obhájce vůbec nepotřebuje znát obsah spisu k tomu, aby si udělal představu o skutečné situaci obviněného?

V této chvíli analýzu jednoho ze stěžejních názorů na vhodnost doby pro uzavření DOVT přeruším. Uvedeného přerušení využiji k přiblížení poněkud praktičtější stránky problému, než je spíše akademická diskuse o výkladu relevantních ustanovení o DOVT. Bez aspirace na úplnost lze popsat **škálu výchozích situací při zahajování trestního stíhání.** Předpokládejme, že trestní stíhání je skutečně zahajováno plně v intencích ust. § 160 odst. 1 tr. řádu a z pohledu obviněného se jeví takto:

- Obviněný si je vědom toho, že spáchal skutek, pro který je stíhán, uznává správnost právní kvalifikace, ale skutek popírá.
- Obviněný si je vědom toho, že spáchal skutek, pro který je stíhán, uznává správnost jeho právní kvalifikace a ke spáchání skutku se přiznává.

- Obviněný je přesvědčen, že skutek nespáchal, popírá jej a nesohlasí s právní kvalifikací.
- Obviněný si je vědom toho, že spáchal skutek, nepopírá jeho spáchání, nesohlasí však s jeho právní kvalifikací, neboť má za to, že nejde o trestný čin.

Mutatis mutandis si lze představit další subvarianty. Např. obviněný si je vědom toho, že spáchal skutek, pro který je stíhán, skutek popírá a je si jistý, že se nepodaří shromáždit důkazy potřebné k jeho usvědčení. Případně si je naopak vědom, že je otázkou času, kdy budou usvědčující důkazy shromážděny. Anebo obviněný je přesvědčen, že skutek nespáchal, popírá jej a nesohlasí s právní kvalifikací, ale trestní stíhání jej závažně poškozuje, dost možná víc než případné odsouzení k „přijatelnému“ trestu. Lze si jistě představit i situaci, kdy obviněný si je vědom toho, že, zjednodušeně řečeno, spáchal trestný čin, také je si vědom toho, že mu skutek nemusí být prokázán, ale považuje za jednodušší uzavřít dohodu o vině a trestu. A zcela jistě by neměla být opomenuta alternativa, kdy obviněný si nejen je vědom spáchání trestného činu, ale lituje, že jej spáchal, a chtěl by následek odčinit, což je zřejmě nejžádanější situace, s níž nyní počítají i projekty restorativní justice. Zrovna v tomto případě je zcela nepodstatné, co aktuálně „vědí“ orgány činné v trestním řízení. A zcela stranou pak zůstávají úvahy o možné aplikaci systému, označovaného v USA nebo Anglii jako *solving justice*, jenž obsahuje řadu opatření, která mohou být v rámci nápravy pachatele aplikována dříve, než vůbec dojde k „plnohodnotnému“ trestnímu stíhání, případně soudnímu řízení. A jejichž přednost spočívá v tom, že mohou být plnohodnotnou alternativou celého trestního procesu, nadto alternativou efektivnější, pokud jde o nápravu pachatele, a úspornější, pokud jde o náklady státu. Zapomínat nelze ani na trestně stíhané právnické osoby, které mohou mít mnohem silnější zájem na urychleném skončení trestního stíhání než na konstatování jejich nevinu.

Nyní zpět k článku doc. Vantucha. Jeho argument, podle něhož: *„Navrhne-li pak na počátku vyšetřování státní zástupce obviněnému jednání o dohodě o vině a trestu, tak neexistují výsledky vyšetřování, dokonce ani výsledky šetření, konaného postupem před zahájením trestního stíhání, které by prokazovaly závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný či podezřelý. Kromě toho před zahájením jednání o dohodě o vině a trestu státní zástupce nemůže přezkoumat, zda výsledky první fáze přípravného řízení dostatečně prokazují, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný, i když mu to ukládá čl. 61 odst. 2 cit. pokynu č. 9/2019 NSZ. V těchto případech by obviněný ani jeho obhájce neměl jednat se státním zástupcem o dohodě o vině a trestu, protože údaje obsažené v usnesení o zahájení trestního stíhání ani případný odkaz na trestní oznámení jsou zcela nedostatečné. Je však možné, aby obhajoba požádala o nahlédnutí do spisu, zejména za účelem zjištění důvodu, proč státní zástupce navrhl obviněnému jednání o dohodě o vině a trestu, i když kromě trestního oznámení nejsou žádné jiné výsledky přípravného řízení,“* vyznívá jinak v kontextu se zásadami dokazování, případně hodnocení důkazů, jak jsou zdůrazňovány, a jinak, je-li konfrontován s reálnou situací obviněného v některém z výše uvedených postavení. Ve všech uvedených případech úvodních situací trestního stíhání může mít obviněný zcela racionálně zdůvodněný motiv k uzavření DOVT.

Podobně vyznívá i tvrzení autora o tom, že prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, na počátku nebo v průběhu vyšetřování, může být v podstatě předčasné, protože mohou být zjištěny, resp. provedeny důkazy, které by byly důvodem pro zastavení trestního stíhání. Přijmeme-li premisu, že s výjimkou trestního řízení, resp. dokazování, kdy obviněný skutek či vinu spontánně od počátku

doznává, anebo důkazní situace vyznívá zcela jednoznačně v jeho neprospěch (např. v případě dopadení při činu), je trestní řízení, ne-li vždy, tak jistě většinou, soubojem o to, zda konkrétnímu obviněnému bude prokázán s dostatečnou přesvědčivostí spáchaný skutek. V tom případě poukaz na možnou předčasnost DOVT beze zbytku platí.

Vydeme-li ovšem z poněkud jiné premisy, podle které v řadě případů primárně nejde o to, zda bude či nebude prokázán skutek, ale pouze o to, kdy bude prokázán, a pachatel – obviněný si toho je vědom, tak nejen z hlediska volby bezpečnější alternativy, ale i z hlediska celého smyslu trestního řízení **může být vhodnější alternativou, když obviněný svoji vinu rovnou uzná a uzavře DOVT.** I když momentální důkazní situace vyznívá v jeho prospěch. Rozhodně ovšem nelze souhlasit s tím, že obhájce by měl doporučit obviněnému uzavření DOVT výhradně tehdy, je-li detailně známa důkazní situace. Podle mého přesvědčení by obhájce neměl zásadně doporučit nebo nedoporučit obviněnému uzavření DOVT, kdykoliv o to projeví zájem. Pouze by mu měl, v rozsahu, v jakém to jeho klient požaduje, provést analýzu situace s tím, do jaké míry je pravděpodobné prokázání trestného činu, ze kterého je viněn. Opět se tím vracím k již zmíněnému informovanému souhlasu pacienta, neboť klient může po takovémto poučení dospět k závěru, že z celé řady důvodů, které ani nemusí sdělovat svému obhájci, protože není jeho povinností mu cokoliv vysvětlovat, pro něj bude výhodnější uzavřít DOVT. Jestli měl obhájce předtím, než se vyjádřil k tomu, zda doporučuje nebo nedoporučuje uzavření DOVT, možnost nahlédnout do spisu a seznámit se s existujícími důkazy, může mít význam, ovšem mnohdy nikoliv zásadní.

Souhlasit nelze ani s kategorickým tvrzením, podle něhož by obhájce neměl doporučit obviněnému, aby akceptoval návrh státního zástupce na jednání o DOVT již na počátku vyšetřování. Vycházejí z výše uvedených základních situací existujících v době zahajování trestního stíhání totiž obhájce může od svého klienta velmi dobře vědět, i když vůbec neviděl trestní spis, nebo v něm nejsou žádné důkazy, a to i když nebylo ani prováděno šetření podle § 158 odst. 8 tr. řádu, že reálná situace, s přihlédnutím k důkazům, které lze v budoucnu očekávat, plně odůvodňuje přijetí návrhu na DOVT. Nebo navržení takové dohody.

Je jistě pravda, že v oblasti DOVT existuje reálné nebezpečí zneužití tohoto institutu orgány činnými v trestním řízení, jak oponenti brzkého uzavírání DOVT namítají. Představa jednoduchého skončení věci bez dlouhého dokazování může být pro mnohé lákavá. Oponovat by šlo tvrzením, že velmi podobně může být institut zneužit naopak obviněným, který využije výše zmíněného zájmu orgánů činných v trestním řízení o jednoduché vyřízení věci a uzavře DOVT, při které mu bude uložen trest, který je hluboce pod trestem, který obviněnému hrozil, pokud by bylo vyšetřování vedeno dále.

Metodika NSZ

Do takto vyhraněné diskuse vstoupila Metodika a do značné míry se postavila proti takto vyhraněným názorům, které podporuje celá řada dalších odborníků z oboru trestního práva. **Metodika hned na počátku jasně deklaruje, že účelem institutu DOVT je především zkrácení a zefektivnění trestního procesu ve věcech, v nichž obviněný svou vinu nerozporuje.** Lze říci, že v tomto směru se názor NSZ, prezentovaný v Metodice, podobá spíše názoru v úvodu citované AI.

NSZ v Metodice dále uvádí (str. 2): „*Upuštění od dalšího dokazování a rychlé skončení věci jako důsledek sjednání dohody o vině a trestu*

přináší nejen úsporu prostředků vynakládaných státem a obviněným na soudní proces, ale je rovněž ve prospěch obviněného, který nebude vystaven zdoluhavému trestnímu procesu, a naopak svým vstřícným přístupem může docílit zmírnění trestu.“

Vycházejí z této premisy pak je v kapitole III. odst. 2 uvedeno: „*Dohodu o vině a trestu lze sjednat s obviněným v přípravném řízení, ve fázi vyšetřování, ve zkráceném přípravném řízení po sdělení podezření a v řízení před soudem prvního stupně v průběhu hlavního líčení do doby, než soud počne vyhlašovat rozsudek.*“

Je asi zřejmé, že ve fázi vyšetřování, zejména úvodní fázi, musí nutně ustoupit stranou požadavek na objasnění celého případu tak, aby bylo respektováno stanovení zásady vyžadující materiální pravdu, byť v odst. 10 kapitoly II. Metodika opakuje, že zásada materiální pravdy je základní zásadou trestního řízení, která se uplatní bez ohledu na zvolený procesní způsob vyřízení věci. Jak jsem již naznačil, stále mi není jasné, jak lze regulérně uzavřít DOVT v přípravném řízení, dokonce na jeho počátku, ovšem za podmínky, že výsledky trestního řízení dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný. Jistě tomu tak být může, ale nikoliv zásadně, takže jistě může být i řada případů, kdy, kromě důvodného podezření, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, což je podmínkou zahájení trestního stíhání, je vše ostatní nejasné, eventuálně sporné. **V takovém případě se „pevným bodem“ DOVT, základním a snad i jediným zdrojem informací stává výpověď obviněného. To ale není nic nepřijatelného, pouze se tím odpovědnost za výsledek trestního řízení více přesouvá na obviněného.** Zjednodušeně by se dalo říci, že z pohledu orgánů činných v trestním řízení je třeba objasňovat skutečnosti potřebné pro shora uvedené závěry, pouze pokud obviněný s dostatek přesvědčivým způsobem nedodá důkazy o tom, že se skutku dopustil. Pak již zbývá k posouzení pouze to, zda je skutek trestným činem, případně zavinění obviněného.

Následně pak Metodika uvádí, že samotným účelem DOVT je dáno, **že rozsah zmírnění trestu bude tím větší, čím dříve bude dohoda v přípravném řízení sjednaná** (str. 10). Toto je poměrně problematický argument, k němuž jsem zaznamenal interní komentář, že jde o „honorování uzavřené DOVT“. Ovšem už po několikáté se vrací otázka, proč by taková „sladká odměna“ neměla být nabízena tomu, kdo se doznává, jestliže jde o osobu, která je způsobilá zhodnotit svoji situaci a stanovit si priority, z čehož jí vyplyne, že minimálně z jejího pohledu je výhodnější uzavřít DOVT. Včetně získání takovéto „odměny“. Současné je otázkou, zda

8. 6.

9.00–15.00

4 290 Kč
5 191 Kč s DPH

**BECKAKADEMIE
SEMINÁŘE**

WEBINÁŘ: Regulace platebního styku

Cílem webináře je seznámit účastníky se základy regulace platebního styku v ČR. Mimo jiné porovnáme jednotlivé právní úpravy platebního styku, seznámíme se s evropskou legislativou a zaměříme se na regulaci a licencování nebankovních poskytovatelů platebních služeb.

Přednáší hlavní právnička pro správní řízení v ČNB
JUDr. Denisa Jindřichová, Ph.D.

lze hovořit vůbec o honorování, jestliže obviněnému právě tato výše trestu připadá ekvivalentní ceně jeho doznání. Nebo dokonce lepší z možných variant dalšího vývoje. Chápu, že to již může připomínat Plea Bargaining či dokonce Plea Negotiation. Ovšem Plea Bargaining jako inspiraci úpravy umožňující DOVT připomínají i Vysvětlivky a je otázkou, zda to prostě není tak či onak konečná fáze celé úpravy DOVT, pokud má skutečně zkracovat trestní řízení a současně být plně věcí svobodného rozhodnutí obviněného. A znovu připomínám i pojmy restorativní justice a *solving justice* a možný prostor pro jiné formy řešení trestného činu.

Z textu Metodiky je patrné, že se pokouší respektovat v plné míře zásady trestního řízení, zejména zásadu materiální pravdy, a současně nabízet možná doporučení pro postup spočívající v uzavření dohody ještě dříve, než jsou opatřeny alespoň ty důkazy, které by opravňovaly státního zástupce k podání obžaloby. Taková argumentace ale nutně obsahuje **vnitřní rozpor**, neboť ve chvíli zahájení trestního stíhání, resp. v průběhu přípravné fáze trestního řízení, rozhodně nelze s jistotou (a vždy) tvrdit, že jsou k dispozici, případně dokonce k dispozici oběma stranám, všechny důkazy, míněno ve formální podobě, jak jsou pak vyžadovány pro soudní řízení. Jinou věcí je, jak výše uvádím, rozsah informací, které zatím nebyly důkazně formalizovány, ale jsou stranám řízení známy.

Další odborné názory

Poukaz na shodné problémy, byť při aplikaci jiných obdobných ustanovení trestního řádu, obsahují i další publikované články. V **Bulletinu advokacie č. 5/2021**⁸ se autorka zabývá prohlášením viny, což je procesní postup, který ze své podstaty přichází v úvahu pouze či nejdříve po podání obžaloby. V této souvislosti poukazuje na nejednotnost trestního řádu, který používá, jak jsem již výše zmínil, různé termíny pro v podstatě stejné procesní jednání. Tedy prohlášení o spáchání skutku, pro který je obviněný stíhán, doznání, ale poté se zabývá samotným prohlášením viny a v části nadepsané „Kvalifikovaný souhlas nekvalifikovaného“ výslovně uvádí: „Byť je prohlášení viny, tedy i vyjádření souhlasu s právní kvalifikací skutku, právem obžalovaného, jsem toho názoru, že nabízet obžalovanému určité benefity za to, že bude souhlasit s právní kvalifikací skutku, byť toho nemůže být schopen, pakliže není právně vzdělán, posoudit, je nemravným obchodem, ne-li určitou nepřímou formou nátlaku na obžalovaného.“

S tímto názorem lze souhlasit, ovšem jen za v něm uvedené podmínky, totiž že se obžalovaný v problému neorientuje. Má-li obhájece, který mu podstatu problému vysvětlí, a nemusí ani doporučovat prohlášení viny, pak lze jistě akceptovat, že toto prohlášení učiní obviněný v situaci, kdy mohou existovat pochybnosti o správnosti právní kvalifikace, případně obecně o vině obžalovaného. Což je zcela identické s okolnostmi a podmínkami uzavírání DOVT. Zajímavě se pak autorka vyjadřuje právě k DOVT, kterou od prohlášení viny odlišuje tím, že v případě dohody zpravidla vyvíjí iniciativu obviněný, a tudíž jakási nepřímá forma nátlaku nepřichází v úvahu.

V Bulletinu advokacie č. 9/2022⁹ se problematikou institutu

prohlášení viny v hlavním líčení zabývá jiný autor. Z pohledu článku zabývajícím se DOVT není podstatný závěr o tom, co v sobě prohlášení viny všechno obsahuje. Byť to jistě obecně důležité je. V každém případě autor uvádí, že prohlášení o vině nelze degradovat na pouhý procesní institut ignorující zásadu materiální pravdy a vedoucí k případnému mírnějšímu trestu pro obžalovaného, když si ten svou vinu nepřipouští, a naopak je třeba takové prohlášení považovat za vyjádření k obžalobě a následně vést dokazování ve standardním rozsahu. Reaguje tím na situaci, kdy obžalovaný sice prohlásil svoji vinu, ovšem následně toto prohlášení rozvedl tak, že z něho vyplýval spíše opak. S tímto závěrem lze souhlasit, ale také z něj lze dovodit, že pokud prohlášení obžalovaného o vině není takto rozporné, pak dle mne je určující vůle obžalovaného, která by měla být silnější než možné pochybnosti o tom, zda se skutek stal, zda jej spáchal obžalovaný a zda je trestným činem.

Komplexně se problémem procesních institutů, jejichž podstatou je doznání skutku, případně prohlášení viny, ve vztahu k základním zásadám trestního řízení zabývají **autoři v Bulletinu advokacie č. 11/2021**.¹⁰ V úvodu vyjadřují poměrně složitou myšlenku: „Pro potřeby tohoto článku je významná právě zmíněná integrita systému základních zásad. Aby trestní řízení mohlo plnit svůj účel, je nezbytné, aby základní zásady tvořily skutečně systém, který promyšleně zohledňuje jejich obsah, význam a působení a který zejména vhodným a vědomým způsobem kalibruje působení základních zásad tam, kde může být, či dokonce intrinsicky je protichůdné. Právě řešení těchto situací a zvládnutí těchto tenzí je hlavní determinantou funkčnosti systému základních zásad, přičemž tato funkčnost je do značné míry determinantou naplňování samotného účelu trestního řízení i trestního práva procesního.“

Z mého pohledu velmi důležité je konstatování, že „... rozsah, ve kterém je objasňován skutkový stav věci, se postupně zvětšuje s postupem jednotlivými fázemi a stadii trestního řízení a zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností je naplňována jak ze své kvalitativní stránky, tak i ze své stránky kvantitativní, přičemž obě mají rostoucí potenciál. Platí tedy, že čím více je objasněn skutkový stav věci, tím dále může postupovat trestní stíhání, od stadia přípravného řízení až po stadium řízení před soudem. V každé fázi trestního řízení nabývá zásada materiální pravdy jiného obsahu, vyžaduje se jiný stupeň pravděpodobnosti či jistoty k dalšímu postupu řízení (srov. § 158 odst. 3, § 160 odst. 1, § 172 odst. 1, § 176, 226 tr. řádu).“

K tomu pak autoři dodávají, že zásada materiální pravdy má pro české trestní řízení určující ráz a tvoří jeden z jeho významných pilířů. Nelze ji úspěšně naplnit bez dokazování provedeného při důkladném respektu k dalším základním zásadám dokazování, tj. zásadě volného hodnocení důkazů, zásadě vyhledávací a rovněž zásadě ústnosti a bezprostřednosti. Na tomto základě a základě dalších úvah v článku uvedených dospívají autoři k závěru, že novela provedená zákonem č. 333/2020 Sb. svými instituty, které dosti usnadňují dokazování, do značné míry zasahuje do těchto tradičních a esenciálních zásad dokazování kontinentálního modelu. Je to podle autorů logické, protože se jedná o modifikované verze anglo-amerických institutů, vystavěných na odlišných zásadách dokazování. **Připouštějí, že dohoda o vině a trestu je rozporná hned s několika základními zásadami** („nejčastěji právě se zásadou materiální pravdy“), k čemuž dodávají, že blokaci pro zachování zásady materiální pravdy představuje ust. § 314r odst. 2 tr. řádu, podle něhož soud dohodu o vině a trestu neschválí, je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, což označují za obligatorní postup.

8 Viz Š. Gondeková: Prohlášení viny jako kvalifikované doznání nekvalifikovaného, Bulletin advokacie č. 5/2021, str. 40.

9 Viz D. Šelleng: Vybrané otázky institutu prohlášení viny v hlavním líčení, Bulletin advokacie č. 9/2022, str. 29.

10 Viz J. Mulák, J. Provazník: Dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. na základní zásady trestního řízení, Bulletin advokacie č. 11/2021, str. 37.

Na adresu novely provedené zákonem. č. 333/2020 Sb. pak namítají, že neřeší vztah k účelu trestního řízení a k systému základních zásad. K tomu bych dodal, že tento vztah fakticky, nikoliv formálně, neřeší ani předchozí úpravy, ať již odklonu, nebo dohody o vině a trestu. Na margo procesních aktivit soudu pak autoři poznamenávají: „*Koncepčně však dle našeho názoru obligatorní zjišťování zajmu obžalovaného uzavřít dohodu o vině a trestu soudem dionuje se zásadou nezávislosti a nestrannosti soudu.*“ K čemuž pak dodávají, že institut prohlášení viny je v rozporu s neustále proklamovaným cílem přesunutí těžiště dokazování z přípravného řízení do hlavního líčení, neboť vede k závěru, aby se dokazování v hlavním líčení vůbec provádět nemuselo, resp. jen v rozsahu prohlášení o vině.

Stejný závěr lze ale učinit na adresu podmínek pro uzavírání DOVT, kdy, zejména má-li jít o dohodu z počáteční fáze přípravného řízení, o přesunu těžiště dokazování vůbec nelze uvažovat. Logicky pak neplatí ani další závěr autorů, podle něhož dokazování v přípravném řízení nabývá esenciální důležitosti pro případné prohlášení viny, neboť v případě DOVT se toto dokazování může významně omezit, resp. významně limitované budou i jeho závěry.

Autoři pak zásadně odmítají racionalizaci trestní justice a přihlížení k jejím pragmatickým potřebám, které sice považují za oprávněné, ovšem: „*Pokud však praktické dopady mají či představují samotnou dřeň trestního řízení, musí naopak převážit tyto teoretické požadavky.*“

Podle autorů nelze jednou rukou posilovat hlavní líčení coby těžiště dokazování a druhou rukou dělat vše pro to, aby se v hlavním líčení dokazovalo co nejméně a v co nejmenším rozsahu. Po rozsáhlejším rozboru samotného institutu prohlášení viny, který již z mého pohledu není pro moji argumentaci zásadní, autoři formulují závěr, podle něhož přijaté změny (novela zákona č. 330/2022 Sb.) přináší změny, které jsou výjimkami ze zásad trestního řízení, a tak dochází ke změně paradigmatu, k nakročení k angloamerickému modelu trestního řízení. S tímto závěrem beze zbytku souhlasím.

Závěr

Vycházejí z výše uvedeného **základní problém vidím v obojetnosti si otevřeně změnu paradigmatu trestního řízení, pokud jde o DOVT a obdobné instituty, přiznat a jasně se vyjádřit k tomu, zda má jít české trestní řízení cestou reálného zkracování trestního řízení, a to v jakémkoliv jeho fázi, anebo nikoliv.** Spor o to, zda lze uzavírat DOVT na počátku trestního řízení, totiž jinak nemá žádné systémové řešení. Jistě budou v úvahu připadat konkrétní situace, ve kterých nebude o již zjištěných skutečnostech, resp. důkazech zjištěných již na počátku trestního řízení, pochyb, ale současně budou existovat situace, které budou důkazně zcela nepřehledné. Také je třeba připomenout, že důkazně nepřehledné bývají v řadě případů i situace po podání obžaloby. Ostatně v současné době judikatura jasně hovoří o tom, že státní zástupce je povinen podat obžalobu i v situaci, kdy, pokud se důkazně nic nezmění, zcela jistě bude muset soud rozhodnout ve prospěch obžalovaného vycházející z presumpce nevinoty, a tedy zásady *in dubio pro reo*.

Jistě si lze představit koexistenci dvou možných procesních postupů, kdy tam, kde to bude důkazně zcela jasné, soud DOVT schválí, zatímco tam, kde se mu to bude jevit nejasné, s poukazem na současnou právní úpravu schválit DOVT odmítne. Zcela zákonitě pak lze ovšem očekávat námítky těch obviněných, kteří si budou stěžovat na diskriminaci a poukazovat na to, že pokud oni sami chtějí svobodně a vážně uzavřít DOVT a k této dohodě

je nakloněna i obžaloba, pak by již nikdo další neměl proti jejich rozhodnutí zasahovat a nutit je fakticky, aby absolvovali trestní řízení, které, možná poněkud absurdně, může po podání obžaloby vyústit v prohlášení viny, případně prohlášení o nesporných skutečnostech, a tedy fakticky skončit tak, jak mohlo skončit již dávno. Nemohu než zopakovat své přesvědčení, podle něhož **pokud někdo může zcela svobodně rozhodnout o svém osudu tak, že odmítne lékařskou péči a raději zemře, nevidím naprosto žádný důvod, proč by nemohl podobným způsobem rozhodnout o tom, jaký bude jeho další osud v trestním řízení.**

A na závěr, zcela v duchu výše prohlášeného přesvědčení, nezbyvá než položit otázku, proč by k DOVT nemohlo dojít až v odvolacím řízení. Tvzení, že v této fázi už nelze trestní řízení zkrátit ani zefektivnit, platí pouze za předpokladu, že řízení před soudem prvního stupně a následně rozsudek nevykazují žádné vady a stejně jej bude pojmát i odvolací soud. Pokud ovšem bude odvolací soud již rozhodovat, pak minimálně jedna ze stran řízení nějaké vady rozsudku soudu prvního stupně nebo řízení, které mu předcházelo, vytýká. **Pokud odvolací soud dá jasně najevo, že bude nutné tento napadený rozsudek zrušit a nadto bude třeba řízení následně doplnit dalším dokazováním, např. výslechy svědků, znaleckým posudkem atd., nabízí se nepochybně možnost tomu všemu předejít uzavřením DOVT.** Zřejmě stejně jako po zrušení rozsudku z uvedených důvodů v následném řízení před soudem prvního stupně.

Prizmatem mé argumentace nahlíženo, je **současná situace obtížně udržitelná. Bud' dojde k legislativní úpravě, která otevře větší prostor pro uzavírání DOVT, nebo bude tento prostor alespoň legislativně definován či spíše redefinován.** Např. stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu. Anebo se budeme neustále pohybovat v nevyjasněných hranicích pro uzavírání DOVT, což zákonitě povede k individuálním výkladům, podle toho, zda soud, který o DOVT v konečné fázi rozhoduje, zvolí výklad, který se snaží prosadit Metodika, anebo se naopak přikloní k názoru, který v tomto článku reprezentuje jednak doc. Vantuch, ale do určité míry i Vysvětlivky. Tedy nastane s právním státem neslučitelný stav nepředvídatelného rozhodování. ❖

ZIZLAVSKY

> 30 let

Preventivní restrukturalizace

praktická řešení
hrozícího úpadku

zizlavsky.cz

ak@zizlavsky.cz

inzerce

Stanovení přiměřeného protiplnění a jeho přezkum při vytěsnění minoritních akcionářů kotovaných společností II.

Autoři se ve svém článku zabývají stanovením výše přiměřeného protiplnění při squeeze-outu u kotovaných společností. Navazují přitom na první část svého příspěvku, uveřejněnou v BA č. 4/2023, která se podrobně zabývala způsobem, jak stanovit výši přiměřeného protiplnění při vytěsnění minoritních akcionářů poté, co v relevantním období proběhla úspěšná nabídka převzetí.

Prof. JUDr. Jan Dědič

je advokátem a partnerem v Kocián Šolc Balašítk, advokátní kancelář, s. r. o., a vysokoškolským pedagogem.

JUDr. Jan Lasák, Ph.D., LL.M. (Columbia)

působí jako advokát a partner v Kocián Šolc Balašítk, advokátní kancelář, s. r. o., a na Katedře soukromého práva a civilního procesu PF UP v Olomouci, resp. Katedře obchodního práva PF MU v Brně.

Mgr. Filip Buchta

působí jako advokát v Kocián Šolc Balašítk, advokátní kancelář, s. r. o.

Pokračování z minulého čísla...

3. Přiměřené protiplnění při vytěsnění v kotované společnosti

V případě nekotovaných společností, v nichž nelze přiměřenost protiplnění zdůvodnit odkazem na protiplnění obsažené v předcházející relevantní nabídce převzetí dle § 393 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. o. k.“), je hlavní akcionář spolu se žádostí o svolání valné hromady cílové společnosti vždy povinen doložit přiměřenost protiplnění znaleckým posudkem. Takto doložená přiměřenost protiplnění je pak základem pro určení výše protiplnění valnou hromadou cílové společnosti.

Zcela jiný postup se však uplatní u kotovaných společností. **Hlavní akcionář nedokládá přiměřenost navrženého protiplnění znaleckým posudkem, ale pouze zdůvodněním výše protiplnění.** Toto zdůvodnění hlavního akcionáře **přezkoumává ČNB** ve správním řízení o udělení předchozího souhlasu dle § 391 z. o. k.¹ Bez tohoto souhlasu ČNB nesmí hlavní akcionář požádat představenstvo či správní radu cílové společnosti o svolání valné hromady za účelem přijetí usnesení valné hromady o vytěsnění (nuceném přechodu účastnických cenných papírů cílové společnosti).

V uvedeném ohledu se úprava squeeze-outu v kotovaných společnostech do značné míry podobá právní úpravě povinných nabídek převzetí. V obou případech vystupuje jako garant řádného stanovení přiměřenosti protiplnění ČNB. Odlišnost však spočívá v rozsahu kompetencí ČNB v rámci těchto správních řízení. V řízení o povinné nabídce převzetí ČNB může za předpokladu existence taxativně vymezených mimořádných okolností výši navrhovaného protiplnění změnit tak, aby jeho výše byla přiměřená. Naproti tomu v řízení o souhlasu s vytěsněním za předpokladu, že ČNB dospěje k závěru, že výše protiplnění není řádně zdůvodněna, **může ČNB žádost hlavního akcionáře o souhlas s vytěsněním „jen“ zamítnout, nikoli změnit výši protiplnění** (hlavní akcionář by v tomto případě měl buďto před zamítnutím žádosti navrhovanou výši „upravit“, či po zamítnutí žádosti ze strany ČNB podat „novou“ žádost s řádně zdůvodněnou výší protiplnění). Zároveň v obou případech zákonodárce předvídá, že minoritní akcionáři se mohou domoci přezkumu přiměřenosti protiplnění soudem v řízení o dorovnání.

Vzhledem k tomu, že znalecký posudek se pro účely doložení přiměřenosti protiplnění nevyžaduje, vychází právní úprava z principu, že hodnotu obchodovaných akcií, a tím i výši protiplnění lépe stanoví trh než znalecký posudek.² I v tomto ohledu úprava vytěsnění v kotovaných společnostech vykazuje značnou podobnost s nabídkami převzetí, v nichž jsou základním vstupním údajem tržní data. Uvedený přístup zákonodárce není jen specifíkem nabídek převzetí a squeeze-outu kotovaných společností. V případě povinných veřejných návrhů smluv zákonodárce výslovně stanoví, že navrhovaná výše

¹ Pravomoc ČNB je v tomto ohledu upravena též v § 7a odst. 1 písm. a) zák. č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

² T. Doležil, J. Lasák in J. Lasák a kol.: Zákon o obchodních korporacích, Komentář, 2. vydání, Wolters Kluwer, Praha 2021, str. 1646, komentář k § 392.

protiplnění musí být přiměřená hodnotě akcií.³ U kotovaných společností se dle § 330 z. o. k. znalecký posudek pro doložení výše přiměřeného protiplnění nevyžaduje a opět postačí, pokud navrhovatel přiměřenost protiplnění jinak řádně odůvodní.⁴ Jak potvrzuje právní teorie,⁵ přiměřenost výše protiplnění bude navrhovatel zpravidla doložit odkazem na průměrné ceny, za které se akcie této kotované společnosti obchodovaly na evropských regulovaných trzích.⁶

S ohledem na výše uvedené se tak podává, že **v případě kotovaných společností zákonodárce jednoznačně favorizuje postup, při kterém bude hodnota akcií a přiměřené protiplnění odvozeno přímo od ceny těchto akcií na základě objektivních tržních dat o obchodech s těmito akciemi.** V nekotovaných společnostech, kdy tržní data o obchodech s dotčenými akciemi zásadně absentují, se hodnota akcií neodvozuje přímo z těchto akcií, když pro takový postup zásadně chybí tržní údaje o realizovaných transakcích, ale z vnitřní hodnoty nekotované společnosti.⁷ Za relevantní zdroj informací o hodnotě kotovaných akcií přitom zákonodárce standardně [nejsou-li dány zvláštní důvody pro zohlednění prémiové ceny, jako je tomu např. v § 43 odst. 3 větvě první zák. č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NabPřev“)] považuje vážený průměr cen za delší relevantní období (tj. nikoli spotovou cenu akcie), které zpravidla činí šest měsíců. Takto zákonodárce postupuje nejen v § 43 odst. 3 větvě druhé NabPřev, ale rovněž např. v § 468 odst. 1 a § 219 odst. 2 písm. e) z. o. k., pokud se má pro účely zvyšování základního kapitálu stanovit hodnota kotovaných akcií (či jiných cenných papírů obchodovaných na evropském regulovaném trhu) coby nepeněžitýho vkladu.

3.1 Průměrná cena coby základ pro stanovení přiměřeného protiplnění

Zákon výslovně nestanoví, jaký konkrétní postup by měl hlavní akcionář při stanovení hodnoty akcií zvolit a jak by měl navrhované protiplnění zdůvodnit. Právní teorie⁸ shodně uvádí, že při zdůvodnění výše protiplnění by měl hlavní akcionář zásadně vycházet z veřejně deklarovaných kritérií a rámcových požadavků ČNB.⁹ Ve vztahu ke squeeze-outu v kotovaných společnostech ČNB uvádí, že za primární indikaci hodnoty akcií kotovaných společností (a základ pro stanovení přiměřeného protiplnění) považuje kurz těchto akcií dosahovaný na regulovaném trhu v ČR, tj. průměrnou cenu,¹⁰ s tím, že oproti úpravě v NabPřev lze dle ČNB pro výpočet průměrné ceny pro účely vytěsnění zvolit i období kratší než šest měsíců.¹¹ S těmito tezemi se plně ztotožňuje i právní doktrína.¹²

Při stanovení přiměřeného protiplnění pro účely vytěsnění je tedy dle ČNB a právní teorie primárním zdrojem hodnot průměrná cena, jak je definována v § 43 odst. 3 NabPřev, s tím rozdílem, že **průměrná cena pro účely vytěsnění může být vypočtena i za jiné (kratší) období, než jak je tomu v případě povinných nabídek převzetí,** aby průměrná cena co nejobjektivněji reflektovala hodnotu akcií. Opět tak lze vysledovat značnou podobnost úpravy squeeze-outu v kotovaných společnostech s povinnými nabídkami převzetí. V obou případech při stanovení přiměřeného protiplnění může hrát významnou roli průměrná cena. Nicméně u povinné nabídky převzetí je průměrná cena zjevně sekundární metodou stanovení přiměřeného protiplnění, jelikož zákonodárce [v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/25/ES ze dne 21. dubna 2004

o nabídkách převzetí, ve znění pozdějších předpisů (dále „směrnice“)]¹³ za primární údaj pro stanovení přiměřeného protiplnění označuje prémiovou cenu.

3.2 Zohlednění prémiové ceny při stanovení přiměřeného protiplnění

S ohledem na výše uvedené **může být sporné, zda se má pro účely stanovení výše přiměřeného protiplnění vytěsněných akcionářů zohlednit taktéž prémiová cena,** která je primárním indikátorem přiměřenosti protiplnění v případě povinných nabídek převzetí. OCE v tomto ohledu k problematice vytěsnění neuvádí nic. Nejvyšší soud v poměrech vytěsnění v režimu obchodního zákoníku judikoval, že aby bylo protiplnění poskytnuté vytěsněným akcionářům přiměřené, nemělo by být nižší, než kolik činí prémiová cena, pokud bylo prémiové ceny dosaženo v období bezprostředně předcházejícím žádosti hlavního akcionáře o svolání valné hromady k přijetí rozhodnutí o vytěsnění.¹⁴ K této tezi se hlásí část doktríny, která považuje ju-

3 Viz § 328 odst. 1 věta první z. o. k.

4 Zákonodárce vyžaduje doložení přiměřenosti protiplnění znaleckým posudkem jen v případě nekotovaných společností – viz § 328 odst. 1 věta druhá z. o. k.

5 Viz I. Štenglová in I. Štenglová, B. Havel, F. Čileček, P. Kuhn, P. Šuk: Zákon o obchodních korporacích, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2020, str. 682, marg. č. 2: „V případech podle § 330 bude přiměřenost výše protiplnění, až na výjimky, doložitelná odkazem na ceny, za které se účastnické cenné papíry obchodují na evropském regulovaném trhu.“

6 V tomto ohledu zákonodárce (do jisté míry obdobně, jako je tomu v případě vytěsnění či nabídek převzetí) poskytuje akcionářům ochranu prostřednictvím ingerence ČNB, která přezkoumává odůvodnění přiměřenosti protiplnění (viz § 331 a 332 z. o. k.).

7 Tato hodnota akcií se zásadně vypočítá jako *pro rata* (aliquotní) podíl na tržní hodnotě závodu společnosti bez přírůžek za minoritu a nízkou likviditu.

8 Viz P. Šuk in I. Štenglová, B. Havel, F. Čileček, P. Kuhn, P. Šuk, op. cit. sub 5, str. 774, marg. č. 6, a T. Doležil, J. Lasák in op. cit. sub 2, str. 1645, komentář k § 391.

9 V této souvislosti srov. Informace ČNB k oceňování účastnických cenných papírů pro účely povinných nabídek převzetí, veřejných návrhů smlouvy a vytěsnění (OCE) ze září 2014 (dále jen „OCE“). Zde ČNB uvádí, že ČNB vypracovala tento dokument „s cílem veřejně deklarovat kritéria, pomocí kterých posuzuje v případech stanovených zákonem (...), zda byla řádně zdůvodněna přiměřenost protiplnění. Účelem dokumentu je poskytnout dotčeným osobám možnost seznámit se s rámcovými požadavky kladenými ČNB na předkládaná zdůvodnění a zajistit tak rychlý a hladký průběh schvalovacích řízení. Dokument nepředstavuje a ani nemůže představovat „příručku“ podrobně popisující postup při ocenění společnosti a jejich účastnických cenných papírů. V souladu s mezinárodní praxí a na jejím základě pouze shrnuje rámcové požadavky, jejichž dodržování je zárukou věrohodnosti a přesvědčivosti zpracovaného ocenění, jež má sloužit jako doklad o přiměřenosti protiplnění.“

10 V této souvislosti ČNB uvádí, že aktuální právní úprava vytěsnění pojem „průměrná cena“ neupravuje – tento je vymezen v § 43 odst. 3 NabPřev, což však dle ČNB nevylučuje možnost použít k odhadu hodnoty akcií i v těchto případech průměrnou cenu stanovenou jako vážený průměr z cen, které byly dosaženy při obchodování s akciemi na regulovaném trhu během určitého období. Viz op. cit. sub 9, str. 7 a 8.

11 Minimální délka tohoto období by dle ČNB neměla klesnout pod 30 obchodních dnů. Viz op. cit. sub 9, str. 9.

12 Viz P. Šuk in I. Štenglová, B. Havel, F. Čileček, P. Kuhn, P. Šuk, op. cit. sub 5, str. 774, marg. č. 7, a T. Doležil, J. Lasák in op. cit. sub 2, str. 1646, komentář k § 391.

13 Viz čl. 5 odst. 4 ve spojitosti s čl. 15 odst. 5 směrnice a srov. § 43 odst. 3 NabPřev.

14 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3024/2016, které Nejvyšší soud cituje v řadě dalších rozhodnutí.

dikaturu Nejvyššího soudu za přenositelnou i do poměrů zákona o obchodních korporacích.¹⁵

Nicméně jiná část právní teorie uvádí argumenty, pro které by se prémiová cena pro účely stanovení přiměřeného protiplnění v případě vytěsnění minoritních akcionářů v kotované společnosti zásadně neměla používat, a to mj. s ohledem na odlišný smysl a účel nabídek převzetí a squeeze-outu. Použitelnost prémiové ceny by měla být dle těchto názorů omezena jen na povinné nabídky převzetí, jinak by menšinoví akcionáři díky povinnému zohlednění prémiové ceny při squeeze-outu mohli získat neoprávněně výhodu ke škodě majoritního akcionáře.¹⁶

V případě vytěsnění bezprostředně navazujícího na nabídku převzetí musí být prémiová cena vytěsněným akcionářům příznávná, což plyne jak z § 393 z. o. k. ve spojitosti s § 43 NabPřev, tak i ze směrnice.¹⁷ Pokud jde o „běžný“ squeeze-out, souhlasíme, že tato problematika není zcela jednoznačná. V případě vytěsnění v kotovaných společnostech je patrný úmysl zákonodárce vycházet pro stanovení přiměřeného protiplnění primárně ze snadno dostupných tržních dat a pro tyto účely naopak nevyužívat znalecký posudek (jinak by byl § 392 z. o. k. nadbytečný, viz níže). Při vytěsnění v kotovaných společnostech tak zákonodárce nevyhází z „pomocných“ alternativních ukazatelů možné hodnoty akcií, které odvozují hodnotu akcií z *pro rata* (aliquotního) podílu na tržní hodnotě závodu společnosti a které tak na možnou hodnotu akcie poukazují jen zprostředkovaně, tj. prostřednictvím ocenění jiného aktiva (závodu společnosti).¹⁸

Domníváme se, že problematika (ne)zohlednění prémiové ceny

15 Viz P. Šuk in I. Štenglová, B. Havel, F. Čileček, P. Kuhn, P. Šuk, op. cit. sub 5, str. 742, marg. č. 8.

16 Viz M. Špačková: Prémie za kontrolu a přiměřené protiplnění, *Obchodněprávní revue* č. 1/2021, str. 1-9.

17 Viz čl. 5 odst. 4 ve spojitosti s čl. 15 odst. 5 směrnice.

18 V případě kotovaných společností tak s ohledem na jiný postup stanovení přiměřeného protiplnění (tj. jeho odvození od tržních dat o průměrné či prémiové ceně) dle našeho názoru nejsou důvodné argumenty M. Špačkové in op. cit. sub 16, str. 1-9, dle které: „*Pojetí proklamující jako východisko stanovení hodnoty účastnických cenných papírů pro rata přístupu odhlížející od různých úrovní hodnot akciového podílu dle charakteru vlastnictví a současně (z jiného hlediska) požadující zohlednění prémie vyplacené z důvodu, že předmětem převodu jsou akcie náležející do kontrolního balíku, nelze dle mého názoru považovat za logicky koherentní.*“ Tyto argumenty by teoreticky mohly mít místo v případě squeeze-outu v nekotovaných společnostech.

19 V praxi tyto transakce mohou být a mnohdy bývají dosaženy mimo regulovaný rámec, tj. na bázi „*Over-the-counter*“, resp. zkráceně „*OTC*“. Proto pro úplnost zdůrazňujeme, že pokud bychom chtěli prémiovou cenu při výpočtu přiměřeného protiplnění zohlednit při kalkulaci průměrné ceny, bylo by nutné transakci zahrnující prémiovou cenu dosaženou mimo regulovaný trh v rámci výpočtu průměrné ceny zahrnout mezi ostatní vstupní data (čerpáná z obchodů dosažených na regulovaném trhu, mezi něž není transakce uskutečněná mimo regulovaný trh zahrnutá) relevantní pro výpočet průměrné ceny.

20 Průměrná cena se totiž vypočítává jako vážený průměr z cen dosažených za relevantní období.

21 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2021, sp. zn. 27 Cdo 155/2021: „*Smyslem a účelem právní úpravy přiměřeného protiplnění je zajistit, že menšinovým akcionářům (vytěsněným vlastníkům účastnických cenných papírů) bude plně nahrazena hodnota jejich investice, nikoliv umožnit jim získat na úkor hlavního akcionáře plnění, jehož výši již nelze ekonomicky odůvodnit (tedy plnění, jež výrazně přesahuje hodnotu jejich investice představované účastnickými cennými papíry, o kterou byli v důsledku realizace práva hlavního akcionáře připraveni). Jinak řečeno, spravedlnost protiplnění je nutné poměřovat ve vztahu ke všem zúčastněným subjektům (nejen z pohledu vytěsněných vlastníků účastnických cenných papírů) tak, aby bylo (jak ostatně plyne již ze samotného pojmu užitého zákonem) přiměřené (proporcionální) všem okolnostem.*“

ve skutečnosti není ničím jiným než **otázkou, zda a případně v jaké míře přisoudíme relevanci jednomu dílčímu tržnímu údaji, v daném případě údaji o ceně, za jakou hlavní akcionář nabyl akcie cílové společnosti v určitém období.** To vše za situace, kdy panuje shoda na tezi, že primárním indikátorem hodnoty akcie je průměrná cena dosažená na trhu v relevantním období. V úvahu přitom přichází **několik řešení.**

• **První varianta spočívá v tom, že vytěsnění akcionáři mohou na prémiové ceně participovat jen v rámci výpočtu průměrné ceny.** Tato varianta vychází z principu, že prémiová cena může být pouze jedním z dílčích vstupních údajů pro výpočet průměrné ceny coby primárního způsobu stanovení hodnoty akcií. Pokud by byla prémiová cena dosažena v období relevantním pro výpočet průměrné ceny, pak by akcionáři na této prémiové ceně částečně participovali,¹⁹ přičemž míra jejich participace na prémiové ceně by se nepřímo úměrně odvíjela od celkového objemu obchodů s akciemi mezi jinými účastníky trhu, než je hlavní akcionář.²⁰ Pokud by prémiová cena byla dosažena mimo období relevantní pro výpočet průměrné ceny, pak by vytěsnění akcionáři na této prémiové ceně neparticipovali vůbec (ani v rámci kalkulace průměrné ceny). Zde se prolíná prvek vysoké relevance časové vzdálenosti okamžiku dosažení prémiové ceny od vytěsnění s vysokou mírou relevance průměrné ceny.

• **Druhá varianta vychází z principu, že prémiová cena může být pouhým korektivem kalkulované průměrné ceny.** Jde v podstatě o modifikaci první varianty v tom směru, že pokud by prémiová cena dosažená v období relevantním pro výpočet průměrné ceny převyšovala cenu průměrnou, pak by se pro účely protiplnění vycházelo z prémiové ceny coby nejvyšší dosažené ceny akcií. Zde se prolíná prvek nižší relevance časové vzdálenosti okamžiku dosažení prémiové ceny od vytěsnění s nižší mírou relevance průměrné ceny.

• **Třetí varianta vychází z principu, že prémiová cena již není korektivem kalkulované průměrné ceny, ale spíše primárním indikátorem hodnoty akcií.** Tato varianta zohledňuje situaci, kdy prémiové ceny nebylo dosaženo v období relevantním pro výpočet průměrné ceny, ale v období bezprostředně předcházejícím žádosti hlavního akcionáře o udělení souhlasu s vytěsněním dle § 391 z. o. k. (lze diskutovat, jak dlouhé by mělo toto období být – v úvahu přichází analogická aplikace § 43 odst. 3 NabPřev a brát v potaz transakce nanejvýš 12 měsíců zpětně). Pokud by prémiová cena převyšovala průměrnou cenu, pak by se pro účely protiplnění vycházelo z prémiové ceny coby nejvyšší dosažené ceny akcií. Zde se prolíná prvek velmi nízké relevance časové vzdálenosti okamžiku dosažení prémiové ceny od vytěsnění s velmi nízkou mírou relevance průměrné ceny.

Přikláníme se ke druhé variantě. Třetí varianta z našeho pohledu příliš narušuje princip, že pro stanovení hodnoty přiměřeného protiplnění se vychází z průměrné ceny, a v konečném důsledku v rozporu se smyslem právní úpravy vytěsnění umožňuje vytěsněným akcionářům získat na úkor hlavního akcionáře plnění, jehož výši již nelze ekonomicky odůvodnit.²¹ První varianta se nám naopak jeví být ve vztahu k vytěsňovaným akcionářům nespravedlivá, neboť z našeho pohledu je v zásadě legitimní umožnit vytěsňovaným akcionářům plně participovat na prémiové ceně, pokud byla dosažena v dostatečně krátkém období před squeeze-outem. Druhá varianta je kompromisním řešením, které vyvažuje oprávněné zájmy obou stran. Považujeme nicméně za korektní uvést, že

aktuální rozhodovací praxe ČNB se přiklání ke třetí variantě a zohledňuje i prémiové ceny dosažené za delší časové období, než je období relevantní pro výpočet průměrné ceny.²²

3.3 Relevance znaleckého posudku při zdůvodnění protiplnění při squeeze-outu v kotované společnosti

Pro účely squeeze-outu v kotovaných společnostech je primárním zdrojem dat pro stanovení hodnoty akcií a (přiměřeného protiplnění) průměrná cena a dle dosavadní praxe i prémiová cena.²³ S ohledem na zjevnou podobnost zákonné úpravy povinných nabídek převzetí se squeeze-outem v kotovaných společnostech (včetně zásad a pravidel pro stanovení přiměřeného protiplnění) však vyvstává otázka, zda pro účely squeeze-outu v kotované společnosti je třeba bezvýhradně trvat na stanovení přiměřeného protiplnění na základě údajů o průměrné, potažmo prémiové ceně, či zda se i v těchto případech mohou uplatnit určité korektivy pro čerpání z tržních dat (např. obdobně, jako je tomu v § 44 NabPřev).

Pokud zákonodárce v případě kotovaných společností jednoznačně preferuje stanovení hodnoty akcií a přiměřené protiplnění pro účely vytěsnění (i nabídek převzetí) na základě objektivních a snadno přezkoumatelných tržních dat o obchodech s těmito akciemi, bylo by v příkrém rozporu se smyslem a účelem této právní úpravy bez jakýchkoli omezení umožnit zpochybňovat či nahrazovat takto trhem objektivně stanovenou hodnotu akcií znaleckým posudkem obsahujícím odhad ceny akcií. Tato situace by v konečném důsledku vedla k tomu, že § 392 z. o. k. by byl zcela zbytečným ustanovením.

Proč by hlavní akcionář měl zdůvodňovat přiměřenost protiplnění jiným způsobem než prostřednictvím znaleckého posudku, když by ve finále otázku přiměřenosti protiplnění měl rozhodnout právě znalecký odhad hodnoty akcií? Takový výklad § 390 z. o. k., kterým by byla vytěsněním akcionářům bez jakýchkoli omezení otevřena cesta ke zpochybňování zdůvodnění protiplnění stanoveného na základě tržních dat (průměrné či prémiové ceny), by vedl k tomu, že by se ust. § 392 z. o. k. stalo zcela nadbytečným. Hlavní akcionáři by navíc (logicky) začali zajišťovat pro účely squeeze-outu znalecké posudky stejně jako v případě squeeze-outu nekotovaných společností. To je z našeho pohledu v příkrém rozporu s ideou racionálního zákonodárce, a tedy premisou, že racionální zákonodárce netvoří nadbytečné právo a nevytváří pravidla bez normativního významu.²⁴

Z druhé strany pak platí, že pokud by hlavní akcionář zdůvodňoval protiplnění jen znaleckým odhadem hodnoty akcií, který by obsahoval nižší hodnotu, než kolik činí průměrná či prémiová cena akcií, mohli by být akcionáři významně poškozeni. Lze předpokládat, že za částku odpovídající průměrné ceně by (alespoň někteří) vytěsnění akcionáři s určitou mírou pravděpodobnosti mohli své akcie (či alespoň jejich část) na regulovaném trhu prodat, a získat tak prostředky ze své investice do akcie pro svou další alternativní investici, což je cílem úpravy squeeze-outu.²⁵

Ačkoli zákonodárce znalecký posudek pro zdůvodnění protiplnění hlavním akcionářem zásadně nevyžaduje, jelikož vychází z teze, že hodnotu obchodovaných akcií, a tím i výši protiplnění lépe stanoví trh, připouštíme, že **mohou nastat výjimečné situace** (viz níže), **kdy vyvstane potřeba znalecký posudek pro tyto účely vyhotovit**. Domníváme se, že v tomto ohledu

by se měly přiměřeně uplatnit principy a východiska zakotvená v NabPřev. Pokud tedy zákonná úprava povinných nabídek převzetí předvídá, že za určitých taxativně vymezených mimořádných okolností ČNB může navrhovatelem stanovené protiplnění změnit tak, aby jeho výše byla přiměřená, a odchýlit se tak od údajů o prémiové či průměrné ceně, měla by se z našeho pohledu tato pravidla analogicky prosadit i v případě squeeze-outu v kotovaných společnostech.

V případě povinných nabídek převzetí případný zásah ČNB a potažmo i soudu do přiměřeného protiplnění stanoveného na základě prémiové či průměrné ceny může odůvodnit jen určitá závažná „porucha“, která podstatně snižuje vypovídající hodnotu primárních tržních údajů pro stanovení přiměřeného protiplnění. V tomto ohledu Nejvyšší soud judikuje, že může jít o deformace trhu vlivy, které snižují jeho kurzotvornou funkci, např. mimořádně nízká likvidita či existence zakázané manipulace s trhem.²⁶ Pokud by tyto mimořádné okolnosti snižující vypovídající hodnotu dat o průměrné či prémiové ceně na trhu nepanovaly, je nutné vycházet výhradně z těchto tržních dat, neboť výsledky oceňovacích metod nelze (alespoň pro účely povinných nabídek převzetí) stavět nad průměrnou, resp. prémiovou cenu.

Základní paradigma této právní úpravy lze shrnout tak, že protiplnění při povinné nabídce převzetí (a bezprostředně navazujícím squeeze-outu) určuje výlučně trh, resp. tržní data. Od tržních dat se lze odchýlit jen tehdy, pokud trh není vypovídajícím zdrojem informací, jelikož existují okolnosti, které dokládají, že trh je deformován, resp. neplní kurzotvornou funkci, a proto není způsobilým podkladem pro stanovení hodnoty akcií, které na tomto trhu byly obchodovány. Tyto závěry by se měly z našeho pohledu prosadit i v případě stanovení přiměřeného protiplnění pro účely squeeze-outu v kotovaných společnostech. **I při squeeze-outu v kotované společnosti je nutné vycházet z tržních dat (o průměrné či**

22 Prémiovou cenu pro účely posouzení, zda bylo řádně zdůvodněna přiměřenost protiplnění, vzala ČNB v potaz např. v následujících rozhodnutích: (i) ze dne 19. 6. 2018, č. j. 2018/076872/CNB/570, sp. zn. S-Sp-2018/00034/CNB/572; (ii) ze dne 22. 10. 2020, č. j. 2020/130962/CNB/570, sp. zn. S-Sp-2020/00068/CNB/572; a (iii) ze dne 1. 12. 2021, č. j. 2021/121698/CNB/570, sp. zn. S-Sp-2021/00093/CNB/572.

23 Pro účely tohoto článku dále vycházíme z výše naznačené „třetí varianty“ relevance prémiové ceny, a tedy z teze, že prémiová cena je relevantní, pokud byla dosažena v období bezprostředně předcházejícím žádosti hlavního akcionáře o udělení souhlasu s vytěsněním, a i mimo časové rozpětí relevantního pro výpočet průměrné ceny. Jsme však přesvědčeni, že správně by se měla prémiová cena zohledňovat jen jako korektiv průměrné ceny (viz výše naznačená „druhá“ varianta).

24 Viz usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 29/16, a náleze Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 3/14.

25 Viz náleze Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 56/05: „Bude-li jim zajištěna přiměřená náhrada za takovou investici, nelze mít za takto nastavených podmínek nuceného výkupu námitky z hlediska ústavnosti.“ Dále viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2021, sp. zn. 27 Cdo 155/2021, a tam citovanou judikaturu: „musí být garantováno, že poskytované protiplnění v penězích bude odpovídat hodnotě této investice. Jinak řečeno, protiplnění poskytované hlavním akcionářem musí odpovídat hodnotě účastnických cenných papírů, jejichž vlastnictví hlavní akcionář v důsledku nuceného přechodu nabude tak, aby hodnota investice vlastněné minoritním akcionářem zůstala zachována (...) protiplnění poskytované hlavním akcionářem musí odpovídat hodnotě účastnických cenných papírů, jejichž vlastnictví hlavní akcionář v důsledku nuceného přechodu nabude tak, aby hodnota investice vlastněné minoritním akcionářem zůstala zachována.“

26 Jde v podstatě o judikaturní východiska, která jsou nyní výslovně kodifikována § 44 odst. 1 písm. a) a b) NabPřev.

prémiové ceně) pro účely stanovení přiměřeného protiplnění. Jen tehdy, pokud nebude možné se na trh, resp. tržní data, spolehnout, bude možné uchýlit se k alternativním oceňovacím metodám.

Hlavní akcionář by tak zásadně měl přiměřenost protiplnění zdůvodnit na základě průměrné či prémiové ceny, nikoli znaleckým posudkem obsahujícím odhad hodnoty dotčených akcií. **Minoritní akcionář naopak zásadně nemůže podle našeho názoru zpochybňovat výši protiplnění určenou na základě průměrné či prémiové ceny prostřednictvím znaleckého posudku, kterým by znalec provedl odhad hodnoty akcie.** Pokud tedy nebude v řízení o dorovnání prokázáno, že v době rozhodné pro stanovení průměrné či prémiové ceny (a tedy přiměřeného protiplnění) na dotčeném trhu existovaly mimořádné okolnosti, které zapříčinily deformaci trhu, resp. snížily jeho kurzotvornou funkci do té míry, že z trhu nelze čerpat (jinak v zásadě objektivní) informace pro účely stanovení přiměřeného protiplnění,²⁷ nemělo by se při přezkoumání přiměřenosti protiplnění přihlížet ke znaleckému posudku, kterým by znalec provedl odhad hodnoty akcií. Uvedené závěry platí, ať už by se na závěr znaleckého posudku odkazoval hlavní akcionář, či vytěsnění akcionáři.²⁸

Pokud by kterákoli ze stran případného sporu o dorovnání zamýšlela argumentovat, že k průměrné či prémiové ceně nelze pro účely stanovení přiměřeného protiplnění přihlížet, ale že naopak je třeba přiměřeného protiplnění stanovit jiným způsobem, musela by podle našeho názoru tvrdit a prokazovat, že v rozhodné době existovaly mimořádné okolnosti, které zapříčinily deformaci trhu a podstatně snížily jeho kurzotvornou funkci. Případný znalecký posudek, kterým by byla stanovena odlišná hodnota akcií,

27 Mezi tyto mimořádné okolnosti, pro které nebude možné vycházet z tržních dat o průměrné či prémiové ceně, lze zařadit, obdobně jako v případě § 44 NabPřev, např. mimořádně nízkou likviditu akcií či zakázané manipulace s trhem. Existenci těchto mimořádných okolností lze prokázat nejen znaleckým posudkem, ale i jinými důkazy.

28 S ohledem na absenci judikatury k těmto otázkám však v praxi někteří hlavní akcionáři z opatrnosti předkládají ČNB též jimi sestavený odhad hodnoty akcií prostřednictvím oceňovacích metod.

29 Srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. 29 Cdo 293/2017-II., a tam citovanou judikaturu.

30 Srov. obdobně J. Lasák in op. cit. sub 2, str. 38, část IV., komentář k § 4: „Obrácení důkazního břemene se může uplatnit pouze v situaci, kdy vytěsňený akcionář hodnověrným způsobem zpochybní údaje ve znaleckém posudku tak, že bude sporné, zda hodnota protiplnění byla skutečně přiměřená. V takovém případě bude na žalovaném hlavním akcionáři, aby prokázal (např. dodatečným znaleckým posudkem), zda je hodnota protiplnění poskytnutá hlavním akcionářem přiměřená, či nikoliv.“

31 Viz P. Šuk in I. Štenglová, B. Havel, F. Čileček, P. Kuhn, P. Šuk, op. cit. sub 5, str. 774, marg. č. 7: „Obvyklou metodou použitou k určení hodnoty účastnických cenných papírů, a tedy i přiměřeného protiplnění, bude průměrná cena stanovená jako vážený průměr z cen, které byly dosaženy při obchodování s účastnickými cennými papíry na regulovaném trhu během určitého období. Nezbytným předpokladem použití průměrné ceny k určení hodnoty účastnických cenných papírů je dostatečná likvidita daného titulu.“ A tamtéž, str. 775, marg. č. 3: „Nejsou-li účastnické cenné papíry dostatečně likvidní, může být vyhotovení znaleckého posudku nezbytné pro vypracování zdůvodnění výše protiplnění (viz komentář k § 391).“

32 Viz čl. 22 nařízení Komise (ES) č. 1287/2006 ze dne 10. srpna 2006, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, pokud jde o evidenční povinnosti investičních podniků, hlášení obchodů, transparentnost trhu, přijímání finančních nástrojů k obchodování a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice.

než jaká se podává z průměrné či prémiové ceny, však zjevně nemůže být způsobilým důkazem k prokázání existence těchto vnějších okolností. Samotná skutečnost, že znalec odhadl odlišnou hodnotu akcií, totiž nevypovídá nic o tom, zda trh byl či nebyl deformován a zda plnil kurzotvornou funkci. Takový důkaz by totiž byl nanejvýš způsobilý prokázat, že prostřednictvím oceňovacích metod lze teoreticky dospět k jiné hodnotě akcií, než jaká byla ve vnějším světě skutečně dosažena na regulovaném trhu. To však zákonodárce zjevně reflektoval, a i s tímto vědomím favorizuje určení hodnoty kotovaných akcií prostřednictvím tržních dat. Předmětem znaleckého posudku (či jiného důkazu), kterým by mohla být úspěšně zpochybněna relevance tržních dat, by naopak měly být skutečnosti, ze kterých lze dovodit, že trh byl deformován a neplnil kurzotvornou funkci do té míry, že z něj nelze pro účely stanovení přiměřeného protiplnění vycházet, resp. čerpat z něj jinak objektivní data.²⁹

Považujeme za sporné, kterou stranu v průběhu řízení o dorovnání tíží důkazní břemeno ohledně prokázání výše uvedených skutečností. Hlavní akcionář nepochybně nese s ohledem na § 4 z. o. k. důkazní břemeno ohledně prokázání skutečnosti, že jím zaplacené protiplnění je přiměřené. Pokud však hlavní akcionář v řízení o dorovnání doloží zdůvodnění protiplnění, které bylo posouzeno ČNB a v řízení o udělení souhlasu bylo ČNB protiplnění shledáno přiměřené (řádně zdůvodněné), a pokud se zdůvodnění protiplnění opírá o průměrnou či prémiovou cenu, je dle našeho názoru na vytěsňených akcionářích, aby prokázali, že při stanovení protiplnění nebylo možné vycházet z průměrné či prémiové ceny, ale bylo nutné využít alternativních metod ocenění.³⁰ Bylo by totiž absurdní, pokud by měl hlavní akcionář např. prokazovat, že na dotčeném trhu nedošlo k zakázané manipulaci s trhem. Obecně přitom lze vycházet z teze, že trh funguje řádně a není deformován negativními vnějšími vlivy či zakázanými manipulacemi. Je na tom, kdo tvrdí opak, aby svá tvrzení prokázal.

Jedním z možných důvodů pro odklon od stanovení přiměřeného protiplnění výlučně na základě tržních dat (prostřednictvím průměrné či prémiové ceny) je mimořádně nízká likvidita akcií. Likviditou akcií se, zjednodušeně řečeno, rozumí jejich dostatečná obchodovatelnost. Platí přitom přímá úměra, že čím je větší počet obchodů s akciemi a čím větší je celkový objem takto obchodovaných akcií, tím více je akciový titul likvidní. Vychází se z teze, že čím vyšší je úroveň likvidity akcií, tím vyšší je pravděpodobnost, že trh plní ve vztahu k dotčeným akciovým titulům kurzotvornou funkci. O tom, že dostatečná likvidita akcií a s ní spojený předpoklad plnění kurzotvorné funkce trhu, je předpokladem pro aplikaci průměrné ceny coby primárního zdroje dat pro stanovení přiměřeného protiplnění, nepochybuje právní teorie.³¹

K posouzení likvidity akcií existuje řada přístupů a kritérií. V úvahu připadá např. posuzování likvidity prizmatem nařízení EU, které však kritéria posuzování likvidity akcií nastoluje velice přísně.³² Z tohoto důvodu ČNB ve své ustálené rozhodovací praxi pro účely posouzení likvidity akciových trhů vychází z jiných, mírnějších kritérií, která zohledňují poměry českých regulovaných trhů a zároveň zabezpečují, že data čerpaná pro účely stanovení průměrné či prémiové ceny budou čerpána z trhů, které plní kurzotvornou funkci. **Z ustálené rozhodovací praxe ČNB pak vyplývá, že pokud jsou akciové tituly obchodovány ve standardním množství na českých regulovaných trzích**

(tj. na BCPP a zpravidla též na RM-SYSTÉM), je třeba považovat tyto trhy za dostatečně likvidní, resp. kurzotvorné, aby data čerpaná z těchto trhů mohla být převzata pro účely zohlednění průměrné či prémiové ceny. To platí jak v případě squeeze-outu,³³ tak i v případě povinných nabídek převzetí,³⁴ kdy ČNB nezpochybňuje tržní údaje čerpané z BCPP či RM-SYSTÉM.

Samozřejmě však mohou nastat situace, kdy se s dotčenými akciemi v relevantním období vůbec neobchoduje (či v příliš nízkém rozsahu), a proto data pro výpočet průměrné ceny nelze získat, případně v tomto období nebyla dosažena prémiová cena. Jen to, že se v určitém časovém okamžiku s akciemi neobchodovalo, přirozeně neznamená, že by výše průměrného protiplnění měla činit 0 Kč. **Za této situace je jistě správné přistoupit k jinému způsobu stanovení průměrného protiplnění, např. prostřednictvím znaleckého posudku** stanovujícího odhad ceny akcií.³⁵

Závěr

V případě vytěsnění v kotované společnosti se pro účely stanovení průměrného protiplnění primárně vychází z průměrné nebo prémiové ceny, tedy z tržních dat o obchodech s akciemi cílové společnosti. Výši protiplnění při squeeze-outu v kotované společnosti tak určuje výlučně trh, resp. objektivní tržní data, což je teze, která prochází napříč právním řádem, pokud má být poskytnuto průměrné protiplnění za akcie kotovaných společností (např. u nabídek převzetí a na ně navazujících vytěsnění, jakož i veřejných návrhů smluv). Zákonodárce tak úmyslně činí i s vědomím, že znaleckým odhadem lze teoreticky dospět k jiné hodnotě akcií.

Z tohoto pravidla existují dvě výjimky. Za první, relevantní tržní data pro určení průměrné či prémiové ceny nejsou dostupná (např. s dotčenými akciemi nebyly v relevantním období uskutečněny žádné obchody). Za druhé, trh s dotčenými akciemi je deformován tak, že neplní svou kurzotvornou funkci ve vztahu k dotčeným akciím (např. na dotčeném trhu je mimořádně nízká likvidita dotčených akcií či došlo k zakázaným manipulacím s trhem).

Pokud není splněna jedna z výše uvedených podmínek, neměla by být výše protiplnění odvozována od znaleckého odhadu hodnoty akcií. Pokud některá ze stran (hlavní akcionář či vytěsněný akcionář) v řízení o dorovnání argumentuje, že nebyly splněny podmínky pro stanovení průměrného protiplnění na základě průměrné či prémiové ceny, měla by tato strana svá tvrzení prokázat (ohledně těchto skutečností jí tíží důkazní břemeno).

Tvrzenou deformaci trhu a neplnění kurzotvorné funkce trhu ve vztahu k dotčeným akciím není způsobitelné prokázat znalecký posudek, kterým by byl stanoven odhad ceny akcií v jiné výši, než kolik činila průměrná či prémiová cena (tato skutečnost jen prokazuje, že oceňovací metodami lze dospět k jiné hodnotě akcie, což zákonodárce předpokládá, a přesto vychází z toho, že výše protiplnění má být určena primárně z tržních dat).

Ve znaleckém posudku či jiném důkazu by měly být obsaženy skutečnosti, z nichž by vyplynulo, že v důsledku vnějších okolností (nemajících původ v akcii samotné) byl trh deformován a neplnil kurzotvornou funkci do té míry, že z trhu nelze čerpat (jinak v zásadě objektivní) informace pro účely stanovení průměrného protiplnění. Pokud tyto okolnosti prokázány nejsou a protiplnění bylo stanoveno ve správně určené průměrné či prémiové ceně, je

toto plnění přiměřené. Naopak je irelevantní, že znalecký posudek může stanovit jiný odhad hodnoty akcie prostřednictvím oceňovacích metod.

Pokud jsou akciové tituly cílové společnosti obchodovány ve standardním množství na českých regulovaných trzích (tj. na BCPP a na RM-SYSTÉM), je třeba považovat tyto trhy za dostatečně likvidní, resp. kurzotvorné, a proto data čerpaná z těchto trhů mohou být převzata pro účely stanovení průměrného protiplnění. Z uvedeného tak dále vyplývá, že je-li výše protiplnění stanovena na základě (korektně kalkulovaných) dat o průměrné či prémiové ceně akcií cílové společnosti obchodovaných ve standardním množství na BCPP nebo RM-SYSTÉM, nelze vytěsněným akcionářům přiznat jinou výši průměrného protiplnění odvozenou od znaleckého odhadu (spravedlivé) hodnoty akcií cílové společnosti. ❖

33 Viz násl. rozhodnutí ČNB, v nichž ČNB pro účely posouzení, zda byla řádně zdůvodněna průměrnost protiplnění, mj. vzala v potaz data čerpaná z českých regulovaných trhů organizovaných BCPP a RM-SYSTÉM (i) ze dne 19. 6. 2018, č. j. 2018/076872/CNB/570, sp. zn. S-Sp-2018/00034/CNB/572, v tomto rozhodnutí ČNB uvedla ve vztahu k trhu organizovanému BCPP, že „pro účely určení fair value jej lze považovat za aktivní trh, neboť se na něm obchoduje s akciemi dostatečně často, v dostatečném objemu a s podporou likvidity ze strany několika tvůrců trhu“; dále viz (ii) ze dne 22. 10. 2020, č. j. 2020/130962/CNB/570, sp. zn. S-Sp-2020/00068/CNB/572; a (iii) ze dne 1. 12. 2021, č. j. 2021/121698/CNB/570, sp. zn. S-Sp-2021/00093/CNB/572.

34 Viz (i) rozhodnutí ČNB ze dne 20. 5. 2014, č. j. 2014/5104/570, sp. zn. Sp/2014/5/572; (ii) ze dne 31. 3. 2011, č. j. 2011/3414/570, sp. zn. Sp/2011/44/572; (iii) ze dne 29. 10. 2010, č. j. 2010/9594/570, sp. zn. Sp. 2010/147/572; a (iv) ze dne 25. 11. 2015, č. j. 2015/128227/CNB/570, sp. zn. S-Sp-2015/00031/CNB/572.

35 Obdobná situace nastala v jednom řízení o udělení souhlasu ČNB s vytěsněním v kotované společnosti, kdy hlavní akcionář s ohledem na skutečnost, že akcie cílové společnosti v období relevantním pro výpočet průměrné ceny takřka nebyly obchodovány (a v relevantním období nebyla dosažena prémiová cena), zdůvodnil navrhované protiplnění znaleckým posudkem. Tomuto hlavnímu akcionáři udělila ČNB s vytěsněním (a takto zdůvodněným protiplněním) souhlas. Viz rozhodnutí ČNB ze dne 19. 9. 2018, č. j. 2018/110114/570, sp. zn. S-Sp-2018/00061/572. Hlavní akcionář doručil ČNB žádost podle § 391 z. o. k. dne 6. 9. 2018. Dle dostupných údajů byly za posledních šest měsíců před podáním žádosti hlavního akcionáře k ČNB akcie na obou trzích (BCPP i RM-SYSTÉM) obchodovány ve zcela zanedbatelném objemu, v některých měsících byl uskutečněn i jediný obchod, „nejsilnější“ měsíc se vyznačoval pěti obchody. S tímto postupem, coby odůvodněnou výjimkou z pravidla, lze jistě souhlasit.

Již 30 let pro Vás překládáme

- Odborné právní texty
- Překlady s ověřením
- Texty pro publikování

EXPRESNÍ
TERMÍNY

Novinka: elektronické ověřené překlady

☎ 233 331 627
www.spevacek.info

SPĚVÁČEK
překladatelská agentura

Je neuvedení ceny v kupní smlouvě o převodu nemovitostí důvodem pro zamítnutí návrhu na vklad vlastnického práva?

Většina advokátů se ve své praxi často setkává s kupními smlouvami, u řady advokátů pak představuje tato agenda, zejména pak kupní smlouvy na koupi věcí nemovitých, významnou část jejich činnosti. Ani my nejsme výjimkou a v nedávné době jsme řešili situaci, která má dle našeho názoru významný přesah do obecné roviny právní teorie (i praxe) a inspirovala nás k sepsání tohoto článku. O co šlo?

JUDr. Vladimír Muzikář,
působí jako advokát
v AK Muzikář & Partners, Brno.

JUDr. Andrea Kovač Muzikářová,
působí jako advokátka
v AK Muzikář & Partners, Brno.

Dvěma odlišným katastrálními úřady byla předložena k návrhu na vklad vlastnického práva prakticky textově identická (s výjimkou specifikace nemovitostí) kupní smlouva na nemovitost, v níž bylo ohledně kupní ceny ujednáno, že je dohodnuta ve výši obvyklé ceny převáděných nemovitostí určené znaleckým posudkem, který ke dni uzavření kupní smlouvy existoval a byl v kupní smlouvě řádně a nezaměnitelně označen (označením znalce, datem vyhotovení a číslem znaleckého posudku), nebyl však ke kupní smlouvě neoddělitelně připojen a nebyl ani předložen katastrálnímu úřadu.

Zatímco jeden katastrální úřad vklad vlastnického práva bez jakýchkoli pochybností provedl, druhý katastrální úřad nejprve odmítl vklad provést s odůvodněním, že odkaz na znalecký posudek nelze považovat za určení kupní ceny ve smyslu § 2080 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Katastrální úřad zastával názor, že je-li stanovení kupní ceny obsahem jiné listiny, byla část kupní smlouvy obsahující ustanovení jedné z podstatných náležitostí vyčleněna do jiné listiny, mimo vlastní ujednání o předmětu koupě. Z toho katastrální úřad dovodil, že pak kupní smlouvu tvoří obě tyto listiny dohromady, což má údajně znamenat, že **kupní smlouvou není ani jedna z těchto listin samostatně, kupní smlouvu tvoří pouze dokumenty společně,**

bez kteréhokoli z nich by zde kupní smlouva nebyla, proto musí být katastrálnímu úřadu předloženy ke vkladu vlastnického práva společně v okamžiku podání návrhu na vklad.

Katastrální úřad měl původně za to, že tuto „vadu“ vkladového řízení nelze odstranit ani dodatečným předložením znaleckého posudku do vkladového řízení. Po sepsu oponentního právního stanoviska katastrální úřad sice neustoupil ze svého názoru, že znalecký posudek musí být do vkladového řízení doložen, nicméně alespoň přistoupil na možnost jeho doložení v průběhu vkladového řízení a návrhu na vklad nakonec vyhověl.

Pokud je nám známo, byla tato záležitost rozebírána i v rámci ČÚZK, kde **převážil názor, že znalecký posudek musí být v posuzovaném případě katastrálnímu úřadu předložen, nicméně lze tak učinit i po podání návrhu na vklad v průběhu vkladového řízení.**

Závěry katastrálního úřadu však považujeme v kontextu stávající právní úpravy za nesprávné, tento článek reaguje na uvedené názory a zejména se zabývá posouzením otázky, **nakolik je nutné kupní cenu v kupní smlouvě fakticky vyjádřit (vyčíslit) a nakolik postačí uvedení způsobu jejího určení, případně zda lze uzavřít kupní smlouvu i bez uvedení kupní ceny.**

Zákonná úprava kupní ceny jako podstatné náležitosti kupní smlouvy v režimu zák. č. 40/1964 Sb.

Nejprve se ve stručnosti podíváme na právní úpravu v režimu zákona č. 40/1964 Sb. (dále jen „obč. zák. č. 40/1964 Sb.“). Úprava kupní smlouvy byla obsažena v části osmé, hlavě druhé, oddílu prvním, v § 588 a násl. obč. zák. č. 40/1964 Sb. Dle ust. § 588 platilo, že „Z kupní smlouvy vznikne prodávajícímu povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj prodávajícímu dohodnutou cenu.“ V § 589 se pak podávalo, že „Cenu je třeba sjednat v souladu s obecně závaznými právními předpisy, jinak je smlouva neplatná podle § 40a.“

Ze podstatné náležitosti, bez kterých nemohla být kupní smlouva platně uzavřena, označovala soudobá literatura i judikatura označení smluvních stran, označení předmětu kupní smlouvy a ujednání o kupní ceně. U kupní ceny se striktně nevyžadovalo jen její určení (vyčíslení) přesnou finanční částkou, ale připouštělo se i její určení jiným způsobem, ale vždy tak, aby bylo možné stanovit přesnou výši kupní ceny. Připouštěly se odkazy na ceníky, rozpočty a jiné, přesně určitelné způsoby vyjádření kupní ceny.¹

¹ Obdobně J. Fiala a kol.: Občanský zákoník: komentář, II. díl, Komentář k § 588, Wolters Kluwer ČR, Praha 2009.

Pro ilustraci uvádíme několik soudních rozhodnutí, z nichž poměrně přehledně vyplývá, jakým způsobem se k této problematice stavěla soudní praxe.

- Zajímavé je v této souvislosti rozhodnutí,² v němž Ústavní soud řešil situaci, kdy v kupní smlouvě na prodej nemovitosti byla **jako kupní cena stanovena cena ve výši obvyklé ceny pro prodej srovnatelné nemovitosti v dohodnutém čase** (konkrétně po uplynutí tří měsíců od výmazu zástavního práva uvedeného v kupní smlouvě) a místě a za smluvních podmínek srovnatelných s obsahem kupní smlouvy. Vyúčtování kupní ceny mělo být provedeno na základě znaleckého posudku vypracovaného soudním znalcem z oboru nemovitostí metodou tržního ocenění a kupní cena uvedená na vyúčtování měla odpovídat ceně zjištěné znaleckým posudkem, který měl vyjadřovat cenu obvyklou. Již obecné soudy dovodily, že takovéto vymezení kupní ceny jako ceny obvyklé není jednoznačné a určité. Připustily sice, že kupní cena může být ve smlouvě vyjádřena i jinak než pevnou finanční částkou, takovéto ujednání však musí být jednoznačné a nesmí připouštět nejasnosti nebo dohady. Ústavní soud konstatoval, že závěry obecných soudů podporuje i dosavadní judikatura Nejvyššího soudu, který (v zásadním, a v řadě dalších rozhodnutí často odkazovaným rozhodnutím k dané problematice³) uvedl, že není vyloučeno, aby kupní cena byla ve smlouvě stanovena jiným způsobem než uvedením peněžní částky, musí se tak ovšem stát způsobem, kterým bude možné kupní cenu zcela nepochybně určit, a to již v době uzavření smlouvy, neboť smlouva nemůže být platně uzavřena bez dosažení shody o jejích podstatných náležitostech. Tomuto požadavku by dle názoru soudu samozřejmě vyhovoval odkaz na konkrétní již existující znalecký posudek o ceně prodávané věci, jelikož ze závěru tohoto posudku by bylo možné v okamžiku uzavření smlouvy bez jakýchkoli pochyb stanovit přesnou finanční částku. Naproti tomu, pokud by určení kupní ceny ve smlouvě bylo omezeno na odkaz na znalecký posudek, který bude teprve v budoucnosti vypracován, nemohlo by jít o určitý, a tedy platný právní úkon, neboť ani samotným účastníkům smlouvy by v době jejího uzavření nebylo známo, za jakou cenu je věc vlastně prodávána, a tento nedostatek by nebylo možné překlenout ani výkladem.

- Nejvyšší soud dále rozhodoval případ,⁴ kdy **byla kupní cena pozemků v kupní smlouvě stanovena sice pevnou částkou, ale s tím, že cena lesních porostů bude ještě dodatečně dohodnuta dle upřesněného znaleckého posudku**, který předloží prodávající. Soud prvního stupně dospěl s odkazem na výše odkazované rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1625/2002 k závěru, že kupní cena byla stanovena určitým způsobem, neboť účastníci smlouvy vycházeli z předem vypracovaného znaleckého posudku z konkrétního data, avšak s ohledem na složitost posudku, který se zabýval souhrnně oceněním všech lesních porostů, když převáděny byly kupní smlouvou jen menší části lesních pozemků, nebyla konkrétní cena uvedena přímo ve smlouvě. Odvolací soud pak změnil rozsudek soudu prvního stupně se závěrem, že kupní smlouva je neplatná pro neurčitost, neboť v ní není přesně vymezena kupní cena. Argumentaci soudu prvního stupně s odkazem na citované rozhodnutí Nejvyššího soudu shledal odvolací soud nepřipadnou, neboť v daném případě byla kupní cena stanovena odkazem na znalecký posudek, který bude teprve v budoucnu vypracován, což zakládá neplatnost kupní smlouvy pro její neurčitost. Nejvyšší soud se ztotožnil se závěry odvolacího soudu. Připomněl, že pojmovými znaky kupní smlouvy jsou předmět koupě a kupní cena. Není-li kupní cena v kupní smlouvě sjednána určitě,

je takový právní úkon postižen absolutní neplatností ve smyslu § 37 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. V daném případě pak byla kupní smlouva formulována tak, že nebylo objektivně zjištělné, jaká peněžní úplata za převod byla účastníky sjednána.

- Ústavní soud se v dalším rozhodnutí⁵ zabýval situací, kdy účastníci budoucí kupní smlouvy stanovili kupní cenu odkazem na § 59 odst. 3 zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále „obch. zák.“), s tím, že **kupní cena bude stanovena podle znaleckého posudku znalce jmenovaným soudem**. Soud prvního stupně takový způsob určení kupní ceny považoval za neurčitý a nemožný, neboť stanovení kupní ceny znalcem jmenovaným soudem podle § 59 obch. zák. není možné, když úkolem znalce je oceňovat pouze nepeněžitě vklady představující hodnotu, která má být součástí majetku obchodní společnosti, přičemž z budoucí kupní smlouvy nevyplývá, že by předmět koupě měl být vložen do společnosti. Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, když se ztotožnil s jeho názorem ohledně absolutní neplatnosti budoucí kupní smlouvy pro neurčitost ujednání o kupní ceně. Odvolací soud poukázal na nemožnost určení kupní ceny odkazem na dosud nevypracovaný znalecký posudek, aniž by však bylo rozhodné, zda měl být vypracován v režimu § 59 odst. 3 obch. zák. Ústavní soud pak dospěl k závěru, že obecné soudy své názory transparentně a přesvědčivě odůvodnily, že jsou v souladu s judikaturou a nelze jim nic vytknout.

- Nastolený trend potvrdil i další rozsudek Nejvyššího soudu,⁶ který rozhodoval o (ne)platnosti budoucí kupní smlouvy, uzavřené ještě v režimu obč. zák. č. 40/1964 Sb., v níž bylo ujednáno, že **budoucí kupní cena pozemků bude odpovídat ceně pozemků příslušného druhu, stanovené obecně závazným právním předpisem, platným v době uzavření kupní (realizační) smlouvy**. Na rozdíl od soudu prvního stupně shledal odvolací soud tento způsob stanovení kupní ceny neurčitým, neboť samotným účastníkům smlouvy o smlouvě budoucí v době jejího uzavření nebylo známo, za jakou cenu budou pozemky v budoucnu vlastně prodávány, a tento nedostatek nebylo možné překlenout ani výkladem. Nejvyšší soud pak připomněl, že mezi významné požadavky na právní úkony patří náležitosti vůle a jejího projevu. Náležitostmi projevu vůle jsou srozumitelnost, určitost a v některých případech i forma projevu. Určitost projevu se týká jeho obsahové stránky; neurčitý projev je sice srozumitelný, avšak nejistý je jeho obsah. Pokud neurčitost nelze odstranit výkladem, jde o právní úkon neplatný. Nejvyšší soud konstatoval, že samozřejmě není vyloučeno, aby výše kupní ceny, jako jedné z obligatorních náležitostí (budoucí) kupní smlouvy, byla ve smlouvě stanovena jiným způsobem než uvedením konkrétní peněžní částky, ovšem musí se tak stát způsobem, kterým bude možné budoucí kupní cenu zcela nepochybně určit v době uzavření smlouvy o smlouvě budoucí, tzn. že nestačí, lze-li kupní cenu zjistit až k okamžiku předkládání návrhu na uzavření realizační smlouvy. Dle Nejvyššího soudu by kupní cena byla zjištělná např. odkazem na matematický vzorec, podle něhož by dosazením konkrétních veličin (hodnot proměnných) do jeho zadání bylo možné v okamžiku uzavření předběžně

2 Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 2. 2005, sp. zn. II. ÚS 191/04.

3 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1625/2002.

4 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. 30 Cdo 543/2013.

5 Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2014, sp. zn. II. ÚS 3484/13.

6 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2018, sp. zn. 33 Cdo 3951/2015.

smlouvy bez jakýchkoli pochyb stanovit přesnou finanční částku. Naproti tomu, pokud výši kupní ceny není možné k uvedenému okamžiku zjistit proto, že pro její určení má být rozhodující oceňovací předpis platný až v okamžiku uzavírání realizační (kupní) smlouvy, nemůže jít o určitý, a tedy platný právní úkon.

Existuje i další judikatura,⁷ z níž lze dovodit, že podstatnou náležitostí kupní smlouvy (o převodu nemovitostí) byla za účinnosti obč. zák. č. 40/1964 Sb. písemná dohoda o kupní ceně.

Je tedy zřejmé, že **v režimu obč. zák. č. 40/1964 Sb. byla kupní cena jednou z podstatných náležitostí kupní smlouvy, bez níž nebylo možné kupní smlouvu platně uzavřít.** Kupní cena nemusela být v kupní smlouvě vyčíslena přesnou finanční částkou, mohla být stanovena i jiným způsobem, z něhož bylo možné kupní cenu nepochybně určit v době uzavření kupní smlouvy. Připouštělo se určení kupní ceny např. odkazem na existující znalecký posudek, na matematický vzorec, na ceník apod. Naproti tomu nebylo možné kupní cenu stanovit odkazem na dosud neexistující (v budoucnu vypracovaný) znalecký posudek či na v budoucnu platný právní předpis, takové určení kupní ceny by zakládalo neplatnost kupní smlouvy.

Kupní cena v režimu o. z. z pohledu právní teorie a soudní praxe

Lze v kontextu současné právní úpravy skutečně i nadále považovat kupní cenu za podstatnou náležitost kupní smlouvy? Podle našeho názoru nikoli, i když je třeba přiznat, že závěry právní teorie se dosti zásadně liší, dosud se zcela nepromítly do aktuální soudní praxe a mezi teorií a praxí existují značné rozdíly, které se projevují až protichůdností přijímaných názorů.

Zákonná úprava a právní teorie

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále též „o. z.“), přinesl zásadní změny v oblasti úpravy kupní smlouvy, a to zejména pokud jde o povinnost vyjádření kupní ceny a způsobu jejího vyjádření v kupní smlouvě. Z ust. § 2079 o. z. i nadále vyplývá povinnost prodávajícího odevzdat kupujícímu předmět koupě a umožnit mu k němu nabýt vlastnické právo a závazek kupujícího věc převzít a zaplatit kupní cenu. Pokud jde o kupní cenu, pak ve speciálních ustanoveních o. z. týkajících se koupě nemovité věci (§ 2128 až 2131) nenalezneme žádnou speciální právní úpravu ve vztahu ke stanovení kupní ceny, aplikují se tedy obecná ustanovení o koupi (§ 2079 až 2084) a v kontextu ust. § 2131 o. z. se rovněž přiměřeně použijí ustanovení o koupi věcí movitých (§ 2085 až 2127).

Dle ust. § 2080 o. z. platí, že „Kupní cena je sjednána dostatečně určitě, je-li ujednán alespoň způsob jejího určení.“ Dle ust. § 2085 odst. 2 o. z. pak platí, že „Mají-li strany vůli uzavřít kupní smlouvu bez určení kupní ceny, platí za ujednanou kupní cena, za niž se též nebo srovnatelný předmět v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek obvykle prodává.“ Z ust. § 1792 odst. 1 o. z. vyplývá, že „Plyne-li ze smlouvy povinnost stran poskytnout a přijmout

plnění za úplatu, aniž je ujednána její výše, či způsob, jakým bude tato výše určena, platí, že úplata byla ujednána ve výši obvyklé v době a v místě uzavření smlouvy. Nepodaří-li se takto výši úplaty určit, určí ji soud s přihlédnutím k obsahu smlouvy, povaze plnění a zvyklostem.“

K otázce, zda kupní cena tvoří i v režimu nové právní úpravy podstatnou náležitost kupní smlouvy, existují v právní teorii rozdílné názory a ani soudní praxe dosud v této otázce neuzajala jednoznačné stanovisko.

Na jedné straně se objevují závěry, že kupní cena je i nadále podstatnou náležitostí kupní smlouvy. Není-li pak dosaženo zvláštní dohody ohledně výše kupní ceny či způsobu její úhrady, použijí se podpůrná ustanovení zákona (§ 1792, 2085 o. z.). To však nic nemění na nutnosti dosažení shody o tom, že kupní cena jako taková má být zaplacená. I zastánci tohoto řešení připouštějí, že postačí sjednat způsob určení kupní ceny, odkazují např. na odkaz na ceníky, katalogy, ceny na burzách, a připouštějí i určení údaje o ceně rámcovým způsobem, např. odkazem na cenu na trhu k určitému (i budoucímu) okamžiku nebo v určitém místě. Za způsob určení ceny považují i určení podle subjektivních okolností, např. určení kupní ceny stranami kupní smlouvy nebo třetí osobou dle jejich vlastního uvážení. Oprávnění stran uzavřít kupní smlouvu bez určení kupní ceny dle ust. § 2085 odst. 2 o. z. pak považují za určité podpůrné ustanovení a výjimku ze základní právní úpravy, která představuje zákonnou konvalidaci, resp. vyvratitelnou právní domněnku určitosti či určitelnosti kupní ceny, pokud ta není obsažena v samotném ujednání stran.⁸

Naopak jiní autoři uvádějí, že stanovení výše kupní ceny již není možné považovat za jednu z podstatných náležitostí, která musí být v kupní smlouvě vyjádřena. Za pojmový znak koupě považují pouze úplatnost, tedy povinnost uhradit kupní cenu. Strany totiž mohou vyjádřit vůli kupní cenu neurčovat, tj. postupovat podle § 2085 odst. 2 o. z., příp. kupní cenu ve smlouvě vůbec neuvést. Ze skutečnosti, že strany mají možnost projevit vůli uzavřít kupní smlouvu bez určení kupní ceny, pak vyplývá, že není možné kupní cenu nadále považovat za podstatnou náležitost kupní smlouvy, strany mohou určit kupní cenu i mimo samotnou smlouvu. O. z. umožňuje, aby strany uzavřely kupní smlouvu bez určení kupní ceny i bez stanovení způsobu jejího určení, a tedy fakticky vyloučily obligatorní část obsahu kupní smlouvy. Jde však o vyloučení pouze z hlediska formálního zachycení této obsahové náležitosti, nikoli z hlediska faktické existence povinnosti kupní cenu uhradit. Možnost uzavření kupní smlouvy bez určení kupní ceny dle ust. § 2085 odst. 2 o. z. je pak určitou fikcí dohody o ujednání kupní ceny.⁹

I když se uvedené názory zásadně odlišují, je z nové zákonné úpravy zřejmé, že opustila koncepci určení kupní ceny tak, jak ji chápala právní úprava dřívější, a přiklonila se k řešení, které upřednostňuje vůli účastníků kupní smlouvy a jejich smluvní volnost. Požadavky na obsah kupní smlouvy se ve vztahu k vyjádření kupní ceny změnily a oproti předchozí právní úpravě jsou výrazně méně rigidní. Především **je zřejmé, že v režimu o. z. lze kupní smlouvu uzavřít dokonce i bez určení kupní ceny, pokud strany takovouto vůli projeví.** Podle našeho názoru již za účinnosti nynější právní úpravy nelze kupní cenu považovat za podstatnou náležitost kupní smlouvy. Přikláníme se k závěru, že touto náležitostí je nadále pouze vyjádření úplatnosti. Pokud může být uzavřena kupní smlouva bez určení kupní ceny a zákon upravuje pro tyto případy (§ 2085 odst. 2, § 1792 odst. 1 o. z.) řešení (není podstatné, zda bude považováno za vyvratitelnou právní

⁷ Rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. 30 Cdo 2216/2007, nebo ze dne 12. 8. 2008, sp. zn. 30 Cdo 2446/2007, nebo ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4242/2011.

⁸ Srov. J. Švestka a kol.: Občanský zákoník: komentář, Svazek V., Komentář k § 2079-2085, Wolters Kluwer ČR, Praha 2014.

⁹ M. Hulmák a kol.: Občanský zákoník: komentář, Svazek VI., Komentář k § 2079-2085, C. H. Beck, Praha 2014.

domněnku, či za fikci), nemůže obstát názor, že kupní cena tvoří podstatnou náležitost kupní smlouvy.

Podle našeho názoru je možné rozlišit několik modelových situací, přičemž rozhodující je vždy to, kam směřuje vůle účastníků kupní smlouvy.

Účastníci tedy mohou projevit vůli:

- **uzavřít kupní smlouvu bez určení kupní ceny** – ideální je, aby tato vůle účastníků přímo vyplývala z kupní smlouvy, v takovém případě je kupní smlouva platná, uplatní se fikce dle § 2085 odst. 2 o. z. a za ujednanou kupní cenu platí cena, za kterou se týž nebo srovnatelný předmět koupě prodává v době uzavření kupní smlouvy za obdobných smluvních podmínek;

- **uzavřít kupní smlouvu bez uvedení (vyčíslení) kupní ceny, přičemž v souladu s ust. § 2080 o. z. stanovili způsob jejího určení** – je-li tento způsob ujednan dostatečně určitým způsobem, je kupní smlouva platná. Připouští se sjednání kupní ceny odkazem na znalecké posudky nebo určení ceny třetí osobou (přičemž tento posudek či určení nemusí nutně existovat k okamžiku uzavření kupní smlouvy), všeobecné obchodní podmínky, ceníky a jiné relevantní dokumenty, katalogy, ceny na burzách, dokonce i zjištění kupní ceny z údajů o množství nebo kvalitě předmětu koupě. Rovněž se připouští stanovení údaje o ceně rámcovým způsobem, např. odkazem na cenu na trhu k určitému (i budoucímu) okamžiku nebo v určitém místě nebo určení kupní ceny stranami kupní smlouvy nebo třetí osobou dle jejich vlastního uvážení;

- **uzavřít kupní smlouvu se způsobem určení kupní ceny, který však nebyl sjednán dostatečně určitým či srozumitelným způsobem, přičemž tyto nejasnosti nelze odstranit ani výkladem** – v takovém případě není kupní smlouva platně uzavřena a ust. § 1792 odst. 1 o. z. nelze použít, neboť vůle účastníků nesměřovala k tomu, aby poskytli a přijali plnění za úplatu bez sjednání výše kupní ceny či způsobu jejího určení, ale k tomu, aby způsob určení kupní ceny sjednali, i když tak učinili neplatným způsobem. Velmi zajímavé v této souvislosti (zejména u kupních smluv na převod nemovitostí) zajisté bude, jak se soudní praxe postaví k možnosti dodatečného vyjasnění projevů vůle stran, neboť dle ust. § 553 odst. 2 o. z. se v takovém případě k vadě projevu vůle nepřihlíží a hledí se, jako by tu bylo právní jednání od počátku;

- **poskytnout a přijmout plnění za úplatu bez uvedení kupní ceny nebo způsobu jejího určení (např. opomenutím), aniž by výslovně projevili vůli uzavřít kupní smlouvu bez určení kupní ceny** – i v takovém případě je kupní smlouva platně uzavřena a dle ust. § 1792 odst. 1 o. z. platí, že úplata byla sjednána ve výši obvyklé v čase a místě uzavření smlouvy.

Lze tedy uzavřít, že **se přikláníme k závěru, že od účinnosti o. z. již kupní cena není podstatnou náležitostí kupní smlouvy, která by v ní musela být výslovně vyjádřena**. Připouští-li zákonodárce, že kupní smlouvu lze uzavřít i bez určení kupní ceny, není závěr o tom, že je kupní cena podstatnou náležitostí kupní smlouvy, nadále udržitelny. Domníváme se, že ani předchozí judikatura, trvající na striktním určení kupní ceny v kupní smlouvě (vyčíslením nebo způsobem jejího určení), nebude za současné právní úpravy nadále použitelná. Ať tak či onak, je zřejmé, že požadavky na vyjádření kupní ceny nebo způsobu jejího určení ve smlouvě se výrazně zmírnily, kupní smlouva může být uzavřena dokonce i bez uvedení kupní ceny. U kupních smluv o převodu nemovitostí nemůže nadále absence určení výše kupní ceny být překážkou pro povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí.

Soudní praxe

Soudních rozhodnutí, která by se vyjadřovala k tomu, zda v kupních smlouvách uzavřených v režimu o. z. musí být vůbec vyjádřena kupní cena a příp. jakým způsobem, je bohužel dosud pomálu. Chybí pak především zásadní rozhodnutí na úrovni Nejvyššího soudu, který by se komplexně vyjádřil k této problematice a sjednotil roztržitou praxi soudů nižších instancí a katastrálních úřadů. Existující soudní rozhodnutí pak dle našeho názoru uspokojivě nereagují na změnu právní úpravy, vyjadřují se pouze k dílčím problémům, bez komplexního posouzení všech souvislostí, a dostatečně nezohledňují výše uvedené závěry právní teorie. Uvedme několik příkladů.

Na základě žaloby podle části V. o. s. ř. posuzoval Městský soud v Praze¹⁰ správnost rozhodnutí katastrálního úřadu, který zamítl návrh na vklad vlastnického práva žalobce do katastru nemovitostí s odůvodněním, že obsah vkladové listiny neodůvodňuje navrhovaný vklad a že právní jednání není učiněno v předepsané formě. V daném případě si smluvní strany v kupní smlouvě sjednaly, že kupní cena je stanovena dodatkem č. 1 této kupní smlouvy. Tento dodatek sice nebyl předložen katastrálnímu úřadu spolu s návrhem na vklad, ale byl předložen dodatečně v průběhu vkladového řízení. Katastrální úřad dovodil, že předložená kupní smlouva jako vkladová listina je neúplná a není dostatečně určitá z důvodu chybějícího ujednání o kupní ceně. Katastrální úřad dále tvrdil, že k dodatku č. 1, který mu byl v průběhu vkladového řízení předložen a který obsahuje ujednání o kupní ceně, nemohl přihlídnout, neboť o povolení vkladu se rozhoduje se zpětnými účinky ke dni podání návrhu na vklad a předmětem přezkumu mohou být pouze ty listiny a přílohy, které byly k návrhu přiloženy v okamžiku jeho podání.

Městský soud v Praze se ztotožnil s názorem katastrálního úřadu a dovodil, že stanovení kupní ceny v dodatku ke kupní smlouvě není způsobem určení kupní ceny, nýbrž pouhou informací o tom, že kupní cena je uvedena v jiné listině než ve vlastní kupní smlouvě. I pokud by bylo možné považovat odkaz na dodatek za způsob určení kupní ceny, pak je podstatné, že dodatek nebyl připojen k návrhu na vklad, ale předložen až dodatečně. Městský soud v Praze poukázal na § 17 odst. 5 katastrálního

¹⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 3. 2019, sp. zn. 33 C 4/2017.

Do osobního vlastnictví
nabízíme ke koupi

SÍDLO FIRMY

Nové nebytové prostory, které zároveň poslouží
na skladování nebo jako archiv.
V objektu je 24hod. recepce s posezením a kavárna.

Cena 245 000 Kč | Děčínská Praha-8 | tel. 727 822 391

zákona, dle něhož katastrální úřad přezkoumává skutečnosti uvedené v odst. 1 tohoto ustanovení podle stavu, jaký tu byl v okamžiku podání návrhu na vklad. Katastrální úřad proto dle soudu nemohl přihlídnout k dodatku, který mu byl doručen až následně, a musel dospět k závěru, že kupní smlouva bez dodatku je neúplná a neurčitá, pokud jde o cenové ujednání.

S uvedenými závěry Městského soudu v Praze zásadně nesouhlasíme. Především poukazujeme na skutečnost, že již předchozí, výše citovaná judikatura k obč. zák. č. 40/1964 Sb. se shodovala na tom, že kupní cena může být ve smlouvě stanovena i jiným způsobem než uvedením peněžní částky, pokud lze tímto způsobem kupní cenu nepochybně určit již v době uzavření kupní smlouvy. Za takovýto způsob určení pak tato judikatura, včetně řady výše zmíněných rozhodnutí Nejvyššího soudu, považovala i odkaz na existující znalecký posudek. Nevidíme tak žádný důvod, proč by kupní cena nemohla být sjednána odkazem na dodatek ke kupní smlouvě, v němž je kupní cena explicitně číselně vyjádřena. V tomto smyslu nelze činit žádný rozdíl mezi odkazem na znalecký posudek či na dodatek ke kupní smlouvě. Nejistotu v posouzení této otázky projevil v dotčeném rozhodnutí i Městský soud v Praze – viz formulace „*I pokud by bylo možné považovat odkaz na dodatek za způsob určení kupní ceny ...*“

Zcela nesprávný je i závěr soudu o nemožnosti předložit listinu, na jejímž základě má být zapsáno právo do katastru nemovitostí, až v průběhu vkladového řízení. Není totiž podstatné, kdy byla tato listina katastrálnímu úřadu předložena, ale pouze to, zda v okamžiku podání návrhu na vklad již existovala. Takovouto listinu by bylo možné dokonce doložit i v průběhu řízení o žalobě dle části V. o. s. ř. a tato skutečnost by měla být důvodem pro změnu rozhodnutí katastrálního úřadu. K této problematice se podrobněji vyjadřujeme v dalším textu tohoto článku.

Z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu lze poukázat na rozhodnutí,¹¹ v němž byla posuzována následující situace. Katastrální úřad zamítl návrh na vklad vlastnického práva. Účastníci kupní smlouvy totiž nejdříve podali první návrh na vklad na základě originálu kupní smlouvy, v němž se lišilo číselné a slovní vyjádření kupní ceny. Po vyznění od katastrálního úřadu, že vklad nelze povolit, došlo ke zpětvzetí návrhu. Následně byl podán druhý návrh na vklad na základě úředně ověřené kopie kupní smlouvy, v níž bylo slovní vyjádření ceny ručně opraveno přeškrtnutím a vepsáním slovního vyjádření správného čísla. K zamítnutí návrhu došlo s odůvodněním, že kupní smlouva o převodu nemovitostí je neurčitá, neboť do ověřené kopie této listiny bylo ručně zasahováno opravou výše kupní ceny, přičemž není zřejmé, kdo opravu provedl a zda ji odsouhlasily obě smluvní strany, přičemž není ani zřejmé, která z kupních cen platí, a navíc se ověřená kopie smlouvy neshoduje s originálem. Městský soud v Praze se ztotožnil s uvedenými závěry katastrálního úřadu a žalobu zamítl. Doplnil, že ruční oprava není podepsána, takže rozpor ve vyjádření ceny nebyl odstraněn. Oprava není projevem vůle obou stran, není zřejmé, kdo do textu zasáhl, dohoda o kupní ceně je přitom podstatnou náležitostí kupní smlouvy. Vrchní soud v Praze k odvolání potvrdil rozsudek a ztotožnil se se závěry soudu prvního stupně. Nejvyšší soud pak odmítl podané dovolání.

Nejvyšší soud připomněl, z jakých hledisek katastrální úřad dle § 17 katastrálního zákona zkoumá vkladovou listinu, a dovořil, že z hlediska zkoumání podstatných náležitostí kupní smlouvy ze strany katastrálního úřadu a soudu je napadené rozhodnutí v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu. Odkázal na jiné rozhodnutí Nejvyššího soudu,¹² v němž byl vysloven právní názor, že verifikační limit z pohledu § 17 odst. 1 písm. b) katastrálního zákona se u věcných smluv vztahuje v závislosti na obligatorních náležitostech identifikujících (tvořících) daný typ smlouvy (kupní, darovací, zástavní atd.), jak je upraven civilním kodexem a byl opakovaně vyložen v rozhodovací praxi dovolacího soudu již za účinnosti obč. zák. č. 40/1964 Sb., kteréžto přijaté judikatorní závěry jsou přiměřeně uplatnitelné (právě z hlediska posuzování právně rozhodných náležitostí identifikujících ten který typ smlouvy) i v poměrech nynější civilní úpravy. Nejvyšší soud pak uzavřel, že neshledal za nepřiměřený závěr odvolacího soudu, že nebylo možné dospět k nepochybnému poznání, co chtěli účastníci projevít (jaký konkrétní právní následek z hlediska určitosti závazku zaplatit kupní cenu chtěli vyvolat), a to ani ze sjednaného způsobu placení kupní ceny ve dvou splátkách. Závěr o neurčitosti kupní ceny tedy v daných souvislostech obstál.

Se závěry tohoto rozhodnutí se ztotožňujeme, i podle našeho názoru nebyla kupní cena v daném případě sjednána určitým způsobem. **Nemůžeme se však ztotožnit s konstatováním Městského soudu v Praze, že dohoda o kupní ceně je podstatnou náležitostí kupní smlouvy. Takovýto názor nereflektuje změnu právní úpravy dle o. z. a je v rozporu s výše uvedenými závěry právní teorie.** Odkaz Nejvyššího soudu na přiměřenou uplatnitelnost závěrů rozhodovací praxe dovolacího soudu v režimu obč. zák. č. 40/1964 Sb. i v režimu nynější civilní úpravy (s odkazem na hledisko posuzování právně rozhodných náležitostí identifikujících ten který typ smlouvy) však považujeme za ne příliš jasný a provedený bez hlubší analýzy této problematiky. Z tohoto odkazu nelze dovodit, jaký je názor Nejvyššího soudu na skutečnost, zda právě kupní cena tvoří či netvoří v režimu o. z. podstatnou náležitost kupní smlouvy a jaké jsou právní důsledky z toho vyplývající.

Abychom se však vrátili k závěru katastrálního úřadu uvedenému v úvodu tohoto článku, že odkaz na (v době podpisu kupní smlouvy již existující) znalecký posudek nelze považovat za určení kupní ceny. Dle našeho přesvědčení takovéto stanovisko nemůže obstát (a to bez ohledu na to, zda kupní cena nadále bude či nebude považována za podstatnou náležitost kupní smlouvy), neboť je v rozporu s aktuální právní úpravou i závěry právní teorie. Tento názor by dokonce nemohl obstát ani za předchozí (výrazně přísnější) právní úpravy a je v rozporu i s tehdejší, shora uvedenou judikaturou, která v řadě rozhodnutí připustila odkaz na existující znalecký posudek jako platnou dohodu o způsobu určení kupní ceny. V kupní smlouvě uzavřené za účinnosti o. z. by dokonce postačoval odkaz na určení ceny ve znaleckém posudku, který bude teprve vypracován, tím spíše tedy nelze mít pochybnosti o platnosti určení kupní ceny odkazem na znalecký posudek, který v době uzavření kupní smlouvy existoval.

K okamžiku předložení vkladové listiny katastrálnímu úřadu

Nesprávný byl i postup katastrálního úřadu, když dovořil, že navrhovaný vklad vlastnického práva nelze povolit z toho důvodu, že znalecký posudek nebyl katastrálnímu úřadu

¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 24 Cdo 1608/2021.

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2021, sp. zn. 24 Cdo 1382/2021.

předložen v okamžiku podání návrhu na vklad. Katastrální úřad uvedl, že část kupní smlouvy (dle názoru katastrálního úřadu je touto částí existující znalecký posudek, na který byl v kupní smlouvě uveden odkaz), obsahující ustanovení jedné z podstatných náležitostí (kupní ceny), byla vyčleněna do jiné listiny mimo vlastní ujednání o předmětu koupě, přičemž z tohoto důvodu není kupní smlouvou ani jedna z těchto listin samostatně, ale kupní smlouvu tvoří pouze tyto listiny dohromady, a proto musí být předloženy katastrálnímu úřadu ke vkladu vlastnického práva společně v okamžiku podání návrhu na vklad, přičemž tuto vadu nelze odstranit ani dodatečným předložením znaleckého posudku do vkladového řízení.

I když pomíneme zjevnou nesprávnost úvahy katastrálního úřadu o rozdělení kupní smlouvy do dvou listin, z nichž ani jedna netvoří kupní smlouvu samostatně (znalecký posudek ze své podstaty není vůbec právním jednáním), a nesprávnost úvahy o nemožnosti uvést kupní cenu odkazem na existující znalecký posudek, **měl katastrální úřad postupovat tak, že měl účastníky vyzvat k dodatečnému předložení jím požadované listiny** (v tomto případě znaleckého posudku).

Tento závěr vyplývá i z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, který ve svém rozhodnutí¹³ uvedl, že nepředložil-li navrhovatel listinu, na základě které má být zapsáno právo do katastru nemovitostí, i přes výzvu a poučení o následcích nepředložení, katastrální úřad řízení o povolení vkladu zastaví. **Nemůže obstát závěr, že nedostatek spočívající v nepředložení „perfektní“ listiny, na jejímž základě má být zapsáno právo do katastru, společně s návrhem na vklad, již nelze v průběhu vkladového řízení odstranit.** Není podstatné, kdy byla smlouva, podle níž má být vklad vlastnického práva do katastru povolen, předložena katastrálnímu úřadu, ale zda v okamžiku podání návrhu na vklad skutečně existovala.

Z rozhodovací praxe Krajského soudu v Brně¹⁴ pak vyplývá, že listinu, na kterou odkazuje kupní smlouva ohledně způsobu určení kupní ceny, lze předložit i v průběhu řízení o žalobě dle části V. o. s. ř., v níž se žalobce domáhá povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, které katastrální úřad svým rozhodnutím zamítl.

Katastrální úřad měl tedy postupovat tak, že měl vyzvat účastníky vkladového řízení k předložení listiny, která byla dle (podle našeho názoru nesprávného) názoru katastrálního úřadu listinou vkladovou, nicméně ke dni podání návrhu na vklad jednoznačně existující (kupní smlouva obsahovala odkaz na existující, ve smlouvě specifikovaný znalecký posudek). Nejedná se v žádném případě o vadu vkladového řízení, kterou (jak původně opět nesprávně uvedl katastrální úřad) nelze odstranit ani dodatečným předložením této listiny.

Závěr

Z výše uvedeného je zřejmé, že **v režimu o. z. se koncepce úpravy kupní smlouvy oproti předchozí právní úpravě podstatně změnila.** Požadavky na vyjádření kupní ceny v kupní smlouvě jsou výrazně méně striktní, je preferována vůle účastníků kupní smlouvy a zásada smluvní volnosti stran, připouští se i uzavření kupní smlouvy bez uvedení kupní ceny či způsobu jejího určení. Dle našeho názoru kupní cena již není podstatnou náležitostí kupní smlouvy a požadavky dřívější judikatury, vztahující se k vyjádření kupní ceny či způsobu jejího určení, vycházející z právní úpravy obč. zák. č. 40/1964 Sb., již nebudou na kupní smlouvu uzavíranou v režimu o. z. použitelné. **Neuvedení kupní ceny v kupní smlouvě o převodu nemovitostí již nebrání provedení vkladu vlastnického práva podle takové smlouvy** a katastrální úřad nemůže návrh na vklad z důvodu absence kupní ceny v kupní smlouvě zamítnout. Nezbyvá než doufat, že tyto změny budou aprobovány i do rozhodovací praxe soudů a katastrálních úřadů a že co nejdříve dojde ke sjednocení jejich rozhodovací činnosti. ❖

¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2004, sp. zn. 30 Cdo 2180/2003.

¹⁴ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2019, sp. zn. 35 C 2/2018.

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
ID datové schránky: g3jhyj

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

Prodej nově, citlivě, renovované vily z roku 1928 v Černošicích se skvělým výhledem

6 pokojů, 4 koupelny aj., vyhřívány bazén se zázemím, krásná zahrada se vzrostlými stromy, velký belgický skleník, zahradní chatka. Automatická závlaha, automatické sekačky. Vlastní 8m studna i 100m vodní vrt. Pohodlná dvojgaráž se vzduchotechnikou a klimatizací, 2 nabíječky pro elektrická auta. Velký parkovací prostor až pro 7 vozů. Dům je moderně izolován, vybaven vzduchotechnikou, klimatizací, vytápění i chlazení tepelným čerpadlem pomocí kapilárních sítí v podlahách a stěnách. Celý dům je ovládán pomocí aplikace Chytrý dům.

Prodej přímo od majitele, žádné poplatky. Zuzana@puzikova.cz

Několik poznámek ke zprávě dozorčí rady o výsledcích její činnosti

Opět jako každý rok se blíží období, kdy se zpravidla nejčastěji konají valné hromady akciových společností. V této souvislosti se dozorčí rady akciových společností v rámci své činnosti mj. zaměřují na zpracování zprávy dozorčí rady o výsledcích své činnosti (dále též „zpráva DR“) dle ust. § 449 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [dále též „z. o. k.“ nebo „zákon o obchodních korporacích“], se kterou pověřený člen dozorčí rady seznamuje valnou hromadu akciové společnosti. Zde se pak vynořuje otázka, za jaké období se tato zpráva DR zpracovává.

JUDr. Radim Kříž, Ph.D.,
působí na Katedře podnikového
a evropského práva FMV VŠE v Praze.

V praxi jsem byl nikoliv výjimečně konfrontován se skutečností, že **dozorčí rady jednotlivých akciových společností zpracovávají zprávu DR za systémově různá období**. Některé dozorčí rady akciových společností zpracovávají zprávu DR za období od posledního konání valné hromady do konání valné hromady následující,¹ některé za účetní období (zpravidla kalendářní rok),² jiné pak za účetní období kalendářního roku s doplněním skutečností nastalých od konce nejbližšího předchozího účetního období do konání valné hromady akciové společnosti (resp. do schválení dozorčí radou před konáním valné hromady akciové společnosti).³

Tato různorodost přístupů mne vedla dlouhou dobu k závěru, že **by bylo vhodné se na tento rozdílný přístup ke zpracování zprávy DR zaměřit a označit řešení, které je vhodné pro praxi a je plně konformní se stávající právní úpravou tohoto právní-**

1 Např. zpráva dozorčí rady ČEZ zpracovaná pro valnou hromadu konanou dne 28. 6. 2022, zpráva dozorčí rady Komerční banky, a. s., pro rozhodování akcionářů *per rollam* v období mezi dny 6. 11. až 21. 11. 2022.

2 Např. patrně zpráva dozorčí rady Komerční banky, a. s., ke konsolidované výroční zprávě Komerční banky, a. s., za rok 2020, str. 320, dostupná ve sbírce listin, č. listiny B 1360/SL199/MSPH, a patrně i zpráva dozorčí rady Pražských vodovodů a kanalizací, a. s., za rok 2021, str. 84, dostupná ve sbírce listin, č. listiny B 5297/SL75/MSPH.

3 Např. zpráva dozorčí rady ORLEN Unipetrol, a. s. (dříve UNIPETROL, a. s.), pro valnou hromadu konanou dne 28. 6. 2018.

4 I. Štenglová in R. Kosina, M. Pekárek, Z. Trávníček, M. Bartošiková, V. Zunt, M. Tomsa, I. Štenglová, R. Chalupa: Obchodní zákoník – komentář, Frances, Praha 1991, str. 219.

5 I. Pelikánová: Komentář k obchodnímu zákoníku, 2. díl (s přihlédnutím k evropskému právu) (§ 56-260), 2. přepracované a doplněné vydání, Linde Praha a. s. – Právnícké nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, Praha 1998, str. 969.

6 J. Dědič in J. Dědič a kol.: Obchodní zákoník, Komentář, Díl III. § 176-220zb, Nakladatelství POLYGON, Praha 2002, str. 2485.

ho nástroje kontrolní činnosti dozorčí rady. Výsledkem úvahy nad touto problematikou je pak tento příspěvek, který je pojat spíše prakticky a měl by vést k zamýšlení nad praktickým přístupem k této problematice.

Jak plyne z logiky příspěvku, **jeho předmětem jsou akciové společnosti s dualistickou vnitřní strukturou, tedy akciové společnosti, kde existuje představenstvo a dozorčí rada.** Nad rámec tohoto příspěvku je tak otázka zpracování zprávy DR při rozhodování *per rollam* dle ust. § 418 a násl. z. o. k. Jakési předběžné otázky, které podmiňují odpověď na otázku, za jaké období se zpracovává zpráva DR, jsou ty, zda má člen dozorčí rady povinnost se účastnit valné hromady a zda má povinnost vždy předkládat valné hromadě zprávu DR, byť odpovědi na tyto „předběžné“ otázky nejsou vnímány jako příliš problematické.

Povinnost člena dozorčí rady účastnit se valné hromady a zpracovávat zprávy dozorčí rady dle obchodního zákoníku a z. o. k.

Jak bylo uvedeno v úvodu, před řešením otázky, za jaké období má být zpracována zpráva DR, je třeba si **položít dvě otázky**, a to:

- zda má vůbec člen dozorčí rady povinnost účastnit se valné hromady akciové společnosti, a
- zda je povinen na každé valné hromadě předkládat akcionářům zprávu DR. Účast členů dozorčí rady normoval samozřejmě i obchodní zákoník.

Povinnost člena dozorčí rady účastnit se valné hromady

Z ust. § 201 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále též „obch. zák.“ nebo „obchodní zákoník“), vyplývalo, že členové dozorčí rady se účastní valné hromady společnosti a jsou povinni seznámit valnou hromadu s výsledky své kontrolní činnosti. Z uvedeného je zřejmé, že zákonodárce poměrně jasně vyjádřil, že účast na valné hromadě je nejen právem člena dozorčí rady, ale i jeho povinností. Již v době přijetí obchodního zákoníku literatura⁴ uváděla, že účast členů dozorčí rady na valné hromadě je právem i povinností členů dozorčí rady, a dokonce zdůraznila, že se jedná o jejich povinnost bez ohledu na to, zda jsou členové dozorčí rady současně akcionáři. Literatura⁵ ještě upřesnila, že ohledně účasti na valné hromadě nebylo rozdílu, zda se jednalo o účast na valné hromadě řádné, nebo mimořádné. Literatura⁶ dále zdůraznila, že členové do-

zorčí rady jsou povinni zúčastnit se valné hromady, ať byla svolána dozorčí radou, nebo nikoliv. Jednoznačný závěr o povinné účasti členů dozorčí rady na valné hromadě se do konce účinnosti obchodního zákoníku nezměnil.⁷

Po přijetí zákona o obchodních korporacích se normování této povinnosti v zásadě nezměnilo. **Dle ust. § 449 odst. 1 z. o. k. se členové dozorčí rady zúčastňují valné hromady.** Literatura⁸ zpravidla v podstatě pouze přejímá dikci zákona, aniž by jí blíže komentovala. Nad rámec obecné konstatace o povinnosti členů dozorčí rady se valné hromady zúčastnit se v literatuře objevují další dílčí závěry. Tak Hampel⁹ zdůrazňuje, že každý člen dozorčí rady je povinen se zúčastnit jednání valné hromady osobně, neboť výkon této povinnosti je nepřenosný, a nemůže se tedy nechat zastoupit. Dále zdůrazňuje, že „... povinná účast se vztahuje na každou hromadu, nikoliv jen tu, na které dozorčí rada předkládá zprávu o své činnosti, tedy seznamuje valnou hromadu s výsledky své činnosti“. Dvořák¹⁰ rovněž uvádí, že povinni zúčastnit se valné hromady jsou všichni členové dozorčí rady. Nad rámec tohoto závěru pak Dvořák¹¹ uvádí, že neúčast člena voleného orgánu na valné hromadě, kterým je i dozorčí rada, je omluvitelná jen z velmi závažných důvodů (např. nemoci). Lasák¹² rovněž uvádí, že je povinností člena dozorčí rady zúčastnit se valné hromady s výjimkou případů, kdy mu v tom brání závažné okolnosti, a opět zmiňuje jako důvod nemoc, a bez ohledu na to, kým byl člen dozorčí rady povolán do funkce.

S výše uvedenými názory lze plně souhlasit, neboť **díky zákonné úpravě je jednoznačná.** Souhlasím s Lasákem,¹³ že sice zákon o obchodních korporacích nestanoví žádnou explicitní sankci za porušení povinnosti zúčastnit se valné hromady, ale jedná se o porušení povinnosti spojené s výkonem funkce člena dozorčí rady, a tedy o porušení péče řádného hospodáře, jejímž důsledkem může být úhrada újmy vzniklé porušením této povinnosti ze strany člena dozorčí rady. Je tedy možné závěrem k dílčí otázce povinnosti zúčastnit se valné hromady shrnout, že **všichni členové dozorčí rady bez ohledu na způsob povolání do funkce jsou povinni se účastnit valné hromady, nebrání-li tomu závažné důvody.**

Povinnost předkládat zprávy dozorčí rady

Další dílčí otázkou je již výše předestřená otázka, zda mají členové dozorčí rady povinnost na každém jednání valné hromady předkládat valné hromadě zprávu DR. Z ust. § 201 odst. 1 obch. zák. vyplývalo, že členové dozorčí rady jsou povinni seznámit valnou hromadu s výsledky své kontrolní činnosti. Pelikánová¹⁴ uváděla, že povinnost seznámit valnou hromadu s výsledky činnosti dozorčí rady se nevázála na iniciativu akcionářů, a nebylo tedy ani třeba, aby někdo dozorčí radu požádal o podání této zprávy. Dědič¹⁵ vycházel z toho, že dozorčí rada je povinna podávat zprávu za celé období od poslední valné hromady, navíc s tím, že ze zákona lze dovodit, že dozorčí rada je povinna seznámit s výsledky své kontrolní činnosti každou valnou hromadu, nikoliv jen valnou hromadu, která schvaluje účetní závěrku. Dále zároveň konstatoval, že je povinností dozorčí rady požádat představenstvo, aby zařadilo na pořad jednání valné hromady zprávu o výsledcích kontrolní činnosti. Dědič¹⁶ současně uváděl výjimku z povinnosti zařadit na program jednání valné hromady zprávu o výsledcích kontrolní činnosti, kterou byla dle jeho názoru situace, kdy se svolávala mimořádná valná hromada na žádost akcionáře (nebo akcionářů) dle ust. § 181 obch. zák. (kterého nyní označuje zákon o obchodních korporacích za kvalifikovaného akcionáře), a ten o projednání výsledků kontrol-

ní činnosti nepožádal. Později Dědič¹⁷ svůj názor ještě upravil v tom směru, že svolává-li se mimořádná valná hromada na žádost akcionáře (nebo akcionářů) dle ust. § 181 obch. zák., a ten (ti) nepožádá (nepožádají) o projednání výsledků kontrolní činnosti dozorčí rady, není dokonce možné tento bod na pořad jednání mimořádné valné hromady zařadit. Rovněž Štenglová¹⁸ uváděla v režimu obchodního zákoníku, že seznámení valné hromady s výsledky kontrolní činnosti je právem i povinností dozorčí rady.

Ze zákona o obchodních korporacích Hampel¹⁹ dovozuje, že zpráva DR nemusí být předkládána na každé valné hromadě, když uvádí: „Tato povinná účast [pozn. člena dozorčí rady na valné hromadě] se vztahuje na každou valnou hromadu, nikoliv jen tu, na které dozorčí rada předkládá zprávu o své činnosti, tedy seznamuje valnou hromadu s výsledky své činnosti.“ Dále pak Hampel rovněž uvádí: „Povinnost seznamovat valnou hromadu s výsledky kontrolní a dohledové činnosti nemusí být směřována výhradně k valné hromadě, která schvaluje účetní závěrku (zpravidla řádná valná hromada). Může být vyžadována k jednotlivým výsledkům kontrolní činnosti, může být směřována cíleně k nějakému obchodnímu případu, či k nějaké konkrétní činnosti. Z tohoto úhlu pohledu může jít o výsledek obecné kontrolní činnosti nebo kontrolní činnosti zcela účelově zaměřené.“ Z uvedeného Hamplova názoru lze tak vyvodit závěr, že dozorčí rada musí zpracovávat zprávu DR na valnou hromadu rozhodující o účetní závěrce, ale nemusí zřejmě vždy zpracovávat zprávu DR na jiné valné hromady.

Dvořák²⁰ explicitně neuvádí, zda dle zákona o obchodních korporacích je dozorčí rada povinna každé valné hromadě předkládat zprávu DR, nicméně uvádí, že dozorčí rada je povinna (nejméně) jednou za každé účetní období podat valné hromadě mj. zprávu o své činnosti, a tudíž o celkovém stavu společnosti. Z této formulace lze dovodit dva rozdílné závěry, jeden, že na každé valné hromadě se předkládá zpráva DR, druhý, že se tato zpráva DR nemusí předkládat na každé valné hromadě, postačí, že se předloží na valné hromadě alespoň jednou za každé účetní období. Štenglová²¹ ve vztahu k ust. § 449 odst. 1 z. o. k. uvádí, že pověřený člen dozorčí rady může seznámit valnou hromadu s výsledky činnosti dozorčí

7 J. Dědič in J. Dědič a kol.: Obchodní zákoník, Komentář, Prospektrum, Praha 1997, str. 628, dále I. Štenglová in I. Štenglová, S. Plíva, M. Tomsa a kol.: Obchodní zákoník, 11. vydání, C. H. Beck, Praha 2006, str. 764.

8 Např. A. Rozehnal in A. Rozehnal a kol.: Obchodní právo, Aleš Čeněk, Plzeň 2014, str. 444.

9 P. Hampel in A. J. Bělohávek a kol.: Komentář k zákonu o obchodních korporacích, Aleš Čeněk, Plzeň 2013, str. 1889.

10 T. Dvořák: Akciová společnost, 1. vydání, Wolters Kluwer ČR, Praha 2016, str. 492.

11 Tamtéž, str. 493.

12 J. Lasák in J. Lasák, J. Dědič, J. Pokorná, Z. Čáp a kol.: Zákon o obchodních korporacích, Komentář, 2. vydání, Wolters Kluwer ČR, Praha 2021, str. 2012.

13 Tamtéž.

14 Op. cit. sub 5, str. 969.

15 J. Dědič in J. Dědič a kol., op. cit. sub 7, str. 629, shodně pak op. cit. sub 6, str. 2485.

16 J. Dědič in J. Dědič a kol., op. cit. sub 7, str. 629.

17 Op. cit. sub 6, str. 2486.

18 I. Štenglová in I. Štenglová, S. Plíva, M. Tomsa a kol., op. cit. sub 7, str. 764.

19 Op. cit. sub 9, str. 1889.

20 Op. cit. sub 10, str. 688.

21 I. Štenglová in I. Štenglová, B. Havel, F. Čileček, P. Kuhn, P. Šuk: Zákon o obchodních korporacích, Komentář, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2020, str. 958.

rady, i když není zpráva dozorčí rady o činnosti uvedena v programu valné hromady. V režimu zákona o obchodních korporacích Lasák²² píše, že „... by mělo představenstvo v zásadě na každou valnou hromadu zařadit bod pořadu jednání, v jehož rámci by dozorčí rada mohla seznámit akcionáře s výsledky své činnosti“. Současně Lasák²³ zmiňuje praxi, dle které jsou akcionáři seznamováni s výsledky kontrolní činnosti na valné hromadě, kde se má schvalovat účetní závěrka za předcházející účetní období, a pokládá otázku, zda je tento postup v souladu se zákonem. Podle něj by periodičita předkládání zpráv DR mohla být určena stanovami, přičemž za minimální periodicitu považuje období jedenkrát za účetní období. Nižší periodičita dle něho by mohla být nepřipustná, neboť ve své podstatě významně omezuje právo akcionáře na informace, s výjimkou případů, kdy členové dozorčí rady jsou akcionáři nebo s akcionáři jednají ve shodě. Z ust. § 449 odst. 1 z. o. k. dále dovodil, že nebude-li na pořadu jednání valné hromady zařazena zpráva DR a akcionáři budou na valné hromadě požadovat seznámení se s výsledky kontrolní činnosti dozorčí rady, je na valné hromadě povinná dozorčí rada tyto informace o své kontrolní činnosti poskytnout, a to za bezprostředně předcházející období.

Co se týče odpovědi na dílčí otázku, zda na každé valné hromadě má dozorčí rada, resp. jí určený člen, povinnost seznamovat akcionáře s výsledky své činnosti, je možné konstatovat, že z výše uvedených právních názorů jasný závěr nevyplývá. Obecná shoda je na tom, že zpráva DR musí předkládat dozorčí rada nejméně jednou ročně. Osobně mám za to, že **z ust. § 449 odst. 1 z. o. k. lze dovodit, že dozorčí rada je povinná zpracovávat zprávu DR na každé jednání valné hromady a předložit ji akcionářům na valné hromadě, i když není v programu valné hromady tato zpráva DR zmiňována.** Důvodem pro tento závěr je dle mého názoru ta skutečnost, že členové dozorčí rady jsou povinni se účastnit každé valné hromady a jejich povinnost seznamovat valnou hromadu s výsledky činnosti dozorčí rady je spojena s jejich účastí na valné hromadě spojkou „a“. Jsou-li tedy členové dozorčí rady povinni účastnit se každé valné hromady a je-li povinen pověřený člen dozorčí rady seznámit ji s výsledky činnosti dozorčí rady, musí se tak dít na každém jednání valné hromady.

V této souvislosti si lze položit dílčí otázku, co by se stalo, kdyby žádný z členů dozorčí rady nebyl pověřen seznámit valnou hromadu s výsledky kontrolní činnosti dozorčí rady. Odpověď zní, že členové dozorčí rady by porušili své povinnosti a nejednali by s péčí řádného hospodáře. V tom případě dle mého názoru by měl tuto povinnost každý člen dozorčí rady. S ohledem na skutečnost, že dozorčí rada by měla provádět svoji kontrolní a dohlížecí činnost v průběhu celého účetního období, měla by s výsledky svých zjištění seznámit každou valnou hromadu, nejen tu, která schvaluje účetní závěrku. V případě, že v předchozím období nenastaly žádné skutečnosti, o kterých by za dozorčí radu měl její pověřený člen valnou hromadu informovat, měla by dozorčí

rada vypracovat i tzv. negativní zprávu, tedy zprávu DR, která by konstatovala, že v předchozím období k žádným negativním skutečnostem nedošlo. Mám totiž za to, že i tzv. negativní zpráva DR poskytuje akcionářům zpětnou informaci o stavu společnosti.

Exkurs do právní úpravy ohledně období, za které se zpracovává zpráva DR o výsledcích kontrolní činnosti dle obch. zák.

Předchozí právní úprava obchodního zákoníku obsahovala povinnost dozorčí rady seznámit valnou hromadu akciové společnosti s výsledky kontrolní činnosti dozorčí rady. Je třeba uvést, že ust. § 201 odst. 1 obch. zák. obsahující povinnost dozorčí rady seznámit valnou hromadu s výsledky kontrolní činnosti je blízké stávající úpravě obdobné povinnosti dozorčí rady dle ust. § 449 odst. 1 z. o. k. Rozdíl v právní úpravě obchodního zákoníku a zákona o obchodních korporacích ohledně této povinnosti dozorčí rady jsou v tom, že ust. § 201 odst. 1 obch. zák. ukládalo tuto informační povinnost obecně členům dozorčí rady, zatímco **aktuální právní úprava zákona o obchodních korporacích ukládá tuto informační povinnost adresně pověřenému členu dozorčí rady** (což nemusí být vždy pouze předseda dozorčí rady), a zodpověděla tak otázku,²⁴ zda tuto povinnost má každý jednotlivý člen dozorčí rady, nebo určený člen dozorčí rady. Jedná se tedy o upřesnění subjektu výkonu této povinnosti. Druhý rozdíl pak spočívá v tom, že tato zpráva měla dle zmiňovaného ustanovení obchodního zákoníku seznamovat valnou hromadu pouze s výsledky kontrolní činnosti, zatímco **aktuální právní stav požaduje, aby dozorčí rada pojala svoji informační povinnost širěji, neboť zpráva DR má obsahovat informace o výsledcích celé, nejen kontrolní činnosti dozorčí rady.** Obě právní úpravy navíc výslovně neupravují období, za jaké se má tato zpráva DR vypracovávat. Tato podobnost právních úprav obchodního zákoníku a zákona o obchodních korporacích ohledně problematiky zprávy DR i v kontextu celé právní úpravy dozorčí rady pak umožňuje ve vztahu k aktuální právní úpravě zohledňovat právní názory týkající se tohoto institutu i v předchozím právním režimu obchodního zákoníku.

Po přijetí obchodního zákoníku v roce 1991 (s účinností ode dne 1. 1. 1992) jsem v praxi nezaznamenal, že by se vedla na téma období, za které se vyhotovuje zpráva DR, významnější debata (což nevyklučuje, že se tato odborná debata nevedla, ale nejsem si jí vědom); koneckonců i významná komentářová literatura tuto otázku jako důležité téma nereflektovala.²⁵ V průběhu času se však i otázka specifikace období, za které se zpráva DR zpracovává, v komentářové literatuře začíná objevovat. Tak Dědič²⁶ uvádí, že povinnost informovat valnou hromadu o výsledcích její kontrolní činnosti je splněna, „... pokud bude podána souhrnná zpráva o výsledcích kontrolní činnosti dozorčí rady za celé období od poslední valné hromady“. Z uvedeného je tedy zřejmé, že praxe ani teorie nevnímala otázku období, za které se zpráva DR vyhotovuje, jako spornou, ke které by měla probíhat zásadní diskuse.

Právní úprava období, za které se zpracovává zpráva DR o výsledcích její činnosti dle z. o. k.

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích²⁷ problematiku období, za které se zpráva DR vyhotovuje, neřeší. K období, za které se zpráva DR zpracovává, se podrobněji vyjadřuje Lasák,²⁸ když z právní úpravy dovozuje, jak bylo uvedeno již výše,

22 Op. cit. sub 12, str. 2012.

23 Tamtéž, str. 2012-2013.

24 Otázku, kdo má seznamovat valnou hromadu s výsledky její kontrolní činnosti, nadnesl např. J. Dědič in J. Dědič a kol., op. cit. sub 7, str. 628.

25 Např. op. cit. sub 4, str. 218.

26 J. Dědič in J. Dědič a kol., op. cit. sub 7, str. 628, shodně pak op. cit. sub 6, str. 2485.

27 Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) na <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=71126&pdf=1>, str. 242.

že „... dozorčí rada je povinná seznámit akcionáře s výsledky své činnosti za bezprostředně předcházející období (tj. za období, následující od poslední valné hromady), a to bez ohledu na její program“. Současně však zde Lasák upozorňuje, jak bylo v tomto příspěvku uvedeno výše, že v praxi jsou akcionáři seznamováni se zprávou DR na té valné hromadě, na které má dojít ke schválení účetní závěrky za předcházející účetní období, se kterou zpráva DR, jak upozorňuje, logicky souvisí. Dále si klade již výše předestřenou otázku, zda je takový postup v souladu se zákonem.

Z uvedených názorů je zřejmé, že právní teorie se příliš určitým obdobím, za které se zpracovává zpráva DR, nezabývá. V praxi, jak jsem uvedl v úvodu tohoto příspěvku, vykristalizovaly v zásadě **tři praktické přístupy** k této otázce. Je nutné úvodem uvést, že pouze jeden z nich je dle mého názoru v rozporu s právní úpravou, a to ten, kdy se zpracovává zpráva DR za příslušné účetní období, aniž by byli akcionáři seznámeni se skutečnostmi, které nastaly od prvního dne účetního období následujícího po období, za které se zpracovává zpráva DR, do konání nejbližší valné hromady. Důvod bude uveden dále. Zbývající dva přístupy, tedy kdy se zpracovává zpráva DR za účetní období a doplní se jakousi formou doplňku o informace o skutečnostech, které nastaly od prvního dne účetního období následujícího po období, za které se zpracovává zpráva DR, do konání valné hromady, a dále ten přístup, kdy se zpráva DR zpracovává za období od konání jedné valné hromady do konání další nejbližší následující valné hromady, jsou dle mého názoru konformní s právní úpravou, neboť takto zpracovávané zprávy DR pokrývají v aktuálním čase celé účetní období, o kterém mají být akcionáři na valné hromadě informováni; dokonce je možné uvést, že v jednom z níže uvedených přístupů alespoň částečně pokrývají zprávy DR určité období dvakrát.

První přístup

První přístup, o kterém bude pojednáno, spočívá v tom, že se zpracovává zpráva DR „pouze“ za účetní období²⁹ předcházející valné hromadě, na které má být tato zpráva DR předkládána. Je-li účetní období shodné s kalendářním rokem,³⁰ což je velká většina případů, zpracovává se za kalendářní rok předcházející roku, ve kterém se koná valná hromada, které je tato zpráva předkládána.

Výhodou tohoto postupu je skutečnost, že účetní období, za které se zpracovává řádná či konsolidovaná účetní závěrka, se kryje s obdobím, za které se zpracovává zpráva DR, a je tedy možné vzájemně konfrontovat na valné hromadě shodná období, což umožňuje akcionářům lepší orientaci v dané situaci. Totéž se týká výroční zprávy, která se zpracovává v souladu s ust. § 21 odst. 1 ÚčZ u účetní jednotky, která má povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Za stejné období pak v souladu s ust. § 435 odst. 5 z. o. k. představenstvo, které nezpracovává výroční zprávu, vyhotovuje zprávu o podnikatelské činnosti a o stavu majetku akciové společnosti, v níž hodnotí stav majetku společnosti a její podnikatelskou činnost v účetním období. I v tomto případě mají akcionáři usnadněnou orientaci v dané problematice, neboť dozorčí rada reflektuje ve svojí zprávě skutečnosti nastalé ve společnosti ve stejné době, za kterou je zpracována zpráva o podnikatelské činnosti a o stavu majetku akciové společnosti.

Nevýhodou tohoto postupu je fakt, že takto zpracovávaná zpráva DR nezahrnuje období od prvního dne účetního období následujícího po období, za které se zpracovává účetní závěrka, do valné

hromady, což v praxi může být i pět či šest měsíců. V tomto poměrně značně dlouhém časovém úseku pak mohou nastat takové závažné skutečnosti, které mohou ovlivnit rozhodování akcionářů na valné hromadě schvalující účetní závěrku za předchozí účetní období. Navíc, pokud nějaké negativní skutečnosti nastanou od prvního dne účetního období následujícího po účetním období, za které se zpracovává účetní závěrka, do konání valné hromady, budou tyto skutečnosti obsaženy až ve zprávě DR zpracované za aktuální období, ale projednávány na valné hromadě až v následujícím účetním období, tedy prakticky za více než rok.

Pro názornost si dovoluji uvést následující příklad: zpráva DR zpracovaná za účetní období roku 2022 bude projednávána na valné hromadě v roce 2023, zpravidla někdy v květnu či červnu tohoto roku, ale skutečnosti, které nastanou od 1. 1. 2023 do konání valné hromady konané třeba 25. 6. 2023, budou zachyceny ve zprávě DR předkládané valné hromadě opět někdy v květnu či červnu roku 2024. To považuji za problematické, neboť akcionáři nebudou mít aktuální informace, které by jim pomohly přijmout aktuálně správné rozhodnutí. Lze samozřejmě namítnout, že dozorčí rada může kdykoliv v mezidobí od prvního dne následujícího účetního období do doby, než bude svolávat valnou hromadu ke schválení účetní závěrky, požádat představenstvo o svolání valné hromady projednávající nastalou závažnou skutečnost, nebo ji sama svolat v souladu s ust. § 404 z. o. k., to se ale v praxi příliš neděje. To by ovšem přineslo otázku, jak se zachovat: zda na této valné hromadě konající se mezi prvním dnem následujícího účetního období a obdobím, kdy měla být projednána účetní závěrka, předložit zprávu DR reflektující pouze závažnou skutečnost nastalou od prvního dne následujícího účetního období do konání této valné hromady, nebo na této valné hromadě předložit i zprávu DR za předchozí účetní období.

Pro lepší pochopení si dovoluji uvést konkrétní příklad: dne 10. 3. 2023 se koná valná hromada svolaná na žádost dozorčí rady za účelem projednání závažných skutečností, na které předkládá dozorčí rada zprávu. Bude na této valné hromadě konané 10. 3. 2023 předkládat dozorčí rada zprávu zpracovávanou za účetní období roku 2022, nebo bude tato zpráva DR za účetní období roku 2022 projednávána až v souvislosti se schválením účetní závěrky za účetní období roku 2022? Obdobná situace může nastat, pokud by byla svolána nová valná hromada na základě žádosti dozorčí rady po valné hromadě konané za účelem schválení účetní závěrky. I zde by pak nastala situace, kdy by byly zpracovány dvě zprávy DR mapující částečně shodné období, což považuji za zcela nesystémové.

Opět si dovoluji uvést příklad: v případě, že by zpracovávala dozorčí rada zprávu za účetní období roku 2022, valná hromada projednávající tuto zprávu DR by se konala 25. 6. 2023, a v důsledku závažných skutečností by dozorčí rada svolala valnou hromadu k projednání těchto závažných skutečností, o nichž by zpracovala zprávu DR, která by se konala dne 10. 10. 2023, znamenalo by to, že v roce 2024 konaná valná hromada by projednávala zprávu DR, která by reflektovala skutečnosti jednak nastalé v roce 2023, a jednak duplicitně skutečnosti

28 Op. cit. sub 12, str. 2013-2014.

29 Dle ust. § 3 odst. 2 zák. č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále „ÚčZ“ nebo „zákon o účetnictví“), je účetním obdobím nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců, není-li dále v zákonu účetnictví stanoveno jinak.

30 Dle ust. § 3 odst. 2 ÚčZ se účetní období buď shoduje s kalendářním rokem, nebo s hospodářským rokem. Hospodářským rokem je účetní období, které může začínat pouze prvním dnem jiného měsíce, než je leden.

nastalé po konání valné hromady dne 25. 6. 2023 do 10. 10. 2023, tedy i skutečnosti, o kterých byla již zpracována předchozí zpráva DR předložená valné hromadě konané 10. 10. 2023. Jaký by to mělo smysl, dvakrát seznamovat valnou hromadu s toutéž skutečností? To by bylo ve vztahu k akcionářům matoucí, neboť dozorčí rada by musela reflektovat skutečnosti, o kterých byli již akcionáři jednou informováni na předchozí valné hromadě, a mohli by si položit otázku, zda se jedná o tutéž skutečnost, nebo nikoliv.

Mám tedy za to, že za použití přístupu rozumného zákonodárce je nepochybné, že **nebylo účelem právní úpravy informovat akcionáře dvěma zprávami DR, které částečně překrývají stejné časové období o částečně shodných skutečnostech**. Z tohoto důvodu **nepovažuji tento postup za vhodný**, a mám dokonce za to, že takový postup dozorčí rady by byl v rozporu s péčí řádného hospodáře, neboť by byl v rozporu s pečlivostí, kterou by měl člen dozorčí rady věnovat zpracování zprávy DR, včetně určení období, za které má být zpracována. Mám tedy za to, že tento postup není v souladu se zákonem.

Druhý přístup

Druhý přístup spočívá v tom, že **se zpracovává zpráva DR za účetní období a doplňuje se – někdy samostatně ve formě jakéhosi zvláštního doplňku – o skutečnosti nastalé od prvního dne příslušného účetního období do konání valné hromady**. Tento přístup je částečnou kombinací předchozího přístupu, neboť základem je zpráva DR zpracovávaná za dané účetní období, doplněná o dodatek reflektující skutečnosti nastalé do konání valné hromady.

Výhodou tohoto přístupu je zachování shodného období zprávy DR s příslušnou účetní závěrkou a výroční zprávou, popř. se zprávou představenstva o podnikatelské činnosti a o stavu majetku akciové společnosti, což je opět pro akcionáře výhodné v tom směru, že všechny tyto dokumenty se zabývají shodným obdobím. Avizovaný „doplňek“ zprávy DR informující o zjištěních za období od prvního dne následujícího účetního období do valné hromady pak nepochybně poskytne akcionářům aktuální informace potřebné pro jejich rozhodování na dané valné hromadě. Z tohoto pohledu tomuto postupu nelze nic vytknout.

Nevýhodou tohoto postupu je skutečnost, že tento „doplňek“ zprávy DR přinese informace o skutečnostech za období, za které přinese opětovně informace zpráva DR zpracovávaná za následující účetní období. Opět bych uvedl jednoduchý příklad: „doplňek“ zprávy DR za období od 1. 1. 2023 do konání valné hromady, např. 20. 6. 2023, bude následně z hlediska věcného součástí zprávy DR za účetní období roku 2023 a bude takto projednáván na valné hromadě konané opět v roce 2024, prakticky někdy v květnu či červnu roku 2024.

Opět mám za to, že **tento postup by nebyl vhodný, ale považuji jej z hlediska informovanosti akcionářů za vhodnější než předchozí přístup** bez ohledu na to, že předchozí postup navíc považuji z hlediska výkonu funkce dozorčí rady za výkon funkce vykonávaný v rozporu s péčí řádného hospodáře. V případě zpracování zprávy DR za účetní období s „doplňkem“ za období od prvního dne následujícího účetního období do konání valné hromady mám za to, že tento přístup není v rozporu se zákonem, byť mám zde pochyby, zda dozorčí rada zpracovávající tímto postupem zprávu DR jedná pečlivě, a tedy s péčí řádného hospodáře ve smyslu ust. § 159 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Třetí přístup

Posledním přístupem ke zpracování zprávy DR je její **zpracování za příslušné období od posledního konání valné hromady do konání valné hromady následující**. Výhodou tohoto přístupu je, že je zpracována i za období, které bezprostředně předchází konání valné hromady, a akcionáři tak mají relativně aktuální informace pro své rozhodování na valné hromadě. Navíc takto zpracovávané zprávy DR zbytečně neposkytují dvakrát shodné informace, neboť období, za která se zpracovávají, se vzájemně nepřekrývají. Z tohoto důvodu pak není třeba si pokládat otázku, jak postupovat při zpracování zprávy DR, koná-li se více valných hromad v jednom účetním období.

Nevýhodou takto zpracovávané zprávy DR je skutečnost, že se zprávy DR nezpracovávají, resp. nemusejí zpracovávat, za stejný časový úsek. Akcionář na valné hromadě, které představenstvo předkládá zprávu o podnikatelské činnosti a o stavu majetku akciové společnosti, navíc neobdrží zprávu DR vyjadřující se ke stejnému časovému úseku, jako je uvedená zpráva představenstva, což může ztížit vzájemnou komparaci obou dokumentů. Nicméně z žádného právního předpisu neplyne, že by zpráva DR měla být zpracována za stejný časový úsek, za který se zpracovává zpráva představenstva o podnikatelské činnosti a o stavu majetku akciové společnosti. Na druhou stranu může takto zpracovávaná zpráva DR aktuálně upozornit na nepříznivé skutečnosti a trendy, které nastaly od prvního dne následujícího účetního období do konání valné hromady, a tedy poskytnout akcionářům aktuální zpětnou vazbu, která jim umožní zhodnotit vývoj společnosti uvedený ve zprávě představenstva o podnikatelské činnosti a o stavu majetku akciové společnosti.

Osobně preferuji tento třetí přístup k určení období, za které se zpracovává zpráva DR, neboť dává akcionářům – jak bylo uvedeno výše – informace aktuálnější, než jsou informace obsažené v představenstvem zpracovávané zprávě o podnikatelské činnosti a o stavu majetku akciové společnosti, popř. ve výroční zprávě společnosti. Podle mého názoru tento přístup nejlépe odpovídá zákonné dikci uvedené v ust. § 449 odst. 1 z. o. k., neboť zde použitá spojka „a“ spojující povinnou účast členů dozorčí rady s povinností pověřeného člena dozorčí rady seznámit valnou hromadu s výsledky činnosti dozorčí rady mne vede k závěru, že dozorčí rada zpracovává zprávu DR na každou valnou hromadu za období předcházející valné hromadě o skutečnostech nastalých od posledního konání předchozí valné hromady.

Je třeba pro úplnost uvést, že **samy stanovy mohou určit období, za které se zpracovává zpráva DR, ale vždy tak, aby bylo pokryto celé účetní období**. V praxi se tak ale zpravidla neděje.

Závěr

Závěrem si dovoluji uvést, že systémové určení období, za které se zpracovává zpráva DR, je důležitým rozhodnutím ovlivňujícím fungování akciové společnosti a samotný výkon práv akcionářů na valné hromadě a jejich rozhodování na ní. Akcionáři přijímající rozhodnutí na valné hromadě musí mít, pokud možno, co nejaktuálnější informace, aby se mohli se znalostí věci správně rozhodovat, a k tomu jim – mimo jiné – slouží i zpráva DR, která by je měla upozornit i na nepříznivé skutečnosti, které ve společnosti nastaly. Je třeba této otázce věnovat odpovídající pozornost a nepodceňovat ji. ❀

Zpeněžování majetkové podstaty a ochrana vlastnického práva

Insolvenční zákon dává insolvenčnímu správci k dispozici čtyři možnosti zpeněžení majetkové podstaty, a to veřejnou dražbu podle zákona o veřejných dražbách, prodej movitých a nemovitých věcí podle ustanovení o. s. ř. o výkonu rozhodnutí, dražbu provedenou soudním exekutorem a prodej mimo dražbu. Insolvenční správce není oprávněn zvolit způsob zpeněžení samostatně, nýbrž nezbytnou podmínkou zákonného zpeněžení majetkové podstaty je vždy souhlasné stanovisko či pokyn dalšího subjektu. Insolvenční zákon žádný z uvedených způsobů zpeněžení nepreferuje. Z hlediska ochrany vlastnického práva osoby, která včas podala vylučovací žalobu podle § 225 ins. zák., je nicméně mezi jednotlivými způsoby zpeněžení majetkové podstaty zásadní rozdíl, když některé ze způsobů zpeněžení skýtají vlastnickému právu širší ochranu.

JUDr. Veronika Weigl
působí jako advokátka, insolvenční
správkyně, zapsaná mediátorka
a doktorandka na PF UK v Praze.

Způsoby zpeněžení majetkové podstaty

Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ins. zák.“ či „insolvenční zákon“), taxativně vymezuje způsoby zpeněžení majetkové podstaty v § 286, a to tak, že majetkovou podstatu lze zpeněžit veřejnou dražbou podle zák. č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVD“), prodejem movitých a nemovitých věcí podle zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), v dražbě provedené soudním exekutorem podle zák. č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ex. řád“), a prodejem mimo dražbu.

Insolvenční zákon žádný ze způsobů zpeněžení neupřednostňuje, při výběru konkrétního způsobu zpeněžení by se tedy měl insolvenční správce řídit zásadou rychlého, hospodárního a co nejvyššího uspokojení věřitelů.¹ Tomu odpovídá i stanovisko Nejvyššího soudu vyjádřené v rozsudku ze dne 28. 7. 2016, sen. zn. 29 ICdo 49/2014, podle kterého „pouhá volba některého z předepsaných (taxativně určených) způsobů zpeněžení“ obsažených v § 286 ins. zák. „sama o sobě nevede k závěru, že insolvenční správce při výkonu funkce porušil zákonem stanovenou nebo soudem uloženou povinnost, ani k závěru, že porušil povinnost postupovat s odbornou péčí“.²

Souhlasy či pokyny

Insolvenční správce není oprávněn zvolit způsob zpeněžení samostatně, nýbrž nezbytnou **podmínkou zákonného zpeněžení majetkové podstaty je vždy souhlasné stanovisko či pokyn dalšího subjektu**. Insolvenční zákon přitom stanoví dvojí režim pro zpeněžení zajištěného a nezajištěného majetku. V případě zpeněžení

nezajištěného majetku potřebuje insolvenční správce mít ke konkrétnímu způsobu zpeněžení majetkové podstaty souhlas věřitelského výboru. V případě dražby, a to ať již dražby veřejné dle ZVD, nebo dražby prováděné soudním exekutorem, je navíc pro účinnost smlouvy o provedení dražby nezbytné její schválení věřitelským výborem. U prodeje mimo dražbu zákon vyžaduje pro účinnost smlouvy kromě souhlasu věřitelského výboru i souhlas insolvenčního soudu. Tento souhlas může být udělen před i po uzavření smlouvy.

Věřitelským výborem je možné rozumět věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů nebo prozatímní věřitelský výbor či prozatímního zástupce věřitelů i insolvenční soud vykonávající působnost věřitelského výboru ve smyslu ust. § 66 ins. zák. (dále jen „věřitelský výbor“). Eventuálně by si tuto působnost věřitelského výboru mohla v souladu s ust. § 46 odst. 3 ins. zák. vyhradit též schůze věřitelů.

V případě zpeněžení zajištěného majetku je rozhodování ohledně zpeněžení tohoto majetku přeneseno výlučně na zajištěného věřitele, který insolvenčnímu správci uděluje pokyn ke zpeněžení, jímž je insolvenční správce vázán. Tímto způsobem má zajištěný věřitel možnost ovlivnit rozsah uspokojení jeho pohledávky. Pokud je zajištěných věřitelů více, uděluje tyto pokyny zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako první v pořadí. V případě nečinnosti tohoto zajištěného věřitele, za situace, kdy tento zajištěný věřitel pokyn neudělí ani ve lhůtě určené insolvenčním soudem, má právo udělit pokyn zajištěný věřitel s pohledávkou uspokojovanou ze zajištění jako další v pořadí. Je-li více zajištěných věřitelů uspokojovaných ze stejného zajištění, musí si zajištěný věřitel obstarat i jejich písemný souhlas se svým pokynem a tento souhlas k pokynu připojit. Přitom za zajištěného věřitele se ve smyslu ust. § 167 odst. 3 ins. zák. nepovažuje věřitel s pozdějším právem na uspokojení ze zajištění, pokud zajištěná pohledávka věřitele prvního v pořadí přesahuje hodnotu zajištění stanovenou znaleckým posudkem vypracovaným v insolvenčním řízení.³ Pokud bude písemný souhlas ostatních zajištěných věřitelů s pokynem chybět, insolvenční soud

¹ § 5 ins. zák.

² Jedním z předpokladů odpovědnosti insolvenčního správce za škodu je, že při výkonu funkce porušil povinnosti mu uložené zákonem nebo rozhodnutím soudu nebo nepostupoval při výkonu své funkce s odbornou péčí, blíže § 37 ins. zák.

³ J. Maršíková a kol.: Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/848 a prováděcími předpisy, 3. vydání, Leges, Praha 2018, str. 630.

na základě vyrozumění insolvenčního správce nařídí jednání, při kterém rozhodne o tom, zda pokyn zajištěného věřitele schvaluje, či nikoli. Proti pokynu mohou ostatní zajištění věřitelé v procesní sedmidenní lhůtě ode dne zveřejnění pokynu v insolvenčním rejstříku podat u insolvenčního soudu námítky, které budou na jednání u insolvenčního soudu projednány. Rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení či neschválení pokynu je rozhodnutím v rámci dohlédací činnosti a odvolání proti němu není přípustné.

Tento speciální režim týkající se zpeněžení zajištěného majetku byl z důvodu výkladových nejasností novelou insolvenčního zákona provedenou zákonem č. 294/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014 výslovně zakotven do ust. § 293 odst. 2 ins. zák., kde je ve vztahu ke všem formám zpeněžení vyjma exekutorské dražby stanoveno, že souhlasy věřitelského výboru a insolvenčního soudu jsou nezbytné jen v případě, že zde není pokyn zajištěného věřitele. Teprve novelou insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. účinnou od 1. 7. 2017 insolvenční zákon výslovně připustil jako způsob zpeněžení dražbu prováděnou soudním exekutorem, nicméně zřejmě nedopatřením zákonodárce nenechal též ust. § 293 odst. 2 ins. zák. Lze se domnívat, že ani zde by neměl být souhlas věřitelského výboru v případě existence pokynu zajištěného věřitele vyžadován, a tento názor je možné podpořit i judikaturou Nejvyššího soudu, která řešila obdobný problém před novelou č. 294/2013 Sb., kdy Nejvyšší soud dospěl k závěru, že § 293 ins. zák. by měl být aplikován jako *lex specialis*, a že insolvenční správce je tedy oprávněn ke zpeněžení pouze na základě pokynu zajištěného věřitele.⁴ Nicméně z důvodu právní jistoty by bylo vhodné, aby byl § 293 odst. 2 ins. zák. novelizován tak, aby právě uvedené vyplývalo přímo ze zákona, jako je tomu u ostatních způsobů zpeněžení majetkové podstaty.

Zájmy ostatních věřitelů při zpeněžení zajištění by měl hájit insolvenční správce, který je oprávněn a povinen v případě, že dospěje k závěru, že předmět zajištění lze zpeněžit výhodněji, pokyn zajištěného věřitele odmítnout a požádat insolvenční soud, aby pokyn v rámci dohlédací činnosti přezkoumal. Pokud zde budou důvody pro odmítnutí pokynu a insolvenční správce přesto pokyn bez dalšího přijme a realizuje, poruší tím povinnost postupovat s odbornou péčí, čímž může být dán důvod pro jeho zproštění funkce podle § 32 ins. zák., a současně může být odpovědný za škodu vzniklou neodmítnutím pokynu zajištěného věřitele. Nicméně v souladu se zásadou maximalizace uspokojení věřitelů vyjádřenou v ust. § 5 písm. a) ins. zák. v situaci, kdy lze očekávat, že výtěžek zpeněžení zajištění zcela nepokryje ani zajištěné pohledávky, nebude mít insolvenční správce důvod k odmítnutí pokynu. Tomu ostatně odpovídá i odů-

vodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, sen. zn. 29 ICdo 49/2014, podle kterého v situaci, kdy částka, za kterou majetková podstata měla být a byla zpeněžena prodejem mimo dražbu, neodpovídala ani výši zajištěných pohledávek, nebyl důvod usuzovat na nepoctivý záměr věřitelů při udělení společného pokynu ke zpeněžení provozovny prodejem mimo dražbu a insolvenční správce neměl objektivní důvod k odmítnutí takového pokynu.

Dle judikatury obou vrchních soudů v **případě, že insolvenční správce pokyn zajištěného věřitele dle názoru insolvenčního soudu odůvodněně odmítne, by zajištěný věřitel měl mít v soudem stanovené lhůtě možnost pokyn dle poučení soudu upravit, přičemž teprve v případě jeho nečinnosti nebo setrvávání na původním pokynu je insolvenční soud nadán pravomocí udělit správci pokyn ke zpeněžení v rámci dohlédací činnosti podle ust. § 11 ins. zák.**⁵

Sluší se pro úplnost uvést, že další souhlas, který insolvenční zákon bez rozlišení, zda se jedná o majetek zajištěný, nebo nezajištěný, vyžaduje, se vztahuje na majetek v majetkové podstatě podléhající zajištění podle § 47 až 49 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů. Tento majetek může insolvenční správce zpeněžit pouze po předchozím souhlasu orgánu činného v trestním řízení.⁶

Doba zpeněžení

Ke zpeněžení majetkové podstaty může insolvenční správce v případě konkursu zásadně přistoupit až po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu, ne však dříve než po první schůzi věřitelů. Dříve lze v konkursu zpeněžit věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením nebo majetek, ve vztahu k němuž insolvenční soud v rámci dohlédací činnosti povolil výjimku. V případě schválení oddlužení by měl insolvenční správce realizovat zpeněžení nejdříve poté, kdy se schválení oddlužení stane definitivním, tj. po právní moci usnesení o schválení oddlužení. Zákon v tomto případě nepočítá s jinou úpravou pro věci ohrožené zkázou či znehodnocením ani s povolením výjimky ze strany insolvenčního soudu. Nicméně se lze domnívat, že by v takových případech mělo být v oddlužení postupováno analogicky dle ust. § 283 odst. 2 ins. zák.

Vylučovací žaloba

Předpokladem pro zpeněžení majetku obecně je, že ho insolvenční správce zahrne do soupisu majetkové podstaty.⁷

Prvotní ochranou vlastníka, jehož majetek byl neoprávněně zahrnut do majetkové podstaty a hrozí mu zpeněžení, je vylučovací žaloba podle ust. § 225 ins. zák. Jedná se o incidenční spor podle ust. § 159 odst. 1 písm. b) ins. zák. Přitom dle NS platí, že **žádný jiný než insolvenční soud není příslušný k posouzení oprávněnosti zahrnutí určitého majetku do soupisu majetkové podstaty, a to ani jako otázky předběžné**, protože žádné řízení vedené před jiným orgánem než insolvenčním soudem nemůže zabránit tomu, aby nastala nevyvratitelná právní domněnka o oprávněnosti soupisu majetku do majetkové podstaty podle § 225 odst. 3 ins. zák.⁸

Vylučovací žaloba musí být podána proti insolvenčnímu správci u insolvenčního soudu v **prekluzivní hmotněprávní třicetidenní lhůtě** ode dne, kdy osobě oprávněné k podání vylučovací žaloby bude doručeno vyrozumění insolvenčního správce o soupisu majetku do majetkové podstaty.

Povinnými náležitostmi vyrozumění insolvenčního správce o soupisu do majetkové podstaty jsou podle ust. § 13a vyhlášky

4 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2017, sen. zn. 29 NSCR 47/2015.

5 Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 5. 2018, sp. zn. 3 VSOL 211/2018, KSOL 16 INS 7919/2016, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2022, sp. zn. 3 VSPH 381/2022, KSPL 58 INS 16988/2018. Ze závěrů usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2022, 3 VSPH 381/2022, navíc vyplývá možnost insolvenčního správce odmítnout pokyn pro nevhodnost z důvodu zajištěným věřitelem vymíněného nejnižšího podání ve veřejné dražbě, dálece přesahujícího odhadní cenu předmětu prodeje, kdy bylo v důsledku toho možné očekávat nutnost opakovaných dražeb, a tedy nárůst nákladů na zpeněžení, a tím i nižší výtěžek zpeněžení.

6 § 283 odst. 2 ins. zák.

7 Dle NS jestliže je předmět budoucího zpeněžení prodejem mimo dražbu nesporně ve vlastnictví dlužníka, není pro platnost zpeněžení takového majetku nezbytně nutné jej předtím zahrnout do soupisu majetkové podstaty, a to bez zřetele k tomu, zda tím insolvenční správce porušuje své povinnosti podle § 36 ins. zák. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, sen. zn. 29 ICdo 8/2018.

8 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2014, sp. zn. 21 Cdo 953/2014.

č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů, označení insolvenčního soudu včetně spisové značky, pod kterou je insolvenční řízení vedeno, označení dlužníka a označení osoby, které je vyzoomění určeno, údaje umožňující identifikaci věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty zahrnuté do soupisu majetkové podstaty, odůvodnění zahrnutí věci, práva, pohledávky a jiné majetkové hodnoty do soupisu majetkové podstaty, datum a podpis insolvenčního správce, poučení o možnosti podat vylučovací žalobu s uvedením lhůty k jejímu podání a o následcích zmeškání této lhůty.

Tyto náležitosti by dle závěrů Nejvyššího soudu měly zahrnovat též i poučení o počátku běhu lhůty k podání vylučovací žaloby, uvedení osoby, vůči níž má vylučovací žaloba směřovat, a označení soudu, u něhož má být podána, s tím, že **chybí-li ve vyzoomění některá z těchto podstatných náležitostí, nemůže jeho doručení přivodit počátek běhu lhůty k podání vylučovací žaloby dle ust. § 225 odst. 2 ins. zák.**, a v důsledku toho nenastane ani nevyvratitelná domněnka oprávněnosti soupisu podle ust. § 225 odst. 3 ins. zák.⁹ V takovém případě, stejně jako v situaci, kdy insolvenční správce o soupisu osobu oprávněnou k podání vylučovací žaloby vůbec nevyrozuměl, **lze vylučovací žalobu podat až do doby zpeněžení majetku.**¹⁰

Nebude-li žaloba podána včas, nebo ji insolvenční soud zamítne, odmítne, nebo řízení o ní zastaví, nastane nevyvratitelná právní domněnka oprávněnosti zahrnutí majetku do soupisu majetkové podstaty.¹¹

Insolvenční správce může přistoupit ke zpeněžení majetkové podstaty až po uplynutí třicetidenní lhůty pro podání vylučovací žaloby podle ust. § 225 ins. zák., a je-li žaloba podána, až po pravomocném skončení řízení o této vylučovací žalobě, vyjma případů, kdy se zpeněžením souhlasí žalobce nebo kdyby insolvenční správce zpeněžením majetku odvracel újmu tomuto majetku bezprostředně hrozící nebo kdyby insolvenční soud ve svém rozhodnutí, kterým vylučovací žalobu zamítl, odmítl nebo řízení o ní zastavil, z důvodů zvláštního zřetele hodných zpeněžení před pravomocným skončením věci povolil. Takový postup se jednoznačně nabízí v případě, kdy žalobce nebyl aktivně legitimován k podání vylučovací žaloby, kterou podal pouze s cílem, aby se oddálilo zpeněžení majetkové podstaty.¹² Obecně by však měl být v zájmu ochrany vlastnického práva aplikován přísně restriktivně.

Zpeněžení majetku ve veřejné dražbě

Zpeněžení majetku ve veřejné dražbě probíhá formou dražby dobrovolné, kdy navrhovatelem dražby je insolvenční správce. Dražbu lze provést pouze na základě písemné smlouvy o provedení dražby, uzavřené mezi insolvenčním správcem a dražebníkem, s tím, že jedná-li se o dražbu nemovitosti, obchodního závodu nebo jeho pobočky, musí být podpisy na smlouvě o provedení dražby písemně ověřeny.¹³

Účastníkem dražby nesmějí být z důvodu střetu zájmů dražebník provádějící dražbu ani osoba, která je jeho statutárním orgánem nebo členem jeho statutárního orgánu, zaměstnanec dražebníka ani insolvenční správce, který dražbu navrhl, ani osoby jim blízké, jejich společníci nebo osoby s nimi tvořící koncern, a dále ani zaměstnanci příslušného živnostenského úřadu a Ministerstva pro místní rozvoj pověřeni kontrolou dražby. Dále účastníky dražby nesmějí být osoby, na jejichž majetek byl prohlášen konkurs, osoby, vůči kterým byl in-

solvenční návrh zamítnut pro nedostatek majetku, a to po dobu tří let od právní moci takového rozhodnutí. Zákaz nabytí vlastnictví z majetkové podstaty podle ust. § 295 ins. zák., a tedy i vyloučení z účasti na dražbě, platí pro dlužníka, osoby mu blízké a osoby, které s ním tvoří koncern, dále pro vedoucí zaměstnance dlužníka a osoby jim blízké, osoby, které vykonávaly v posledních třech letech před zahájením insolvenčního řízení nebo po jeho zahájení rozhodující vliv na provoz dlužníkovy obchodního závodu nebo podstatnou měrou ovlivňovaly jeho jinou majetkovou činnost, společníky dlužníka, akcionáře dlužníka vlastníci akcie odpovídající více než desetíně základního kapitálu a prokuristy dlužníka. Tento osobám může insolvenční soud udělit po předchozím vyjádření věřitelského výboru, které nemusí být nutně souhlasné,¹⁴ výjimku z tohoto zákazu. Dále insolvenční zákon vylučuje z nabytí majetku z majetkové podstaty pro nebezpečí zneužití postavení členy a náhradníky věřitelského výboru, kterým schůze věřitelů neudělila souhlas s nabytím majetku z majetkové podstaty, a osoby jim blízké nebo s nimi tvořící koncern.¹⁵ U těchto osob by insolvenční soud mohl udělit výjimku ze zákazu nabytí z majetkové podstaty, jen pokud by k nabytí mělo dojít až po skončení konkursu, což tyto osoby vylučuje z účasti na dražbě. Účastníky dražby dále nemohou dle ZVD být osoby, u kterých by v důsledku nabytí vlastnictví předmětu dražby mohlo dojít k vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže. Konečně účastníky dražby nemohou být osoby, které nesložily požadovanou dražební jistotu, nebo vydražitel, který zmařil předchozí dražbu téže věci u téhož dražebníka.

Dražba končí udělením příklepu a na vydražitele přechází vlastnictví k předmětu dražby k okamžiku udělení příklepu, pod podmínkou, že uhradil cenu dosaženou vydražením ve stanovené lhůtě.

Veřejná dražba dobrovolná prováděná na návrh insolvenčního správce může být dle ust. § 24 odst. 3 ZVD zneplatněna pouze na základě rozhodnutí soudu o podané žalobě na neplatnost dražby. Jedná se o zvláštní druh určovací žaloby, u které žalobce nemusí prokazovat naléhavý právní zájem na určení, protože tento naléhavý právní zájem vyplývá z § 24 odst. 3 ZVD.¹⁶ **Neplatnost této dražby přitom soud nemůže posuzovat v jiném řízení než v řízení podle ust. § 24 odst. 3 ZVD, a to ani jako otázku předběžnou.**¹⁷ Soudem věcně a místně příslušným je okresní soud, v jehož obvodu byla provedena dražba.¹⁸

Soud může vyslovit neplatnost veřejné dobrovolné dražby **jen za podmínky, že byl splněn některý z taxativně vymezených důvodů neplatnosti dražby dle ust. § 24 odst. 3 ZVD, že žaloba o určení neplatnosti dražby podal aktivně legitimovaný**

9 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 4034/2011.

10 J. Hásová, T. Moravec: Insolvenční řízení, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2014, str. 733.

11 § 225 odst. 3 ins. zák.

12 Op. cit. sub 10, str. 733.

13 § 19 odst. 4 ZVD.

14 Op. cit. sub 3, str. 633.

15 Poslední slovo však má v této situaci insolvenční soud, který může usnesení schůze věřitelů, jímž schůze věřitelů udělila souhlas s nabytím z majetkové podstaty, zrušit z důvodu rozporu se společným zájmem věřitelů, s výhradou, že toto jeho rozhodnutí podléhá odvolacímu přezkumu.

16 A. Rakovský, J. Líznerová, J. Haščák: Zákon o veřejných dražbách, C. H. Beck, Praha 2019, str. 319.

17 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2014, sp. zn. 21 Cdo 953/2014, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. 29 Cdo 3703/2021.

18 § 9 odst. 1 a § 88 písm. h) o. s. ř.

žalobce, směřuje-li žaloba proti všem věcně legitimovaným osobám a byla-li podána v zákonem stanovené lhůtě.

K podání žaloby na neplatnost dražby jsou ze zákona oprávněni účastníci dražby, insolvenční správce, osoby oprávněné z předkupního práva k předmětu dražby, osoby oprávněné z práva na přednostní nabytí předmětu dražby, nebo osoby, k jejichž návrhu bylo vykonatelným rozhodnutím zakázáno s předmětem dražby nakládat, do jejichž práv bylo provedením dražby podstatným způsobem zasaženo tím, že dražebník neupustil od dražby, ač tak byl povinen učinit, vydražila-li předmět dražby osoba, která je z účasti na dražbě vyloučena, z důvodu nedostatku smlouvy o provedení dražby nebo v přípravě a průběhu dražby¹⁹ nebo byly-li vydraženy z dražeb vyloučené předměty dražby. **Tato určovací žaloba musí být podána v tříměsíční prekluzivní hmotněprávní²⁰ lhůtě ode dne konání dražby.**

Z rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu vyplývá, že se řízení musí účastnit insolvenční správce, vlastník nebo nositel jiného práva k předmětu dražby, dražebník a vydražitel, popř. jejich právní nástupci, tedy všichni, jejichž práv a povinností se rozhodnutí o žalobě o neplatnosti dražby týká, aby mohli v řízení v zájmu ochrany svých práv a oprávněných zájmů vykonávat svá procesní práva či povinnosti a aby byla vůči všem, jejichž práv a povinností se výsledek dražby týká, otázka její neplatnosti vyřešena rozhodnutím soudu závazně (§ 159a odst. 1 a 4 o. s. ř.) s tím, že nepodá-li některá z těchto osob žalobu, **musí všechny vystupovat na žalované straně a mají za řízení postavení nerozlučných společníků** (§ 91 odst. 2 o. s. ř.).²¹ Dle Nejvyššího soudu, pokud byla žaloba o neplatnost podle § 24 odst. 3 ZVD podána včas, ale nesměřovala proti všem pasivně legitimovaným, je možné tento nedostatek zhojit postupem podle ust. § 92 o. s. ř. po uplynutí lhůty uvedené v ust. § 24 odst. 3 ZVD.²²

Žalobu o neplatnost veřejné dražby dobrovolné konané na návrh insolvenčního správce může podle soudní praxe²³ podat i vlastník předmětu dražby, a to analogicky podle ust. § 24 odst. 3 ZVD, pokud byl návrh na veřejnou dražbu insolvenčním správcem podán v době, kdy ještě nenastala nevyvratitelná právní domněnka, že předmět dražby byl pojat do soupisu majetkové podstaty oprávněně, nebo kdy ještě nebylo skončeno řízení o žalobě na vyloučení majetku z majetkové podstaty. Toto oprávnění vlastníkově předmětu dražby Nejvyšší soud přiznal

19 Z důvodu nesplnění uvedených podmínek nebo nejsou-li splněny podmínky v § 12 odst. 1 a 2, § 14 odst. 3, § 17 odst. 5 a 6, § 19, 20, § 23 odst. 1 až 10, § 25 a § 26 odst. 1 a 2 ZVD.

20 Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 599/2007.

21 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2022, sp. zn. 29 Cdo 3703/2021.

22 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 599/2007.

23 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2014, sp. zn. 21 Cdo 953/2014.

24 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2014, sp. zn. 21 Cdo 953/2014.

25 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 599/2007.

26 Op. cit. sub 10, str. 967.

27 Pokud jsou věci nemovité součástí závodu, je místně příslušným soud, v jehož obvodu se závod nachází.

28 § 288 odst. 3 ins. zák.

29 § 225 odst. 3 a 4 ins. zák.

30 Pokud insolvenční správce zpeněžil majetkovou podstatu v exekutorské dražbě před 1. 7. 2017, porušil tím povinnost postupovat při výkonu funkce s odbornou péčí. Viz např. usnesení Nejvyššího soudu v Praze ze dne 28. 4. 2022, sen. zn. 29 NSČR 145/2016.

s ohledem na to, že žaloba o neplatnost je za právé uvedených podmínek zásadně jediným právním prostředkem ochrany vlastnického práva toho, kdo tvrdí, že předmět dražby neměl být zahrnut do soupisu majetkové podstaty, protože to vylučuje jeho vlastnické právo k tomuto majetku, čímž potvrdil, že z hlediska ochrany vlastnického práva má přednost zachování vlastnictví před peněžitou náhradou poskytovanou za jeho odnětí podle § 225 odst. 6 ins. zák.

V případě, že řízení na vyloučení majetku (předmětu dražby) z majetkové podstaty dosud nebylo pravomocně skončeno, by měl soud řízení o určení neplatnosti veřejné dobrovolné dražby podle ust. § 109 odst. 1 písm. b) o. s. ř. přerušit.²⁴

Bude-li vylučovací žaloba podle ust. § 225 ins. zák. úspěšná nebo bude-li naplněn jiný zákonný důvod pro neplatnost dražby, **bude určena neplatnost veřejné dražby dobrovolné provedené na návrh insolvenčního správce a na vydražitele, který včas zaplatil cenu dosaženou vydražením, vlastnické právo nepřejde.**²⁵

Zpeněžení movitých a nemovitých věcí podle ustanovení o. s. ř. o výkonu rozhodnutí

Zpeněžení podle ustanovení o. s. ř. o výkonu rozhodnutí je v praxi nejméně využívaným způsobem zpeněžení majetkové podstaty. Insolvenční správce by ho měl uvážit v situaci, kdy potřebuje minimalizovat náklady a současně nehrozí nebezpečí z prodlení, protože tento způsob prodeje bude časově nejnáročnější.²⁶

Návrh na zpeněžení podává insolvenční správce, který je jediným účastníkem řízení. Místně příslušným soudem je podle ust. § 252 o. s. ř. obecný soud insolvenčního dlužníka vyjma věcí nemovitých²⁷ nebo závodu či jeho části, kdy je místně příslušným okresní soud, v jehož obvodu se tyto věci nacházejí.

K návrhu musí insolvenční správce přiložit rozhodnutí o prohlášení konkursu (v případě oddlužení usnesení o schválení oddlužení), soupis majetkové podstaty potvrzený insolvenčním soudem a také souhlasy či pokyny nezbytné ke zpeněžení majetku (viz výše). Insolvenční správce také musí doložit svoji legitimaci k podání návrhu, tj. své ustanovení do funkce insolvenčního správce. Z nutnosti přiložit insolvenčním soudem potvrzený soupis majetkové podstaty vyplývá, že **veškeré věci, jejichž zpeněžení správce navrhuje, musí být do soupisu sepsány.**

Zákaz nabývání z majetkové podstaty podle ust. § 295 ins. zák. platí i zde. Insolvenční správce je ze zákona jedinou osobou, které se dovoluují rozhodnutí vydaná v řízení podle ustanovení o. s. ř. o výkonu rozhodnutí, a je i jedinou osobou, která proti nim může podat odvolání.²⁸ **Obranou vlastníka proti zpeněžení jeho majetku tímto způsobem je tedy pouze vylučovací žaloba podle § 225 ins. zák.** Pokud je tudíž v souladu s ins. zák.²⁹ přistoupeno ke zpeněžení podle ustanovení o. s. ř. o výkonu rozhodnutí ještě před pravomocným skončením řízení o vylučovací žalobě, nezbude vlastníkově v případě úspěchu v řízení o vylučovací žalobě než se domáhat vydání výtěžku zpeněžení a náhrady škody podle ust. § 225 odst. 6 ins. zák.

Zpeněžení v exekutorské dražbě

Od 1. 7. 2017 může insolvenční správce zpeněžovat majetkovou podstatu též v dražbě provedené soudním exekutorem podle § 76 odst. 2 ex. řádu,³⁰ který stanoví, že soudní exekutor může provést dražbu movité či nemovité věci na návrh vlastníka či osoby oprávněné disponovat s věcí s tím, že při dražbě postupuje přiměřeně podle ex. řádu.

Zpeněžení v dražbě provede soudní exekutor na návrh insolven-

ční správce jako osoby s dispozičním oprávněním, a to na základě písemné smlouvy o provedení dražby uzavřené mezi insolvenčním správcem a dražebníkem. Tato činnost soudního exekutora není výkonem veřejné moci, ale další činností podle § 74 a násl. ex. řádu, pro kterou pro soudního exekutora platí omezení podle § 74 odst. 3 ex. řádu. Nejvyšší soud v této souvislosti dospěl k závěru, že „soudní exekutor, který je přihlášeným věřitelem (insolvenčního) dlužníka, je při zpeněžení majetkové podstaty v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu ... osobou, které v uzavření smlouvy o provedení dražby ... brání střet zájmů [je ve vztahu k dražbě podle § 76 odst. 2 ex. řádu osobou zúčastněnou na věci ve smyslu § 74 odst. 3 písm. b) ex. řádu].“ Přitom pro účely posouzení takového střetu zájmů soudního exekutora je rozhodný již okamžik uzavření smlouvy o provedení dražby.³¹ Svědomitě a s odbornou péčí postupující insolvenční správce by tedy měl toto vyloučení soudního exekutora pro účely exekutorské dražby vždy brát v úvahu.

Dle § 66 odst. 6 ex. řádu se nemůže dražby účastnit jakýkoli soudní exekutor nebo jeho zaměstnanec, vydražitel, který nezaplatil nejvyšší podání ani v dodatečně stanovené lhůtě stanovené soudním exekutorem (obmeškaly vydražitel), ani osoby, které nesložily dražební jistotu, byla-li požadována. Dále se nemohou dražby účastnit osoby, u kterých platí zákaz nabývání z majetkové podstaty dle § 295 ins. zák. (viz výše).

Dražba končí udělením příklepu a na vydražitele přechází vlastnictví k předmětu dražby k okamžiku udělení příklepu,³² pod podmínkou, že zaplatil nejvyšší podání řádně a včas. U věcí nemovitých se v případě předražky stává předražitel vlastníkem věci s příslušenstvím ke dni vydání usnesení o předražku, nabylo-li usnesení o předražku právní mocí a předražek byl zaplacen.

Na rozdíl od § 288 ins. zák. ustanovení insolvenčního zákona upravující zpeněžení majetkové podstaty v dražbě provedené soudním exekutorem podle ex. řádu neobsahují podrobnější úpravu účastenství. Tento nedostatek překlenul svým výkladem Nejvyšší soud, když judikoval, že „... účastníkem dražby podle ust. § 76 odst. 2 ex. řádu, vyvolané postupem podle § 286 odst. 1 písm. d) ins. zák. ve spojení s ust. § 289a ins. zák., je nepochybně insolvenční správce (žadatel), který sjednal se soudním exekutorem o této jeho tzv. další činnosti smlouvu o provedení dražby a který má přitom postavení oprávněného. Povinný v takové dražbě nevystupuje, neboť při ní nejde o vymáhání splnění povinnosti. Účastníci insolvenčního řízení (§ 14 odst. 1 ins. zák.) jen proto nejsou účastníky takové dražby. Řečené platí nejen pro věřitele, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku (typově pro přihlášené věřitele), nýbrž i pro (insolvenčního) dlužníka, a to bez zřetele k tomu, zda předmětem dražby je jeho majetek [nebo majetek náležející do majetkové podstaty jako majetek ve vlastnictví třetích osob, na který se po dobu trvání účinků soupisu pohlíží jako na dlužníkův majetek (§ 205 odst. 4 ins. zák.)]. Právo nakládat s majetkem náležejícím do majetkové podstaty totiž prohlášením konkursu na majetek dlužníka přechází na insolvenčního správce dlužníka (jenž se dražby účastní coby její navrhovatel); ... Insolvenční dlužník (coby osoba, jejíž dispoziční práva k majetkové podstatě přešla na insolvenčního správce) není oprávněn tomuto právu konkurovat ani v podobě účasti na dražbě vyvolané návrhem (žádostí) insolvenčního správce dlužníka ... Lze tudíž shrnout, že (insolvenční) dlužník ani jiný účastník insolvenčního řízení (§ 14 odst. 1 ins. zák.) nebo některý z procesních subjektů uvedených v § 9 písm. b), c) a f) ins. zák. není účastníkem dražby podle ust. § 76 odst. 2 ex. řádu, vyvolané postupem podle § 286 odst. 1 písm. d) ins. zák. ve spojení s ust. § 289a ins. zák. Odvolání podané (insolvenčním) dlužníkem proti usnesení o příklepu udělenému v takové dražbě vydražiteli, proto odvolací soud odmítne (má odmítnout) jako

podané někým, kdo k odvolání není oprávněn [§ 218 písm. b) o. s. ř.]“³³

Vlastník předmětu zpeněžení je v souladu s ust. § 15 ins. zák. taktéž účastníkem insolvenčního řízení, byť jen po dobu, po kterou insolvenční soud rozhoduje o jím podané vylučovací žalobě podle ust. § 225 ins. zák. Ze závěrů Nejvyššího soudu tedy vyplývá, že taktéž není oprávněn podávat odvolání proti rozhodnutím vydaným soudním exekutorem v rámci zpeněžení majetku podle ust. § 286 odst. 1 písm. d) ins. zák.

Jedinou obranou vlastníka proti zpeněžení jeho majetku zůstává tedy vylučovací žaloba. Pokud je v souladu s ins. zák.³⁴ přistoupeno ke zpeněžení tímto způsobem ještě před pravomocným skončením řízení o vylučovací žalobě, nezbude vlastníkovi stejně jako v případě zpeněžení podle ustanovení o. s. ř. o výkonu rozhodnutí, který následně uspěl v řízení o vylučovací žalobě, než se domáhat vydání výtěžku zpeněžení a náhrady škody podle ust. § 225 odst. 6 ins. zák.

Zpeněžení mimo dražbu

Prodej mimo dražbu insolvenční správce realizuje podle podmínek stanovených v souhlasu věřitelského výboru a insolvenčního soudu, jde-li o nezajištěný majetek, nebo pokynu zajištěného věřitele, jde-li o majetek zajištěný. Souhlas insolvenčního soudu ani věřitelského výboru není zákonem vyžadován v případě prodeje věcí bezprostředně ohrožených zkázou nebo znehodnocením, ani věcí běžně zcizovaných při pokračujícím provozu dlužníkovy závodu.³⁵ Toto ustanovení dává insolvenčnímu správci možnost pružně jednat ve vztahu ke zpeněžení nezajištěného majetku, kterému hrozí zkáza nebo znehodnocení, a zabránit tak vzniku škody na majetkové podstatě. Tato výjimka se však podle doslovného znění zákona týká jen zpeněžení nezajištěného majetku, poněvadž podle ust. § 293 odst. 1 ins. zák. je insolvenční správce v případě zpeněžení zajištěného majetku vázán pokynu zajištěného věřitele. *De lege ferenda* by bylo vhodné doplnit insolvenční zákon tak, aby bylo ust. § 289 odst. 1 věta poslední ins. zák. obdobně aplikovatelné i na prodej zajištěného majetku, u kterého hrozí zkáza nebo znehodnocení, a pokyn zajištěného věřitele by neměl být v tomto případě nezbytný.

Prodej mimo dražbu může mít vícero podob, přičemž nejčastěji se v praxi jedná o prodej zájemci dle výsledku výběrového řízení nebo o prodej určitému konkrétnímu zájemci. Druhého postupu je využíváno typicky v případech omezené zpeněžitelnosti určité majetkové hodnoty, např. u spoluvlastnických podílů neatraktivních nemovitostí.

Kupní cena může být stanovena pod cenu odhadní. Při jejím stanovení insolvenční správce ze zákona přihlíží i k nákladům, které by nebyly včasného zpeněžení bylo nutné vynaložit na správu zpeněžovaného majetku. Tento postup aproboval i Ústavní soud, když opakovaně konstatoval, že „zásadám insolvenčního řízení zcela odpovídá dosažení rychlého, hospodárneho a co nejvyššího uspokojení věřitelů, v jejichž rámci je vhodné, či dokonce v mnoha případech nezbytné prodat veškerý majetek spadající do majetkové podstaty úpadce pod cenou odhadní tak, aby konečný výsledek při započtení nákladů na správu zpeněžovaného majetku byl kladný, a nikoli záporný“.³⁶

31 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2022, sp. zn. 29 Cdo 2652/2020.

32 § 329 a 336l o. s. ř.

33 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2022, sp. zn. 29 Cdo 2652/2020.

34 § 225 odst. 3 a 4 ins. zák.

35 § 289 odst. 1 věta poslední ins. zák.

Neprodleně poté, co dojde ke zpeněžení, insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu k založení do insolvenčního spisu kopie písemností dokládajících zpeněžení a podmínek, za kterých ke zpeněžení došlo. Platnost smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení mimo dražbu, lze napadnout žalobou podanou u insolvenčního soudu nejpozději do tří měsíců ode dne zveřejnění smlouvy v insolvenčním rejstříku. Tato tříměsíční lhůta je lhůtou hmotněprávní, jak potvrdil i Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 28. 4. 2022, sen. zn. 29 ICdo 148/2020. Novelou insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. byla tato lhůta prolomena v případě, že nabyvatel nebyl v dobré víře. V tomto případě lze žalobu podle ust. § 289 odst. 3 ins. zák. podat i po uplynutí tříměsíční lhůty s tím, že právo namítat neplatnost se dle důvodové zprávy k zákonu č. 64/2007 Sb. promlčí v obecné promlčecí době. Nicméně s ohledem na to, že jde v souladu s ust. § 159 odst. 1 písm. f) ins. zák. o incidenční spor, je možné žalobu podle § 289 odst. 3 ins. zák. podat pouze do skončení insolvenčního řízení. Jelikož v některých případech není možné v incidenčním sporu pokračovat po skončení insolvenčního řízení, opatrnost velí podat žalobu o neplatnost dle ust. § 289 odst. 3 ins. zák. co nejdříve.³⁷ Dle přechodného ustanovení k zákonu č. 64/2007 Sb. je možné podat incidenční žalobu za právě popsanych podmínek i po uplynutí tříměsíční lhůty též v řízeních zahájených před 1. 7. 2017.

Lze souhlasit s právním názorem Vrchního soudu v Olomouci,³⁸ že k **započítání běhu lhůty k podání žaloby na neplatnost smlouvy dle ust. § 289 odst. 3 ins. zák. je třeba, aby smlouva byla v insolvenčním rejstříku zveřejněna samostatně**, a tím dostatečně transparentně, aby skutečnost, že došlo ke zveřejnění smlouvy v insolvenčním rejstříku, z insolvenčního rejstříku výslovně vyplývala. V případě zpeněžování majetku, který je součástí majetkové podstaty dlužníků, ohledně nichž jsou vedena samostatná insolvenční řízení, zase dospěl druhý z vrchních soudů k závěru, že se počátek lhůty k podání žaloby na neplatnost kupní smlouvy dle § 289 odst. 3 ins. zák. váže až k datu pozdějšího zveřejnění smlouvy v insolvenčním rejstříku.³⁹

Dle Nejvyššího soudu je k podání žaloby o neplatnost smlouvy podle ust. § 289 odst. 3 ins. zák. **aktivně legitimován pouze účastník insolvenčního řízení nebo strana smlouvy, kterou byla zpeněžena majetková podstata mimo dražbu.**⁴⁰ **Vlastník předmětu zpeněžení je v souladu s ust. § 15 ins. zák. účastníkem insolvenčního řízení po dobu, po kterou insolvenční soud**

rozhoduje o jím podané vylučovací žalobě podle ust. § 225 ins. zák. Proto předpokladem jeho aktivní legitimace je podání žaloby o vyloučení majetku z majetkové podstaty.

V souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu se **řízení o žalobě podle § 289 odst. 3 ins. zák. musí účastnit všichni účastníci napadané smlouvy, případně jejich právní nástupci.**⁴¹ V případě více účastníků vystupujících ve sporu na jedné straně budou mít tyto osoby za řízení postavení nerozlučných společníků. Na rozdíl od žaloby na neplatnost veřejné dražby je v případě této určovací žaloby třeba naléhavý právní zájem prokazovat.

Nejvyšší soud v této souvislosti dále opakovaně dovodil, že neplatnost smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení majetkové podstaty mimo dražbu, může určit jen insolvenční soud na základě žaloby o určení neplatnosti smlouvy podle ust. § 289 odst. 3 ins. zák. s tím, že bez podání této žaloby nelze ohrozit právo osoby, která nabyla předmětný majetek zpeněžením mimo dražbu.⁴² **Pokud tedy vlastník nepodá včasnou žalobu podle ust. § 289 odst. 3 ins. zák., bude mít pouze nárok na vydání výtěžku zpeněžení a na náhradu škody, jak předvídá ust. § 225 odst. 6 ins. zák.**⁴³

Pokud jde o důvody neplatnosti smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení majetkové podstaty mimo dražbu, vedle nedodržení postupů dle ins. zák. je třeba vycházet z úpravy neplatnosti právních jednání dle zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Případná nevýhodnost prodeje je pro posouzení platnosti smlouvy bez významu.⁴⁴

Závěrem

Insolvenční zákon dává insolvenčnímu správci k dispozici čtyři způsoby zpeněžení majetkové podstaty, mezi nimiž co do přednosti nijak nediferencuje. Insolvenční správce není oprávněn zvolit způsob zpeněžení samostatně, nýbrž nezbytnou podmínkou zákonného zpeněžení majetkové podstaty je vždy souhlasné stanovisko či pokyn dalšího subjektu.

Z hlediska ochrany vlastnického práva je však při bližším zkoumání mezi způsoby zpeněžení podstatný rozdíl. Zatímco u veřejné dražby dobrovolné a prodeje mimo dražbu vlastníkov, který včasně podal vylučovací žalobu podle ust. § 225 ins. zák., zákon poskytuje v souvislosti se zpeněžováním ještě další ochranu v podobě žaloby na neplatnost dražby dle ust. § 24 odst. 3 ZVD, resp. žaloby o neplatnost smlouvy o prodeji majetkové podstaty mimo dražbu podle ust. § 289 odst. 3 ins. zák., přičemž v případě úspěchu těchto žalob nedojde zpeněžením ke změně vlastníka předmětu zpeněžení, při zpeněžování majetku podle ustanovení o. s. ř. o výkonu rozhodnutí nebo v dražbě prováděné soudním exekutorem podle ex. řádu zůstává jedinou obranou vlastníka proti zpeněžení jeho majetku vylučovací žaloba podle § 225 ins. zák.

Pokud je v souladu s ust. § 225 odst. 4 a 5 ins. zák. přistoupeno ke zpeněžení dvěma naposledy uvedenými způsoby ještě před pravomocným skončením řízení o vylučovací žalobě, nezbuďte vlastníkov, který následně uspěl v řízení o ní, než se domáhat vydání výtěžku zpeněžení a náhrady škody podle ust. § 225 odst. 6 ins. zák. I proto by výjimky ze zákazu zpeněžení před skončením řízení o vylučovací žalobě měly být aplikovány velmi restriktivně (to samozřejmě neplatí pro zpeněžení před pravomocným skončením řízení se souhlasem žalobce). Také se navrhuje v zájmu ochrany vlastnického práva zvážit, zda by v případě zpeněžování před pravomocným skončením řízení o vylučovací žalobě neměl být volen spíše způsob zpeněžení umožňující vlastníkov širší ochranu. ❀

36 Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2009, sp. zn. III. ÚS 3066/09, nebo ze dne 25. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 3065/09.

37 V usnesení ze dne 30. 4. 2019, sen. zn. 29 ICdo 64/2017, Nejvyšší soud vyložil, že ve sporu o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty prodejem mimo dražbu [§ 159 odst. 1 písm. f) ins. zák.], nelze pokračovat po skončení insolvenčního řízení zrušením konkursu podle § 308 odst. 1 písm. d) ins. zák. s tím, že nemožnost pokračovat po skončení insolvenčního řízení v incidenčním sporu představuje nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit.

38 Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 1. 2017, sp. zn. 4 VSOL 922/2016 KSOS, 14 INS 31187/2012.

39 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2016, sp. zn. 101 VSPH 522/2016, 70 ICm 2777/2015, KSPH 70 INS 8761/2014.

40 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2015, sen. zn. 29 ICdo 26/2013.

41 Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2014, sen. zn. 29 ICdo 79/2014.

42 Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1965/2018.

43 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2017, sen. zn. 29 ICdo 72/2017.

44 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, sen. zn. 29 ICdo 8/2018, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2020, sen. zn. 29 ICdo 114/2018.

Nejvyšší soud:

K užívání cizího prostoru

Ust. § 1023 o. z. dopadá na užívání cizího prostoru tam, kde pro takové užívání neexistuje jiný právní důvod; uplatní se i u neoprávněných staveb a přesahů částí staveb do prostoru nad či pod sousedním pozemkem.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2021, sp. zn. 22 Cdo 94/2021

K věci:

Soud prvního stupně zamítl žalobu, kterou se žalobci domáhali, aby žalovaná byla povinna odstranit na vlastní náklady oplechování východního štítu domu č. p. XY, který je součástí pozemku st. parc. č. XY, zastavěná plocha a nádvoří, zapsaného na LV č. XY pro obec XY, katastrální území XY, přesahující nad pozemek st. parc. č. XY zapsaný na LV č. XY pro obec XY, katastrální území XY, ve vlastnictví žalobců, a to v šíři 25 cm po celé délce východního štítu domu č. p. XY provedené z měděného plechu a podbitého OSB deskami, a dále na vlastní náklady odstranit část okapu a svodu dešťové vody v délce 25 cm provedeného z měděného plechu přesahujícího nad pozemek žalobců.

Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil.

Žalobci v dovolání namítají, že napadené rozhodnutí je v rozporu s rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1000/2010 a sp. zn. 22 Cdo 2500/2008. Jako důvod uvádějí **nesprávné právní posouzení přesahu části střechy domu žalované nad pozemek žalobců**, který soud prvního stupně a odvolací soud měly posoudit jako neoprávněnou stavbu, a to bez ohledu na provedení stavebních úprav podle rozhodnutí stavebního úřadu. Dále namítají, že ze stavební dokumentace nebyli schopni zjistit, že střecha zasáhne do prostoru nad jejich pozemkem. Kdyby tato skutečnost ze stavební dokumentace byla zjistitelná, se stavebními úpravami by nesouhlasili. Část střechy přesahuje nad jejich pozemek bez právního důvodu, a je jim tak neoprávněně zasaženo do jejich vlastnického práva. Žalobci v daném případě nesouhlasí s aplikací § 1023 o. z. Užitý výklad uvedeného ustanovení by podle žalobců vedl k tomu, že by jakýkoli neoprávněný zásah do vlastnického práva mohl být zhojen námitkou existence důležitého důvodu pro užívání prostoru nad pozemkem třetí osoby a neexistencí rozumného důvodu vlastníka tomuto zásahu bránit.

Žalovaná ve vyjádření vyjadřuje názor, že oplechování střechy neohrožuje výkon vlastnického práva žalobců, nepůsobí jim žádnou újmu ani nesnižuje hodnotu jejich nemovitosti, přičemž se jedná o nezbytné zakončení střechy. Neshledává žádný rozumný důvod, proč by žalobci měli bránit užívání nepatrného prostoru nad svým pozemkem ze strany žalované, k němuž jsou dány důležité důvody.

Z odůvodnění:

Dovolatelé předkládají otázku hmotného práva, zda může být aplikován § 1023 odst. 1 o. z. v případě, kdy část stavby neoprávněně zasahuje do prostoru nad cizím pozemkem.

Tato otázka **nezakládá přípustnost dovolání.**

Podle § 506 odst. 1 o. z. je součástí pozemku prostor nad povrchem i pod povrchem.

Podle § 1023 odst. 1 o. z. vlastník pozemku musí snášet užívání prostoru nad pozemkem nebo pod pozemkem, je-li pro to důležitý důvod a děje-li se to takovým způsobem, že vlastník nemůže mít rozumný důvod tomu bránit.

Předmětnou právní otázkou se dovolací soud zabýval v rozsudku ze dne 10. 9. 2019, sp. zn. 22 Cdo 217/2019 (toto i další níže citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná na www.nsoud.cz). V něm vysvětlil, že **i v případě neoprávněných staveb přichází ve vztahu k součastem pozemků vyplývajícím z § 506 o. z. do úvahy aplikace § 1023 o. z.**

Může tak jít o užívání pozemku jak pod jeho povrchem, tak také nad jeho povrchem. V daném ohledu jsou tyto závěry shodné i s názory vyslovenými v odborné komentářové literatuře, podle které § 1023 o. z. může dopadat na balkony vyčnívající do prostoru či okna ze staveb postavených na sousedním pozemku (k tomu srov. blíže J. Petrov, M. Výtisk, V. Beran a kol.: *Občanský zákoník, Komentář*, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2019, str. 1097).

V posuzované věci nalézací soudy vyšly ze skutkového zjištění, že přesah stavby, která je součástí pozemku žalované, nad pozemek žalobců činí 18 cm v délce cca šesti metrů. Správně právně posoudily, že stavba přesahuje do prostoru, který je podle § 506 odst. 1 o. z. součástí pozemku žalobců. Následně zhodnotily, zda jsou dány podmínky aplikace § 1023 odst. 1 o. z., tedy zda je pro užívání prostoru nad pozemkem žalobců dán důležitý důvod a zároveň zda žalobci nemají rozumný důvod takovému užívání bránit. Dospěly k závěru, že v projednávaném případě jsou splněny podmínky hypotézy uvedené právní normy, a žalobci proto v souladu s ní musí snášet užívání prostoru nad svým pozemkem v rozsahu přesahu stavby žalované nad jejich pozemek. Takový postup nalézacích soudů je plně v souladu s dosavadní praxí dovolacího soudu.

Dovolací soud je podle § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně jeho obsahového vymezení, a z jiného důvodu, než jaký byl vymezen v dovolání, napadené rozhodnutí přezkoumat nemůže (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2003, sp. zn. 22 Cdo1739/2001). Z obsahu dovolání nevyplývá, že by dovolatelé jakkoli zpochybňovali závěr soudu o existenci důležitého důvodu pro užívání prostoru nad svým pozemkem či závěr o neexistenci rozumného důvodu takovému užívání bránit. V uvedeném rozsahu tak odvolací soud napadené rozhodnutí přezkoumat nemohl. Jinak řečeno, splnění podmínek aplikace § 1023 odst. 1 o. z. v tomto konkrétním případě ob stojí již proto, že dovolatelé s předpoklady použití uvedeného zákonného

ustanovení vůbec nepolemizují, neboť mají za to, že § 1023 odst. 1 o. z. v dané věci vůbec pojmově použít nelze.

V této souvislosti dovolací soud dodává, že **§ 1023 odst. 1 o. z. dopadá na případy užívání cizího prostoru tam, kde pro takové užívání neexistuje jiný právní důvod.** Tam, kde právní titul pro užívání sousedního pozemku existuje, řídí se užívání tímto právním titulem – např. služebností (k tomu srov. blíže: J. Petrov, M. Výtisk, V. Beran a kol.: *Občanský zákoník, Komentář*, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2019, str. 1097, nebo J. Spáčil, M. Králík a kol.: *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474), Komentář*, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2021, str. 182).

Namítají-li dovolatelé rozpor napadeného rozhodnutí s rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2011, sp. zn. 22 Cdo 1000/2010, uveřejněným pod č. 51/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, a ze dne 25. 3. 2010, sp. zn. 22 Cdo 2500/2008, je bez dalšího nutné konstatovat, že odvolací soud se v otázce týkající se aplikace § 1023 odst. 1 o. z. od uvedených rozhodnutí odchýlit nemohl, neboť obě tato rozhodnutí byla vydána ještě před účinností zák. č. 89/2012 Sb., který dané pravidlo do právního řádu zakotvil.

Co se týče rozsudku sp. zn. 22 Cdo 1000/2010, Nejvyšší soud v něm dovozuje, že zasahovat částmi stavby (např. zateplením zdi, balkony apod.) do prostoru nad sousedním pozemkem bez právního důvodu není přípustné. Zároveň platí, že pro klasifikaci stavby jako neoprávněné je nerozhodné, zda stavebník měl stavební povolení (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2612/2003, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2018, sp. zn. 22 Cdo 2439/2018). V projednávané věci je třeba dát dovolatelům za pravdu, že část stavby žalované přesahující nad pozemek žalobců bez právního důvodu by byla neoprávněnou stavbou v občanskoprávním smyslu. Žalobci jsou však v tomto konkrétním případě právě na základě § 1023 odst. 1 o. z. povinni snášet takové užívání prostoru nad svým pozemkem.

Přímo ve vztahu k rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1000/2010 vyslovila odborná literatura názor, který dovolací soud sdílí, že **i když zřizovat části stavby (např. zateplení zdi, balkony apod.) zasahující do prostoru nad sousedním pozemkem bez právního důvodu není přípustné, neboť pak jde o neoprávněný zásah do vlastnického práva vlastníka pozemku, je toto výchozí pravidlo modifikováno právě ust. § 1023 odst. 1 o. z.** (k tomu srov. blíže: F. Melzer, P. Tégel a kol.: *Občanský zákoník – velký komentář*, Svazek III. § 419-654, Leges, Praha 2014, str. 312-314).

Komentář:

Publikované rozhodnutí Nejvyššího soudu **řeší základní aplikaci jednoho z nových ustanovení občanského zákoníku, jež se týká tzv. užívání cizího prostoru a které nemělo v úpra-**

vě zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, obdobu. Soudní praxe se se zásahy staveb na cizí pozemek setkávala zpravidla v podobě tzv. neoprávněných staveb, resp. staveb, které byly na pozemku zřízeny oprávněně, ale následně určitou částí (např. zateplením, balkonem apod.) přesahovaly nad pozemek souseda již bez právního důvodu. Právne tyto případy posuzovala buď jako neoprávněné stavby s režimem § 135c zák. č. 40/1964 Sb., nebo jako neoprávněný zásah do vlastnického práva, proti kterému se vlastník mohl bránit postupem podle § 126 odst. 1 zák. č. 40/1964 Sb. Zejména v posledním z případů se stávalo, že soudní praxe zohledňovala tzv. spravedlnostní prvek, kdy požadavek na odstranění neoprávněného zásahu nebo na zdržení se zásahu do vlastnického práva poměřovala i ustanovením o dobrých mravech ve smyslu § 3 odst. 1 zák. č. 40/1964 Sb. a v krajních případech žaloby tohoto typu zamítala s argumentem, že výkon práva žalobce na ochranu vlastnického práva je v rozporu s dobrými mravy.

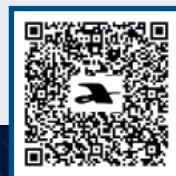
Nové ust. § 1023 se snaží tyto zásahy bez právního důvodu regulovat odlišně. Jeho vztah k ustanovením o neoprávněných stavbách v § 1084 o. z. a násl. není zákonem výslovně řešen, **a protože ust. § 1084 o. z. a násl. typově vycházejí ze stavu, kdy se stavba nachází celá na cizím pozemku, je zřejmé, že pojmově aplikace § 1023 o. z. není vyloučena, což ostatně potvrzuje publikované rozhodnutí i výklad zastávaný komentářovou literaturou.¹**

Proti rozhodnutí byla podána ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl pro zjevnou neopodstatněnost usnesením ze dne 22. 3. 2022, sp. zn. II. ÚS 49/22. Ve vztahu k závěrům Nejvyššího soudu pak mj. uvedl, že jde o argumentaci ústavně souladnou a srozumitelnou, která neobsahuje znaky libovůle, překvapivosti nebo nepředvídatelnosti či přílišný formalistický postup.

✦ Rozhodnutí zpracovali
JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, Ph.D., LL.M.,
odborná asistentka na Katedře
civilního práva Právnické fakulty
Masarykovy univerzity v Brně,
a Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D.,
soudce Nejvyššího soudu.

¹ F. Melzer, P. Tégel a kol.: *Občanský zákoník – velký komentář*, Svazek III., § 419-65, Leges, Praha 2014, str. 312-317.

Mnoho dalších soudních rozhodnutí
najdete v *Advokátním deníku –
advokatnidenik.cz* v rubrice *Judikatura*.

Celý judikát najdete na stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz:

Wolters Kluwer | ASPI

www.aspi.cz

Argumentaci pro vaše kauzy najdete díky perfektně zpracovaným judikátům v ASPI propojenými na ostatní dokumenty

Ústavní soud:

Ke stanovení tarifní hodnoty podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu

Nerespektuje-li obecný soud příslušnou kogentní právní normu dopadající na řešený případ a v rozporu s čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky navazující závěry, vyslovené v nálezech Ústavního soudu (srov. náleze ze dne 4. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 598/2000, a obdobně nálezy ze dne 15. 1. 2003, sp. zn. I. ÚS 712/01, nebo ze dne 16. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 2886/07, ze dne 11. 6. 2009, sp. zn. II. ÚS 2811/08, a ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. II. ÚS 538/10), podle kterých, jsou-li předmětem právního úkonu věci ocenitelné peníze, nelze vycházet z tarifní hodnoty věci stanovené v § 9 advokátního tarifu, poruší základní právo stěžovatelů na soudní ochranu a spravedlivý (řádny) proces, zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jakož i právo na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2023, sp. zn. I. ÚS 3281/22

V předmětné věci se vedlejší účastnice jako žalobkyně, bývalá manželka prvního stěžovatele jako prvního žalovaného, domáhala určení, že smlouva, kterou první stěžovatel převedl svůj obchodní podíl v obchodní společnosti na druhého stěžovatele jako druhého žalovaného, je neplatná, a že první stěžovatel je dále vlastníkem obchodního podílu této společnosti. Podle tvrzení vedlejší účastnice byl obchodní podíl prvního stěžovatele součástí společného jmění manželů (dále jen „SJM“), přičemž na druhého stěžovatele byl převeden bez jejího souhlasu, ačkoli tento souhlas jako manželka měla dát.

Krajský soud napadeným rozsudkem žalobě vyhověl a určil, že smlouva o převodu obchodního podílu, kterou první stěžovatel převedl svůj obchodní podíl v obchodní společnosti na druhého stěžovatele za částku 300 000 Kč, je neplatná (výrok I.), a že první stěžovatel je vlastníkem obchodního podílu této společnosti (výrok II.), a stěžovatelům uložil povinnost zaplatit vedlejší účastnici náklady řízení ve výši 602 359,83 Kč (výrok III.). Krajský soud dospěl k závěru, že tato smlouva je neplatným právním jednáním pro její rozpor s dobrými mravy. **Při určení výše nákladů právního zastoupení postupoval krajský soud podle § 8 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, a vyšel z tarifní hodnoty ve výši 6 405 000 Kč.**

Proti rozsudku krajského soudu podali stěžovatelé odvolání. Vrchní soud napadeným rozsudkem rozsudek krajského soudu změnil tak, že žalobu zamítl (výrok I.) a vedlejší účastnici uložil povinnost zaplatit stěžovatelům rovným dílem na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů částku ve výši 97 962,50 Kč (výrok II.). Vrchní soud na rozdíl od krajského soudu dospěl k závěru, že naléhavý právní zájem vedlejší účastnice na předmětném samostatném určení neplatnosti smlouvy o převodu podílu není dán, neboť vedlejší účastnice se může domáhat určení neplatnosti právního jednání v rámci vypořádání SJM. **Při určení výše nákladů právního zastoupení v řízení před krajským soudem vrchní soud na rozdíl od krajského soudu nepostupoval podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu, ale podle § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu.**

Podstatou ústavní stížnosti byl nesouhlas stěžovatelů s při-

znanou náhradou nákladů jejich právního zastoupení vrchním soudem. Stěžovatelé zpochybnili výpočet odměny za své zastoupení ve sporu o určení vlastnictví provedený vrchním soudem, kdy vrchní soud postupoval podle § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu a odměnu vypočetl z pevně stanovené tarifní hodnoty. Podle stěžovatelů měl vrchní soud postupovat podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu a za tarifní hodnotu měl považovat cenu věci.

Za východisko pro posouzení předmětné věci považoval Ústavní soud závěry uvedené v nálezu ze dne 4. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 598/2000, a obdobně dále v nálezech ze dne 15. 1. 2003, sp. zn. I. ÚS 712/01 (N 6/29 SbNU41), ze dne 11. 6. 2009, sp. zn. II. ÚS 2811/08, ze dne 16. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 2886/07, či ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. II. ÚS 538/10 (N 54/60 SbNU 671), všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>. Ústavní soud v nich posuzoval, které ustanovení advokátního tarifu je třeba aplikovat pro účely zjištění tarifní hodnoty ve věcech určovacích žalob. V případech posuzovaných v uvedených nálezech byly předmětem řízení o určení neplatnosti smlouvy či určení vlastnictví věci movité a nemovité, tedy věci penězi ocenitelné, v důsledku čehož Ústavní soud konstatoval, že nelze bez dalšího vycházet z tarifní hodnoty stanovené v případě věcí nebo práv, které nelze vyjádřit v penězích nebo je lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi, ale je třeba zkoumat, zda lze předmět právního úkonu ocenit, a v závislosti na tom stanovit i výši náhrady nákladů.

Ústavní soud dále poukázal na to, že v nálezu ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. IV. ÚS 2688/15 (N 230/87 SbNU 763), vyslovil, že pojem „nepoměrné“ obtíže ve smyslu § 9 odst. 1 advokátního tarifu implicitně předpokládá proporcionální poměřování mezi úsilím vynaloženým na zjištění hodnoty předmětu sporu a významem, který takové zjištění pro průběh sporu má. Jinými slovy řečeno, čím větší je disproporce mezi odměnou určenou podle § 8 advokátního tarifu, ve srovnání s odměnou podle § 9 téhož předpisu, tím spíše lze tolerovat jisté časové a finanční náklady vynaložené na ocenění předmětu sporu. Znalecký posudek představuje v tomto směru nepochybně nej přesnější způsob stanovení hodnoty předmětu sporu, nejde však o způsob jediný. Soud může, s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu, vycházet i z jiných důkazů, shledá-li je hodnověrnými.

Ústavní soud konstatoval, že § 9 advokátního tarifu lze užít pouze tehdy, nelze-li hodnotu věci nebo práva vyjádřit v penězích nebo lze-li ji zjistit jen s nepoměrnými obtížemi. Nelze tedy

bez dalšího vycházej z tarifní hodnoty stanovené v případě věci nebo práv, které nelze vyjádřit v penězích nebo je lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi, ale je třeba zkoumat, zda lze předmět právního úkonu ocenit a v závislosti na tom stanovit i výši náhrady nákladů (srov. nálezy ze dne 4. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 598/2000, ze dne 15. 1. 2003, sp. zn. I. ÚS 712/01, nebo ze dne 16. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 2886/07, ze dne 11. 6. 2009, sp. zn. II. ÚS 2811/08, ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. II. ÚS 538/10). Při určení tarifní hodnoty ve sporech o určení vlastnictví či neplatnosti právních úkonů soud primárně vychází z ceny věci, která je předmětem sporu, schází-li však ověřitelný údaj o ceně věci, jde o spor ve smyslu § 9 odst. 3 písm. a), popř. § 9 odst. 4 písm. b) advokátního tarifu.

V posuzované věci podala vedlejší účastnice žalobu na určení neplatnosti kupní smlouvy o převodu obchodního podílu. V této věci tedy šlo o stanovení hodnoty předmětu právního úkonu – smlouvy o převodu obchodního podílu. Předmětem smlouvy o převodu obchodního podílu byl prodej 1/3 obchodního podílu v uvedené společnosti na druhého stěžovatele za dohodnutou cenu 300 000 Kč (z odůvodnění napadeného rozhodnutí vrchního soudu vyplývá, že 1/3 podíl ve společnosti měl ke dni jeho převodu v roce 2014 podle znaleckého ocenění hodnotu 6 405 000 Kč). Předmětem právního úkonu byla tedy věc, která je penězi ocenitelná. Pro posouzení napadeného postupu vrchního soudu při rozhodování o stanovení nákladů právního zastoupení považoval Ústavní soud za rozhodnou otázku, zda v daném řízení měly obecné soudy k dispozici ověřitelný údaj o ceně spoluvlastnického podílu na předmětné obchodní společnosti (viz např. nález ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. IV. ÚS 2688/15).

Z vyžádaného spisu krajského soudu **Ústavní soud zjistil, že pro právně relevantní závěr o hodnotě věci podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu se ve spise nachází dostatečný podklad, a to znalecký posudek** ze dne 30. 12. 2019, kterým byla stanovena cena obvyklá 1/3 podílu na obchodní společnosti. Objednatel posudku byl právní zástupce vedlejší účastnice. Podíl byl oceňován ke dni 5. 12. 2014 a ke dni 17. 10. 2017, přičemž k datu 5. 12. 2014 činila obvyklá cena 1/3 podílu na uvedené obchodní společnosti částku 6 405 000 Kč a k datu 17. 10. 2017 byla podle tohoto posudku obvyklá cena 1/3 podílu na uvedené společnosti 10 257 000 Kč. Hodnota předmětu sporu tedy v průběhu řízení byla znalecky zjištěna. Ve spise tak byl k dispozici ověřitelný údaj o ceně obchodního podílu, i když to z hlediska meritorního rozhodnutí ve věci nakonec ani nebylo zapotřebí. Ze spisu krajského soudu vyplynulo, že právní zástupce stěžovatelů krajskému soudu doložil vyčíslené náklady na právní zastoupení, přičemž vycházel ze základu 6 405 000 Kč. Rovněž v odvolacím řízení právní zástupce stěžovatelů doložil soudu vyčíslené náklady na právní zastoupení a opět vycházel ze stejného základu.

Podle Ústavního soudu tedy není pochyb o tom, že **v nyní posuzovaném případě, kdy šlo o určení vlastnictví obchodního podílu, byla předmětem řízení věc, která je penězi ocenitelná, která také byla v průběhu soudního řízení oceněna, v důsledku čehož nelze vycházet z tarifní hodnoty věci stanovené v § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu.** Na určení odměny zástupce stěžovatelů tedy měl být primárně použit § 8 odst. 1 advokátního tarifu, podle kterého se za tarifní hodnotu, není-li stanoveno jinak, považuje výše peněžitého plnění nebo cena věci anebo práva a jejich příslušenství v době započetí úkonu právní služby, jichž se právní služba týká. Vrchní soud však při rozhodování o náhradě

nákladů právního zastoupení podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu nepostupoval a bez jakéhokoli odůvodnění aplikoval § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu. Vrchní soud takto rozhodl navzdory ustálené judikatuře formulované v této oblasti.

Vzhledem k tomu, že v předmětné věci došlo v odvolacím řízení ke změně prvostupňového rozhodnutí, rozhodoval vrchní soud znovu i o náhradě nákladů prvostupňového řízení a dále rozhodoval o nákladech odvolacího řízení. Vrchní soud při rozhodování o nákladech právního zastoupení postupoval podle § 9 odst. 4 písm. c) advokátního tarifu a vycházel z tarifní hodnoty 50 000 Kč. Vrchní soud tak zaujal názor odlišný od názoru krajského soudu, aniž ve svém rozhodnutí vysvětlil, z jakého důvodu zvolil tento od krajského soudu odlišný postup, resp. proč nebyl postup krajského soudu při rozhodování o nákladech právního zastoupení správný. Takový postup nepovažoval Ústavní soud za ústavně konformní.

Ústavní soud v této souvislosti připomněl, že požadavek řádného odůvodnění soudních rozhodnutí je jedním ze základních atributů řádně vedeného soudního řízení a součástí práva na soudní ochranu. Dodržování povinnosti odůvodnit rozhodnutí zaručuje transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a zajišťuje vyloučení libovůle. Chybí-li v rozhodnutí řádné odůvodnění, je tím založena nejen jeho nepřezkoumatelnost, ale zpravidla také neústavnost – nejsou-li totiž zřejmé důvody rozhodnutí, svědčí to o libovůli v soudním rozhodování, jež není v právním státě (čl. 1 odst. 1 Ústavy) akceptovatelná.

Ústavní soud poukázal na to, že součástí práva na spravedlivý (řádný) proces je i zásada předvídatelnosti soudního rozhodování a s ní spojený princip právní jistoty a ochrana legitimního očekávání účastníků řízení [srov. např. nález ze dne 3. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 1561/13 (N 52/73 SbNU 59), usnesení ze dne 20. 10. 2016, sp. zn. II. ÚS 1810/16, nebo nález ze dne 15. 11. 2022, sp. zn. IV. ÚS 1132/22]. Vyjádřením zásady předvídatelnosti v soudním řízení je mj. i skutečnost, že soudy budou rozhodovat ve srovnatelných případech obdobně (srov. též § 13 o. z.). Změna interpretace či aplikace práva obecnými soudy je samozřejmě možná, musí být však náležitě, přesvědčivě a ústavně konformně odůvodněna [srov. nálezy ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. III. ÚS 1441/17 (N 234/87 SbNU 801), a ze dne 25. 10. 2022, sp. zn. I. ÚS 1768/22].

Ústavní soud proto uzavřel, že vrchní soud při svém rozhodování v předmětné věci nerespektoval příslušnou kogentní právní normu dopadající na řešený případ (srov. nálezy ze dne 2. 1. 2000, sp. zn. III. ÚS 269/99, nebo ze dne 11. 6. 2009, sp. zn. II. ÚS 2811/08). Zároveň nerespektoval ani závěry vyslovené ve výše citovaných nálezech Ústavního soudu, podle kterých, jsou-li předmětem právního úkonu věci ocenitelné penězi, nelze vycházet z tarifní hodnoty stanovené v § 9 advokátního tarifu. Ústavní soud proto dospěl k závěru, že postupem vrchního soudu došlo k porušení práva stěžovatelů na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a dále k zásahu do práva na ochranu vlastnického práva podle čl. 11 odst. 1 Listiny. Proto Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadený výrok II. rozsudku vrchního soudu zrušil.

✦ Rozhodnutí zpracovala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D., asistentka soudce Ústavního soudu.

Mnoho dalších soudních rozhodnutí najdete v Advokátním deníku – advokatnidenik.cz v rubrice Judikatura.

Celý judikát najdete v systému NALUS na stránkách Ústavního soudu www.usoud.cz:

Nejvyšší správní soud:

Přezkum rozhodnutí správního orgánu o nařízení předběžného opatření v soukromoprávní věci

Rozhodnutí správního orgánu o nařízení předběžného opatření není rozhodnutím ve věci samé, které by mohlo být předmětem přezkumu civilních soudů podle § 244 a násl. o. s. ř. K projednání žaloby směřující proti takovému rozhodnutí je příslušný soud ve správním soudnictví.

Usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zák. č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 16. 1. 2023, č. j. Konf 3/2022-53

K věci:

Návrhem se senát 3 A Městského soudu v Praze (dále též „správní senát“) domáhal, aby zvláštní senát zřízený podle zák. č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, rozhodl spor o pravomoc podle § 1 odst. 1 písm. b) zákona o některých kompetenčních sporech. Spor vznikl mezi tímto senátem na straně jedné a senátem 29 Co Městského soudu v Praze (dále též „civilní senát“) na straně druhé o žalobě proti rozhodnutí předsedy Úřadu pro přístup k dopravní infrastruktuře ze dne 14. 1. 2020, kterým bylo nařízeno předběžné opatření zakazující Správě železnic, státní organizaci (žalobkyni), používat části přílohy „B“ a „C“ Změny č. 2 *Prohlášení o dráze celostátní a regionální* platného pro přípravu jízdního řádu 2020 a pro jízdní řád 2020 ze dne 1. 12. 2019.

Z odůvodnění:

Prohlášení o dráze upravuje vzájemné vztahy mezi vlastníkem, provozovatelem a dopravcem, které se zjevně odehrávají na smluvním základě, přičemž zákon o dráhách obsah těchto smluvních ujednání reguluje spíše okrajově nebo vůbec ne. Jedná se proto o vztahy soukromoprávní, podléhající normám v současné době obsaženým především v občanském zákoníku. Na *Prohlášení o dráze* je třeba v této souvislosti nahlížet jako na jednání vlastníka dráhy, které je vzhledem ke specifikům podnikání v síťovém odvětví povinnou součástí soukromoprávního kontraktačního procesu. Na soukromoprávní charakter *Prohlášení o dráze* nemění nic skutečnost, že povinnost jeho vydání a obsah jsou stanoveny zákonem o dráhách, který lze obecně považovat za normu veřejnoprávní (srov. rozsudek NSS č. j. 1 As 28/2014-62 a usnesení zvláštního senátu č. j. Konf 3/2015-13).

V usnesení č. j. Konf 22/2006-8 zvláštní senát vyložil, že § 244 o. s. ř. je základním obecným ustanovením, které určuje podmínky, za nichž může být věc projednána na návrh v občanském soudním řízení: jde o případy, v nichž:

1. správní orgán rozhodl podle zvláštního zákona o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá z občanskoprávních, pracovních, rodinných a z obchodních vztahů, a

2. rozhodnutí správního orgánu nabylo právní moci.

Zvláštní senát se v citovaném usnesení zabýval výkladem pojmu „rozhodnutí o sporu nebo o jiné právní věci vyplývající ze soukromoprávních vztahů“, přičemž svou pozornost upínal zejména k situaci, kdy správní orgán z procesních důvodů zastaví řízení ve věci, která spadá do jeho věcné příslušnosti, ale záležitosti se věcně vůbec nezabývá (v tehdy posuzované věci správní orgán zastavil řízení pro neodstranění nedostatků návrhu); zvláštní senát vyložil, že „k tomu, aby si soud za takových okolností mohl předsevzít rozhodnutí věci *in merito*, by chyběla podmínka vymezená v § 244 o. s. ř., tj. že správní orgán o sporu (*in merito*) již rozhodl. [...] Zvláštní senát proto za správný považuje závěr, že pravomoc soudu v občanském soudním řízení bude založena až tehdy, kdy správní orgán rozhodne věcně o sporu nebo o jiné právní věci vyplývající ze soukromoprávních vztahů, tj. zjistí, co je právem, nebo toto právo založí.“ Za situace, kdy by Úřad v této věci rozhodl *in merito*, by s ohledem na soukromoprávní povahu *Prohlášení o dráze* byly podle stávající judikatury v obecné rovině k přezkoumání příslušné soudy v občanském soudním řízení.

Proto k přezkumu rozhodnutí správního orgánu ve věci vyplývající ze soukromoprávních vztahů, spadající do jeho věcné příslušnosti, kterou se ale z procesních důvodů věcně vůbec nezabývá, jsou příslušné soudy ve správním soudnictví (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 21. 9. 2011, č. j. Konf 65/2010-21, č. 2499/2012 Sb. NSS, či ze dne 2. 12. 2014, č. j. Konf 39/2013-14; rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 89/2011-72, ze dne 31. 1. 2012, č. j. 4 Ads 159/2011-86, ze dne 18. 6. 2013, č. j. 4 As 13/2013-26, nebo ze dne 29. 7. 2015, č. j. 2 As 152/2015-31).

V posuzovaném případě jde o určení, které větví soudnictví náleží přezkum rozhodnutí, jímž bylo nařízeno předběžné opatření. Na napadené rozhodnutí o nařízení předběžného opatření nelze nahlížet jako na rozhodnutí ve věci samé, které by bylo předmětem přezkumu civilních soudů podle § 244 a násl. o. s. ř. Dané rozhodnutí je svou povahou bližší rozhodnutí procesní povahy.

Zvláštní senát nemá na základě shora uvedeného pochyb o tom, že rozhodnutí předsedy Úřadu pro přístup k dopravní infrastruktuře ze dne 14. 1. 2020, kterým bylo nařízeno předběžné opatření, je rozhodnutím správního orgánu ve věci

spadající do soukromoprávních poměrů, nikoli však rozhodnutím ve věci samé. Není přítom důvod, proč by se soudní přezkum předběžných opatření vydaných správním orgánem v soukromoprávní věci měl vymykat shora citované, ustálené judikatuře zvláštního senátu, a proto **k projednání a rozhodnutí o žalobě směřující proti takovému rozhodnutí je příslušný soud ve správním soudnictví.**

Zvláštní senát nadto podotýká, že pro účely jeho rozhodnutí není rozhodné, zda se na soudní přezkum rozhodnutí předsedy Úřadu o předběžném opatření uplatní výluka uvedená v § 70 písm. b) s. ř. s., neboť zvláštní senát nepředjímá výsledek soudního řízení, nýbrž pouze určuje, který orgán má pravomoc věc posoudit a rozhodnout.

Komentář:

Rozdělení pravomoci mezi civilní a správní soudy spočívá na kritériu soukromoprávní nebo veřejnoprávní povahy věci. Toto kritérium je ovšem poměrně problematické pro svou nejednoznačnost, a proto s sebou může přinášet (a přináší) kompetenční spory; současně je poměrně bohatě doplněno judikaturou, ke které patří mj. i rozhodnutí kompetenčního senátu citovaná v komentovaném rozhodnutí. Z ní mj. vyplývá, že přezkum podle části páté o. s. ř. se týká pouze rozhodnutí správních orgánů ve věci samé. Do správního soudnictví pak spadá přezkum rozhodnutí správních orgánů v případě, že se nejedná o rozhodnutí ve věci samé.

Předběžné opatření není rozhodnutím ve věci samé (srov. podrobněji k jeho povaze např. usnesení Nejvyššího správního

soudu ze dne 8. 1. 2006, sp. zn. 6 As 60/2005). **Rozhodnutí o předběžném opatření proto bude přezkoumávat správní soud, ačkoliv k projednání návrhu ve věci samé nemá pravomoc** (v řešené věci je ve věci samé dána pravomoc civilních soudů). Uvedené ovšem může být komplikované zejména proto, že i při přezkumu rozhodnutí o předběžném opatření bude muset správní soud zvažovat aspekty, které se týkají rozhodnutí ve věci samé. Tak např. § 36 odst. 1 správního řádu pro vydání předběžného opatření vyžaduje, aby zde existovala hrozící vážná újma, pro kterou je třeba zatímne upravit poměry účastníků. Vážná újma, pro niž lze žádat vydání předběžného opatření, ovšem musí mít alespoň základní souvislost s předmětem řízení, ve kterém je vydání předběžného opatření navrhováno (usnesení KS v Ostravě ze dne 21. 6. 2010, sp. zn. 17 Ad 10/2010), resp. její podstata musí spočívat v předmětu řízení ve věci samé.¹

❖ Rozhodnutí zpracovali JUDr. EVA DOBROVOLNÁ, Ph.D., LL.M., odborná asistentka na Katedře civilního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, a Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu.

1 Srov. J. Jirásek in T. Blažek, J. Jirásek, P. Molek, P. Pospíšil, V. Sochorová, P. Šebek: Soudní řád správní – online komentář, 3. aktualizace, C. H. Beck, Praha 2016, komentář k § 38 s. ř. s.

Mnoho dalších soudních rozhodnutí najdete v Advokátním deníku – advokatnidenik.cz v rubrice Judikatura.

Celý judikát najdete na stránkách Nejvyššího správního soudu www.nssoud.cz:

Evropský soud pro lidská práva:

Kárné stíhání advokátů a svoboda projevu

Pokud kárné orgány shledaly advokáta vinným z toho, že podal nepodložené trestní oznámení, a uložily mu pokutu za neetické jednání, ale svá rozhodnutí dostatečně nezduvodnily, porušily tím čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“).

Rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 23. 3. 2023, ve věci Rogalski proti Polsku, stížnost č. 5420/16

Z odůvodnění:

Stěžovatel je advokátem. V roce 2010 podal jménem svého klienta trestní oznámení o spáchání trestného činu padělání listiny. Okresní státní zástupce však vyšetřování zastavil s odůvodněním, že nebyl spáchán trestný čin. Varšavský okresní soud toto rozhodnutí zrušil s odůvodněním, že vyšetřování nebylo provedeno důkladně. Následně, v roce 2011, **stěžovatel podal jménem svého klienta trestní oznámení na okresního státního zástupce, ve kterém uvedl, že se dopustil**

trestného činu přijetí úplatku v souvislosti se zastaveným vyšetřováním.

Stěžovatel v trestním oznámení kromě jiného uvedl, že v rámci vyšetřování, které bylo zahájeno na základě jeho trestního oznámení o spáchání trestného činu padělání listiny, okresní státní zástupce nevyhodnotil jím předložené důkazy včas, a že vyšetřování důležitých otázek zastavil, aniž by si vyžádal vypracování znaleckých posudků. Klient stěžovatele měl vyslovit názor, že jediným vysvětlením takového profesního pochybení bylo, že státní zástupce pověřený vyšetřováním byl podplacen. Stěžovatel dále uvedl, že trestní oznámení podává na základě těchto skutečností, jelikož existují informace, které dostatečně zakládají podezření, že se okresní státní zástupce dopustil trestného činu přijetí úplatku od neznámých osob. Dle stěžovatele bylo přijetí

úplatku výlučným důvodem pro zastavení vyšetřování ve věci padělání, a proto nezbyvalo než podat trestní oznámení s ohledem na důvodné podezření z úplatkářství ze strany okresního státního zástupce. Varšavské státní zastupitelství odmítlo zahájit vyšetřování pro absenci dostatečných informací, které by zakládaly důvodné podezření. Proti tomuto rozhodnutí nebylo podáno žádné odvolání.

Varšavský krajský prokurátor podal na stěžovatele stížnost k Varšavské advokátní komoře za účelem zjištění, zda jako advokát porušil či neporušil pravidla profesní etiky. **Kárný soud Varšavské advokátní komory zahájil disciplinární řízení proti stěžovateli a shledal jej vinným z toho, že jako advokát podal jménem klienta trestní oznámení bez důvodného podezření, čímž porušil profesní etický kodex.** Kárný soud konstatoval, že stěžovatel podal trestní oznámení v roce 2011, aniž by disponoval dostatečnými důkazy, které by zakládaly podezření, že se okresní státní zástupce dopustil trestného činu. Kárný soud vzal na vědomí podání stěžovatele popisující kontext jeho trestního oznámení, včetně ujištění, která měl jeho klient obdržet od některých zaměstnanců Ústředního protikorupčního úřadu. Kárný soud vzal rovněž v úvahu vysvětlení stěžovatele, že s ohledem na povahu údajného trestného činu nebylo možné získat materiální důkazy. Klient stěžovatele před kárným soudem popřel, že by o přijetí úplatku věděl, nebo že by o této věci hovořil se zaměstnanci Ústředního protikorupčního úřadu. Klient stěžovatele dále před kárným soudem popřel, že by stěžovateli výslovně uložil, aby podal na okresního státního zástupce předmětné trestní oznámení.

Kárný soud usoudil, že stěžovatel nepředložil žádné důkazy, které by potvrdily jeho podezření z přijetí úplatku státním zástupcem. Kárný soud zdůraznil, že právo na svobodu projevu advokáta se liší od práva na svobodu projevu v ústavněprávním smyslu v tom, že je omezeno z důvodu ochrany třetích stran před neoprávněnými, excesivními a zbytečnými zásahy do jejich práv. Dle mínění kárného soudu byl stěžovatel nepochybně odpovědný za podání předmětného trestního oznámení, a měl tudíž profesní povinnost jednat umírněně, přiměřeně a obezřetně ve smyslu § 17 etického kodexu advokáta. Povinností advokáta je nepodávat nepodložená trestní oznámení, uvádět zdroje informací, na které odkazuje, a používat podmiňovací způsob. Kárný soud měl za to, že jazyk, který stěžovatel použil v předmětném trestním oznámení, byl zjevně v rozporu s těmito zásadami a snižoval důstojnost dotčeného státního zástupce a státního zastupitelství jako celku. **Kárný soud uložil stěžovateli pokutu ve výši cca 1 250 eur a roční zákaz výkonu činnosti školitele.** Odvolací kárný soud toto rozhodnutí potvrdil. Nejvyšší soud zamítl stěžovatelovo dovolání jako zjevně neopodstatněné.

Stěžovatel před ESLP namítal porušení čl. 10 Úmluvy (právo na svobodu projevu), které mělo spočívat v tom, že jej kárné orgány shledaly vinným z toho, že podal nepodložené trestní oznámení. Stěžovatel dále namítal, že došlo k **porušení čl. 6 Úmluvy** (právo na spravedlivý proces), jelikož dva kární soudci odvolacího kárného soudu mohli být podjatí a jeho důkazní návrhy byly nespravedlivě zamítnuty.

V rámci přezkumu stížnosti z hlediska čl. 10 Úmluvy ESLP zdůraznil **dva judikáty, které se týkají výkonu advokátní praxe v kontextu čl. 10 Úmluvy: Nikula proti Finsku (č. 31611/96) a Steur proti Nizozemsku (č. 39657/98).** ESLP dále připomněl, že v rámci výkonu spravedlnosti advokáti zastávají ústřední po-

stavení jakožto prostředníci mezi veřejností a soudy. Z důvodu takového postavení se na jejich profesní jednání vztahuje řada omezení. U advokátů lze dále legitimně očekávat, že budou přispívat k řádnému výkonu spravedlnosti, a zachovávat tak důvěru veřejnosti v ní (*Schöpfer proti Švýcarsku*, § 29-30; *Schmidt proti Rakousku*, § 42).

ESLP připomněl, že Polsko ratifikovalo Trestněprávní úmluvu o korupci Rady Evropy, podle které mají smluvní strany povinnost poskytovat účinnou ochranu osobám, které ohlásí trestný čin korupce. Úmluva OSN proti korupci, jejíž smluvní stranou je i Polsko, ukládá smluvním stranám rovněž povinnost ochránit osoby, které v dobré víře a na základě rozumných důvodů ohlásí korupční jednání kompetentním orgánům.

ESLP shledal, že kárné rozhodnutí, na jehož základě byl stěžovatel shledán vinným a byla mu uložena pokuta za neetické jednání spočívající v tom, že podal trestní oznámení na státního zástupce, které nemělo oporu ve faktech, přičemž nedbal umírněnosti či opatrnosti, představovalo zásah do jeho práv zaručených čl. 10 Úmluvy. Tento zásah byl v souladu se zákonem, jelikož advokáti musí formulovat svá vyjádření umírněně, přiměřeně a obezřetně a jsou navíc vázáni advokátními předpisy, jež se týkají výkonu svobody projevu a disciplinární odpovědnosti. Obvyklá pravidla chování, která by měli advokáti jako prostředníci mezi veřejností a soudy dodržovat, a to zejména jednat důstojně, čestně a spravedlivě, přispívají k ochraně justice před bezdůvodnými a nepodloženými útoky (*Bono proti Francii*, § 45). Z tohoto hlediska účelem napadeného kárného rozhodnutí bylo přispět k řádnému výkonu spravedlnosti. V této souvislosti advokátní etický kodex stanoví, že advokáti by při formulaci svých vyjádření adresovaných orgánům státní správy měli jednat umírněně a obezřetně tak, aby chránili důstojnost své profese.

Z hlediska proporcionality zásahu ESLP mj. poznamenal, že **disciplinární orgány sice konstatovaly, že stěžovatel podal trestní oznámení bez důvodného podezření, avšak ESLP nebyly předloženy žádné důkazy, které by naznačovaly jakýkoli nekalý úmysl ze strany stěžovatele nebo které by jakkoli odůvodňovaly zahájení disciplinárního řízení.** ESLP dále uvedl, že advokáti nenesou odpovědnost za pravdivost faktů, které jim předloží jejich klienti. V daném případě stěžovatel evidentně jednal na pokyn nebo alespoň s vědomím a souhlasem svého klienta, i když ten následně popřel, že by měl jakékoli skutkové znalosti, které by umožňovaly podat trestní oznámení. Dle mínění ESLP podání trestního oznámení stěžovatelem v zastoupení jeho klienta nebylo zcela bezdůvodné. ESLP přijal stěžovatelův argument, že již z povahy trestného činu přijetí úplatku vyplývá, že osoby, které takový čin oznamují, nemají přístup k důkazům, pokud se samy nepokusí nabídnout úplatek nebo pokud nejsou přímými svědky přijetí úplatku.

Při posuzování přiměřenosti zásahu je třeba vzít v úvahu rovněž povahu a přísnost uložených trestů (*Ceylan proti Turecku* [GC], § 37). V daném případě stěžovateli byla uložena pokuta, jejíž výše nebyla nepřiměřená; nejednalo se o nejmírnější, ale ani o nejpřísnější sankci za profesní pochybení. Nicméně, jak stěžovatel uvedl, v důsledku disciplinárního řízení značně utrpěla jeho profesní pověst, ztratil odhodlání pracovat jako advokát a jeho právní praxe byla zasažena finančně, neboť musel vydat finanční prostředky na disciplinární řízení. Kromě toho mu byl uložen roční zákaz činnosti školitele.

ESLP dospěl k závěru, že **kárné orgány svá rozhodnutí dostatečně nezdůvodnily a překročily svou mez uvážení, když shledaly stěžovatele vinným a uložily mu pokutu za neetické jednání.** Z tohoto důvodu ESLP **shledal porušení čl. 10 Úmluvy** a nepovažoval již za nutné zabývat se zvlášť stížností na nespravedlivé disciplinární řízení. ESLP uložil polské vládě, aby stěžovateli vyplatila spravedlivé zadostiučinění za utrpěnou nepeněžitou újmu ve výši 9 750 eur a za peněžitou újmu ve výši 535 eur. K rozsudku vydali společné disentanční stanovisko soudci za Polsko a Slovensko, ve kterém vyslovují

názor, že kárné orgány nepřekročily svou mez uvážení v rozporu s čl. 10 Úmluvy.

✦ Rozhodnutí zpracovala Mgr. VLADIMÍRA PEJCHAL GRÜNWARD, LL.M., Ph.D., odborná asistentka na Katedře mezinárodního práva Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni.

Mnoho dalších soudních rozhodnutí najdete v Advokátním deníku – advokatnidenik.cz v rubrice Judikatura.

Celý judikát najdete v systému HUDOC na stránkách ESLP www.echr.coe.int:

Glosa:

K rozhodnutí NS ohledně některých aspektů uplatnění práva na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého neoprávněným užíváním společné věci

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2022, sp. zn. 29 Cdo 3039/2021

I. Základní vymezení problému

Dne 30. 11. 2022 vydal Nejvyšší soud (NS) ve věci vedené pod sp. zn. 29 Cdo 3039/2021 rozsudek, ve kterém se zabýval mj. některými aspekty uplatnění práva na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého neoprávněným užíváním společné věci (věci patřící do spoluvlastnictví) ze strany třetí osoby. Zejména zde byla řešena **povaha pohledávky spoluvlastníků na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého neoprávněným užíváním společné věci ze strany třetí osoby. Kruciólní je zde otázka, zda je možné takovou pohledávku chápat jako společnou, a pokud ano, zda jde o pohledávku solidární.**

Věc byla řešena ještě v poměrech obč. zák. č. 40/1964 Sb. Vzhledem k tomu, že daná problematika je ze strany NS dlouhodobě řešena víceméně konstantně – byť dle našeho názoru nesprávně – a dále vzhledem k tomu, že úprava obsažená v o. z. je naprosto shodná s úpravou obsaženou v obč. zák. č. 40/1964 Sb. (viz dále), je třeba se k dané záležitosti vyjádřit podrobněji.

II. Skutkový stav, rozhodnutí soudu prvního stupně a soudu odvolacího

Skutkový stav v dané věci byl poměrně složitý (když je zde výrazně zastoupena mj. stránka insolvenční), přičemž i samotný procesní průběh celého případu byl velmi komplikovaný. Nicméně vzhledem k tomu, že se dále zabýváme pouze některými jeho aspekty, lze jej zredukovat na nezbytné minimum.

Zjednodušeně šlo o toto: Ve spoluvlastnictví dvou rovnodílných spoluvlastníků (pozdějšího žalobce a B. H.) se nacházel pozemek; následně se výlučným vlastníkem pozemku stal pozdější žalobce, když od B. H. nabyt jeho spoluvlastnický podíl na základě darovací smlouvy. Pozemek byl v určité době užíván třetí osobou (pozdějším žalovaným) bez právního důvodu, přičemž žalobce požadoval za toto neoprávněné užívání vydání bezdůvodného obohacení.

Soud prvního stupně rozdělil pozemek pro účely určení výše bezdůvodného obohacení na části A až D, přičemž žalobci přiznal náhradu (vyčíslenou znaleckým posudkem) za užívání částí pozemku B, C, D v plné výši, za užívání části pozemku A pak ve výši jedné čtvrtiny (když tuto část pozemku užívaly kromě žalovaného i další osoby). Při výpočtu náhrady soud **zohlednil i to, že žalobce nebyl výlučným vlastníkem pozemku po celé rozhodné období (přičemž za dobu, kdy byl žalobce rovnodílným spoluvlastníkem pozemku, mu přiznal jen náhradu odpovídající jeho spoluvlastnickému podílu).**

Proti rozsudku soudu prvního stupně podal odvolání žalobce i žalovaný. V mezidobí žalobce zemřel a na jeho místo vstoupili tři jeho dědicové – žalobci a), b), c). **Odvolací soud** změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobcům oprávněným společně a nerozdílně určitou částku. Dospěl přitom k následujícím závěrům: „(...) *jelikož se bezdůvodné obohacení týkalo celé společné věci (pozemku), původní žalobce byl oprávněn požadovat po žalovaném celé plnění (i za dobu, kdy byl pouze podílovým spoluvlastníkem pozemku) i poté, co zaniklo jeho podílové spoluvlastnictví s B. H. (tím, že mu svůj podíl darovala); z ust. § 139 odst. 1 a § 513 obč. zák. neplyne zánik solidarity věřitelů v důsledku zániku podílového spoluvlastnictví. (...)*

K námitce, že (původní) žalobce v řízení neuplatnil nároky vyplývající ze spoluvlastnictví pozemku (jelikož v žalobě tvrdil, že v rozhodném období byl výlučným vlastníkem pozemku), odvolací soud poukazuje na to, že (původní) žalobce upřesnil žalobní tvrzení v průběhu řízení. **Nárok na vydání bezdůvodného obohacení v plné výši (totiž) dovozoval i z darovací smlouvy s tím, že předmětem darování nebyl pozemek (věc), ale spoluvlastnický podíl na pozemku, takže na něj přešla (měla přejít) i práva a povinnosti spojené se společnou věcí, včetně uplatnění nároku na vydání bezdůvodného obohacení.**

(...)

Odvolací soud souhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že žalobcům náleží nárok na vydání bezdůvodného obohacení v plné výši za části B až D pozemku. Oproti soudu prvního stupně odvolací soud dovozuje (...), že žalobcům náleží nárok na vydání bezdůvodného obohacení v plné výši i za část A pozemku. Užívání nemovitě věci způsobem neumožňujícím rozlišit její části obsazené jednotlivými uživateli, nebo bez vzájemné dohody o způsobu jejího užívání, zakládá solidární odpovědnost obohacených a věřitel je oprávněn požadovat plnění po kterémkoli z nich; srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 3. 2020, sp. zn. 28 Cdo 4334/2019.“ [tučně zvýraznili aut.]

III. Dovolání a rozhodnutí NS

Proti rozsudku odvolacího soudu podal dovolání žalobce b) a žalovaný. Dále se budeme zabývat pouze některými z dovolacích důvodů, které uplatnil žalovaný. Tyto dovolací důvody, resp. otázky, jimiž se měl NS v rámci dovolacího přezkumu zabývat, lze stručně zrekapitulovat následovně:

1. Pokud vznikne neoprávněným užíváním cizí společné věci (a to věci jako celku) bezdůvodné obohacení, jaká je povaha pohledávky spoluvlastníků na vydání bezdůvodného obohacení; specificky – jde o společnou pohledávku solidární?
2. Je-li odpověď na první otázku kladná [tedy vznikla-li v souvislosti se (spolu)vlastnictvím společné věci solidární pohledávka spoluvlastníků na vydání bezdůvodného obohacení z neoprávněného užívání společné věci], má následná ztráta vlastnického práva k podílu jedním ze spoluvlastníků za následek změnu povahy pohledávky jako společné solidární pohledávky?
3. Pokud spoluvlastník převede vlastnické právo ke svému podílu na jiného, jaký je další osud práva na vydání bezdůvodného obohacení za neoprávněné užívání společné věci, vzniklého za dobu trvání vlastnického práva původního spoluvlastníka; specificky – přechází toto právo společně s podílem jako jeho určité akcesorium?

Pokud jde o otázku č. 1 (posouzení povahy pohledávky na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého neoprávněným užíváním cizí společné věci), NS dovodil, že **jde o pohledávku společnou, a to solidární**. Vyšel přitom z § 139 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb., dle něhož „z právních úkonů týkajících se společné věci jsou oprávněni a povinni všichni spoluvlastníci společně a nerozdílně“. Byť v tomto případě nešlo o případ „právního úkonu“ týkajícího se společné věci, **neměl NS problém s přímou (nikoli snad analogickou) aplikací daného ustanovení** i na případ pohledávky na vydání bezdůvodného obohacení. Dle NS „66. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěru, že podíloví spoluvlastníci nemovitosti jsou z právních úkonů týkajících se společné věci oprávněni a povinni

vůči jiným osobám společně a nerozdílně. Ve sporech s jinými osobami má každý z podílových spoluvlastníků ohledně společné věci právo uplatnit společnou (solidární) pohledávku (nebo její část) samostatně (nezávisle na ostatních) žalobou u soudu. Učinit tak ale může jen do doby, než bylo vykonáno tzv. právo předstihu (prevence). Poté, co jeden z podílových spoluvlastníků (solidárních věřitelů) požádá o plnění (nebo uplatní pohledávku z titulu bezdůvodného obohacení vzniklého třetí osobě užíváním věci v podílovém spoluvlastnictví proti této osobě žalobou u soudu), již nemůže další podílový spoluvlastník (další solidární věřitel) požadovat po dlužníku plnění a dlužník není ani oprávněn mu plnit. Podílový spoluvlastník (solidární věřitel), který vykonal právo předstihu (prevence), se tak stává jediným věřitelem vůči dlužníku a ostatní věřitelé ztrácejí právo pohledávku uplatnit, i když nebyla splněna.“

Pokud jde o **otázky č. 2 a 3**, NS se k dané záležitosti vyjádřil následovně: „68. Platí dále, že nárok na vydání (zaplacení) bezdůvodného obohacení je nárokem závazkovým (obligačním), nikoli nárokem věcněprávním; srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2013, sp. zn. 22 Cdo 216/2011, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, č. 12, roč. 2013, pod č. 159, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 2016, sp. zn. 28 Cdo 930/2015. Užívá-li určitá osoba bez právního důvodu nemovitou věc, obohacuje se tím zásadně [nemá-li právo přednostně věc užívat třetí osoba (např. oprávněný z věcného břemene nebo nájemce)] na úkor vlastníka věci. Jen proto, že později [po vzniku práva ochuzeného na vydání (zaplacení) bezdůvodného obohacení] dojde (např. již v průběhu sporu o zaplacení bezdůvodného obohacení) ke změně vlastníka věci (např. na základě kupní nebo darovací smlouvy), jejímž užíváním se určitá osoba obohacovala, **nepřechází právo takovou pohledávku vymáhat na nového vlastníka věci; osobou aktivně věcně legitimovanou k vymáhání pohledávky je nadále ten, na jehož úkor se určitá osoba obohacovala užíváním věci v době vzniku pohledávky**. Řečené platí nejen tam, kde ochuzeným byl výlučný vlastník věci užívané bez právního důvodu, nýbrž i tam, kde se určitá osoba takto obohacovala užíváním věci vlastněné společně několika osobami (věci nacházející se ve společném jmění manželů nebo věci nacházející se v podílovém spoluvlastnictví více osob).

69. Lze tedy shrnout, že obohatila-li se určitá osoba užíváním věci bez právního důvodu na úkor podílových spoluvlastníků věci, pak podílový spoluvlastník (ochuzený) zůstává solidárním věřitelem pohledávky z titulu bezdůvodného obohacení (spolumajitelem pohledávky z titulu bezdůvodného obohacení, kterou je oprávněn vymáhat vůči obohacenému společně a nerozdílně s ostatními spolumajiteli pohledávky) i poté, co svůj spoluvlastnický podíl převedl na jinou osobu.“ [tučně zvýraznili aut.]

IV. Kritické zhodnocení

1. Povaha pohledávky na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého neoprávněným užíváním cizí společné věci

Pokud jde o **posouzení povahy pohledávky** na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého neoprávněným užíváním cizí společné věci, dle našeho názoru je závěr NS nesprávný. Zopakujme, že NS v dané věci aplikoval § 139 odst. 1 obč. zák. z roku 1964, dle něhož „z právních úkonů týkajících se společné věci jsou oprávněni a povinni všichni spoluvlastníci společně a nerozdílně“. Danému pravidlu plně odpovídá § 1127 o. z., dle něhož „z právního jednání týkajícího se společné věci jsou všichni spoluvlastníci

oprávnění a povinni společně a nerozdílně“. Pro úplnost dodejme, že **obč. zák. z roku 1950** normoval širěji, když dle jeho § 134 platilo, že „pokud jde o **práva a povinnosti, týkající se věci jako celku, jsou spoluvlastníci oprávnění a zavázáni vůči jiným osobám rukou společnou a nerozdílnou**“.

NS v glosovaném rozhodnutí aplikoval § 139 obč. zák. č. 40/1964 Sb. **přímo**, ačkoli dané ustanovení mluví o solidaritě spoluvlastníků (aktivní či pasivní) jen pro případ **právních úkonů** (právních jednání), nikoli však pro případ jiných zavazovacích důvodů. Je tedy zřejmé, že přímá aplikace ustanovení je vyloučena. K posouzení zůstává, zda je možné tuto normu aplikovat na jiné zavazovací důvody **analogicky**.¹ Judikatura NS již v poměrech obč. zák. č. 40/1964 Sb. takovou analogickou aplikaci připustila, byť zpravidla bez jakékoli argumentace, a to jak na případy mající základ v protiprávních úkonech (náhrada škody), tak i v objektivních stavech (bezdůvodné obohacení), bez ohledu na to, zda jde o stranu věřitelskou, či dlužnickou. Literatura pak tyto závěry zpravidla jen nekriticky přebírala.²

Dále se budeme pro zjednodušení věnovat pouze případům, v nichž je na **společné věci způsobena škoda** třetí osobou, popř. v nichž je **společná věc třetí osobou užívána bez právního důvodu**. Jde tedy o případy, v nichž spoluvlastníkům vzniká buď právo na náhradu škody, nebo na vydání bezdůvodného obohacení – spoluvlastníci stojí v pozici věřitelů.

Pokud jde o **první z obou situací**, NS v poměrech obč. zák. č. 40/1964 Sb. dovodil (rozhodnutí ze dne 21. 11. 2006, sp. zn. **32 Odo 1057/2005**), že náhrady škody, která vznikla na majetku ve spoluvlastnictví několika osob, se může domáhat kterýkoli z těchto spoluvlastníků, neboť práva z odpovědnosti za škodu, jež vznikla z protiprávního úkonu týkajícího se společné věci, jsou oprávnění uplatnit všichni spoluvlastníci společně a nerozdílně (§ 139 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb.). Podobně v rozhodnutí ze dne 25. 3. 2008, sp. zn. **25 Cdo 1568/2007**, NS uzavřel, že žalobce (v okamžiku vzniku škody podílový spoluvlastník poškozené nemovitosti) má jako věřitel ve sporech s třetími osobami ohledně společné věci (nebylo-li dosud vykonáno tzv. právo prevence) samostatné právo k uplatnění (celé) pohledávky žalobou u soudu, což lze vztáhnout i na oblast náhrady škody vzniklé na společné věci porušením právní povinnosti.

Pokud jde o **bezdůvodné obohacení** vzniklé neoprávněným

užíváním společné věci, i zde NS dovodil závěr o existenci společné pohledávky mající solidární povahu. Tak např. v rozhodnutí ze dne 25. 11. 2008, sp. zn. **30 Cdo 4713/2007**, NS vytkl odvolacímu soudu jako nesprávný názor, že je-li žalobce podílovým spoluvlastníkem ideální ½ nemovitostí, má právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení jen z jedné poloviny.

Popsaná judikatura NS je **problematická již ve svém základu**, konkrétně ve výchozí úvaze o tom, že daná pohledávka na náhradu škody či na vydání bezdůvodného obohacení je **pohledávkou společnou**. Tak tomu však dle našeho názoru není, a tedy § 139 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. nebylo možné na dané situace analogicky aplikovat; stejné závěry platí pro aplikaci § 1127 o. z.

Soudíme, že v žádné z obou situací (s jednou výjimkou – viz dále) **vůbec nejde o případ společné obligace, resp. společné pohledávky** na straně spoluvlastníků; absentuje zde totiž jakýkoli prvek plurality.

V případech škody způsobené na společné věci jde o to, že každý ze spoluvlastníků byl poškozen pouze v rozsahu svého spoluvlastnického podílu. Je sice pravda, že každý ze spoluvlastníků je vlastníkem věci jako celku a poškozena byla věc jako celek; to však nic nemění na závěru, že každý ze spoluvlastníků byl dotčen pouze v rozsahu hodnoty jeho vlastního podílu, nikoli v rozsahu hodnoty podílu kteréhokoli jiného spoluvlastníka. V takovém případě tedy nejde o společnou pohledávku spoluvlastníků vůči škůdci ohledně náhrady škody na věci jako celku, nýbrž o **více samostatných (díličích) pohledávek každého ze spoluvlastníků ohledně náhrady škody na spoluvlastnickém podílu**. Proto každý ze spoluvlastníků může žádat pouze poměrnou náhradu škody odpovídající jeho spoluvlastnickému podílu. Tyto závěry jsou plně uplatnitelné pro případ, kdy se škoda hradí v penězích. Výjimkou je třeba připustit v případech, kdy se škoda hradí uvedením v předešlý stav. Tehdy je nemyšlitelné, aby každý ze spoluvlastníků požadoval restituci pouze co do výše svého spoluvlastnického podílu (např. nahrazení zničené věci co do jedné poloviny). V této situaci by se skutečně jednalo o společnou pohledávku všech spoluvlastníků, ovšem pohledávku na nedělitelné plnění; specificky by šlo o případ solidárně nedílného plnění.

Stejně tak v případě bezdůvodného obohacení vzniklého užíváním společné věci je každý ze spoluvlastníků ochuzen pouze v rozsahu svého spoluvlastnického podílu. I zde je pravda, že každý ze spoluvlastníků je vlastníkem věci jako celku a bez právního důvodu byla užívána věc jako celek. To ovšem nic nemění na tom, že každý ze spoluvlastníků je oprávněn užívat společnou věc pouze v rozsahu svého spoluvlastnického podílu. Proto byla-li užívána společná věc neoprávněně třetí osobou, není každý spoluvlastník ochuzen v možnosti užívat společnou věc v celém jejím rozsahu bez ohledu na práva ostatních spoluvlastníků, nýbrž v rozsahu svého podílu, tedy s respektováním práv ostatních spoluvlastníků. Nemožnosti užívat společnou věc v rozsahu podílu toho kterého spoluvlastníka pak odpovídá i jeho nárok na vydání bezdůvodného obohacení v poměrné výši.

2. Má zánik vlastnického práva k podílu u jednoho ze spoluvlastníků za následek změnu povahy společné (solidární) pohledávky spoluvlastníků na vydání bezdůvodného obohacení?

Jak již uvedeno, NS dospěl k závěru, že pohledávka spoluvlastníků na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého neoprávněným užíváním společné věci je společnou (solidární) pohledávkou.

1 Je vhodné dodat, že autoři v minulosti při různých příležitostech opakovaně vyjádřili nesouhlas s danou judikaturou; naposledy tak učinil P. Těgl na konferenci XXIX. Karlovarské právnícké dny, konané ve dnech 16. až 18. 6. 2022 (téma příspěvku: K problematice vztahů mezi spoluvlastníky navzájem a jejich vztahů vůči třetím osobám).

2 Pozoruhodný je v této souvislosti přístup ze strany M. Králíka. Autor v 1. vydání Beckova komentáře k věcným právům [J. Spáčil a kol.: Občanský zákoník III., Věcná práva (§ 976-1474), Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2013, komentář k § 1127, m. č. 8 a násl.] přejímá závěry dosavadní judikatury a uvádí mj. toto: „Není zřejmě rozumného důvodu, aby princip solidarity byl vztážen výlučně na oblast právních jednání (...), neboť vystihuje žádoucí právní postavení třetích osob vůči spoluvlastníkům, nicméně přiměřenějším se zdá podřazení závazků z deliktů a objektivních stavů vztahujících se ke společné věci (...) na základě analogické aplikace tohoto ustanovení. Dělení právního režimu ke společné věci podle toho, zda se jedná o právní jednání či závazek z deliktu, nebo objektivní stav z pohledu spoluvlastníků ke třetím osobám, by zřejmě přinášelo v praxi obtíže a postavení věřitele by nepřiměřeně ztěžovalo.“ Ve druhém vydání téhož komentáře (z roku 2021) však autor zcela zásadně mění své názory a uvažuje o možném přehodnocení dosavadní judikatury s tím, že dosud zaujímané závěry zřejmě vyžadují odlišné posouzení. Se závěry M. Králíka publikovanými ve druhém vydání komentáře, jakož i s použitou argumentací, se plně ztotožňujeme.

Jelikož je daný závěr nesprávný, nelze z něj dovozovat ani další navazující závěry, které NS učinil – mj. závěr o tom, jaký vliv na povahu takovéto společné (solidární) pohledávky spoluvlastníků má převod vlastnického práva k podílu jednoho ze spoluvlastníků na spoluvlastníka druhého.

Nicméně vzhledem k tomu, že jde o **problém obecné povahy**, lze se mu věnovat i tak; pouze je třeba upravit výchozí situaci. Vyjděme z toho, že dvěma spoluvlastníkům vznikla společná (solidární) pohledávka na zaplacení peněžní částky vůči třetí osobě, přičemž zavazovacím důvodem bylo právní jednání – smlouva. Pak je zcela nepochybné, že uvedená pohledávka má povahu společné solidární pohledávky – srov. § 139 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. a § 1127 o. z. Dojde-li následně (po vzniku této pohledávky) k převodu vlastnického práva k podílu jednoho spoluvlastníka na spoluvlastníka druhého, zaniká tím spoluvlastnictví. Otázkou je, jaký je další režim dosud společné (solidární) pohledávky.

V takovém případě je možné souhlasit se závěry NS, jakož i s jeho argumentací. Jednou vzniklá společná solidární pohledávka není nijak modifikována prostou skutečností, že následně došlo k zániku spoluvlastnictví tím, že se oba podíly soustředily v rukou jednoho z dosavadních spoluvlastníků. Totéž musí platit tam, kde se změnil okruh spoluvlastníků (jeden z nich převedl svůj podíl na třetí osobu), popř. tam, kde se změnil vzájemný poměr podílů těchto spoluvlastníků (jeden spoluvlastník převedl část svého podílu na druhého). Totéž samozřejmě musí platit tam, kde spoluvlastnictví zaniklo převodem společné věci na třetí osobu (výlučného vlastníka) či zánikem společné věci.

Samozřejmě není vyloučeno, aby se **povaha** doposud společné (solidární) pohledávky **změnila v důsledku jiného právního jednání věřitele**. Tak např. postoupí-li dva solidárně oprávnění věřitelé svoji společnou pohledávku na nového věřitele (postupníka), stává se z dosud společné (solidární) pohledávky pohledávka výlučná. Takový postup je možný, přičemž limitem je zde pouze § 1881 odst. 2 *in fine* o. z. (jde o případ, kdy by se obsah pohledávky změnou věřitele změnil k tíži dlužníka). Ke změně povahy společné (solidární) pohledávky však nemůže dojít v důsledku výše uvedených dispozic se spoluvlastnickými podíly.

3. Převede-li spoluvlastník vlastnické právo ke svému podílu, co se děje s právem na vydání bezdůvodného obohacení za neoprávněné užívání společné věci, vzniklým za dobu trvání vlastnického práva původního spoluvlastníka; specificky – přechází toto právo společně s podílem jako jeho určité akcesorium?

Řešení této otázky ze strany NS je dle našeho mínění korektní. Soud správně argumentuje, že právo na vydání bezdůvodného obohacení vzniklé neoprávněným užíváním věci je právem oblihačným, které **není nijak svázáno s vlastnickým právem k dané věci**. Tedy prostý fakt, že někomu vzniklo oblihační právo v souvislosti s jeho vlastnickým právem k určité věci, nečiní z daného oblihačního práva žádný „appendix“ daného vlastnického práva v tom smyslu, že by sdílelo právní režim vlastnického práva. Nelze tedy mluvit o tom, že oblihační právo tvoří akcesorium vlastnického práva.

Není samozřejmě vyloučeno, že zákon v určitých případech spojí

právní osud určitého oblihačního práva s vlastnickým právem k věci, tedy že stanoví, že změna vlastníka určité věci má za následek i změnu oprávněného (popř. povinného) z určitého oblihačního práva, které vzniklo v souvislosti s vlastnictvím této věci. Příkladem může být § 1186 odst. 2 věta první o. z., dle něhož „*Při převodu vlastnického práva k jednotce přechází s jednotkou na nabyvatele dluhy převodce vůči osobě odpovědné za správu domu na přispěvcích na správu domu a pozemku a na plnění spojených nebo souvisejících s užíváním bytu a zálohách na tato plnění, měl-li je a mohl-li je nabyvatel zjistit.*“ To je však řešení výjimečné, které představuje nesystémovou výjimku z obecného pravidla. Zbývá dodat, že takovou výjimkou v poměrech o. z. není ani § 1106, dle něhož „*Kdo nabude vlastnické právo, nabude také práva a povinnosti s věcí spojená.*“ Právem (resp. povinností) spojeným s věcí může být zásadně pouze právo věcné (např. s vlastnictvím určitého pozemku je spojeno právo přecházet přes sousední pozemek v podobě služebnosti); právo oblihační pak jen tehdy, stanoví-li tak výslovně zákon (např. již uváděný § 1186 odst. 2 o. z.).

V. Závěr

Závěr o analogické aplikaci § 139 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. (resp. nyní § 1127 o. z.) i na jiné zavazovací důvody, než je právní úkon (právní jednání), je v naší soudní praxi – zdá se – pevně zakořeněn. Přesto považujeme uvedený přístup za nesprávný a hodný změny. Daného problému si začíná všímat i recentní literatura – navíc z pera autorů, kteří sami působí jako soudci NS. Lze tak doufat, že se v budoucnosti judikatura NS k tomuto tématu vrátí a přehodnotí svůj dosavadní pohled.

❖ Autorem komentáře jsou doc. JUDr. PETR TĚGL, Ph.D., advokát a pracovník oddělení soukromého práva Ústavu státu a práva AV ČR, a doc. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D., advokát, působící na Katedře soukromého práva a civilního procesu Právnické fakulty UP v Olomouci.

KATASTR NEMOVITOSTÍ, ZEMĚMĚŘICTVÍ, POZEMKOVÉ ÚPRAVY

- velké změny katastrální vyhlášky od r. 2023
- změny v oblasti zeměměřictví a pozemkových úprav

více na www.kat.sagit.cz

Mnoho dalších soudních rozhodnutí najdete v Advokátním deníku – advokatnidenik.cz v rubrice Judikatura.

inzerce

Celý judikát najdete na stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz:

**Ivana Štenglová, Jan Dědič,
Josef Fiala, Jan Lasák, Václav
Pilík, Markéta Selucká a kol.:
Základy občanského práva
hmotného. Závazkové právo I.**

Leges, Praha 2023, 542 stran, 820 Kč.

Nedávno dělal jeden můj známý, zkušený profesionální řidič, testy na znovuzískání řidičského oprávnění. Přišel o něj z důvodů opakovaného překračování povolené rychlosti. A tento zkušený řidič se divil, že testy na řidičák udělal až napočtvrté. Při čtení uvedené publikace jsem měl pocity jako ten známý, který testy třikrát nezvládl.

Ale šťastným řízením osudu se mi uveřejněná publikace, učebnice o závazcích, dostala do rukou. Díky, osude!

Jedná se opravdu o učebnici. Nicméně jako člověk zabývající se českým závazkovým právem si dovoluji říci, že ani praktikům neublíží zopakovat a ujasnit si základy, na nichž naše závazkové právo stojí.

Do učebnice přispělo jednadvacet v právnické branži známých pedagogů, kteří ovšem nejsou jen teoretiky. Učebnice tedy vůbec není teoretickým příspěvkem či jen studijním textem pro posluchače právnických fakult. Já si na ní cením, že **je i pro zkušeného praktika přehlednou pomůckou v orientaci v českém závazkovém právu, vysvětlující konkrétní obsah toho kterého pojmu.**

Publikace poskytuje systematický a ucelený přehled o právní úpravě závazků podle zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Autoři podrobně (a nesporně zcela přesně) definují a vysvětlují jednotlivé pojmy a instituty závazkového práva. Autoři neteoretizují o jednotlivých institutech a pojmech, nerozebírají, co by eventuálně mohlo být jinak a proč, neodůvodňují své názory a postoje. Nediskutují s platnou právní normou, nekritizují obsah ani formu těch řešení, která zákonodárce v úpravě závazků zvolil. Autoři skutečně učí, podávají *de lege lata* rozbor pojmů a principů současné právní úpravy a objasňují je. V tom splňuje publikace potřeby učebnice. Ale právě **pro svou přehlednost, pro dobrou orientaci v principech právní úpravy závazků splňuje i nároky na praktickou příručku pro toho, kdo jednotlivé aspekty konkrétních závazků při své práci řeší.**

Učebnice objasňuje ve své první části, co je závazek, podává jejich třídění, důvody vzniku závazků (tedy právní důvody samozřejmě). Systematicky rozčleňuje obsah závazků. Popisuje a ilustruje jednotlivé dopady společných dluhů a závazků. Vysvětluje jednotlivé změny závazků a jednotlivé způsoby zániku závazků (doc. Štenglová). Přehledně objasňuje formy zajištění a utvrzení dluhu (prof. Dědič). A samozřejmě v této obecnější části podává přehled o dopadech promlčení a prekluze (JUDr. Janoušek).

Ve své druhé části v oddíle A nejprve vykládá právní smysl smlouvy, kde pro pochopení pojmu „smlouva“ používá porovnání s bohužel běžně vyslovovaným (laickou veřejností) „*dohodli jsme se, ale nemáme na to smlouvu*“ (JUDr. Pilík – str. 139). Vysvětluje způsoby uzavírání smluv a další praktické aspekty pojmu „smlouva“. V kapitole o spotřebitelských smlouvách (vše prof. Selucká) vysvětluje pojmy s ochranou spotřebitele související. Pochopitelným způsobem jsou zde vysvětleny právní principy ochrany spotřebitele (s citací Ovidia: „*proto jsou dány zákony, aby silnější nemohl všechno*“ – str. 197). Mne potěšilo uvedení řady rozhodnutí Soudního dvora EU, která jsou pro porozumění pojmu „spotřebitel“ zajímavá a zásadní.

V oddíle B pak učebnice v souladu se strukturou občanského zákoníku podává přehled o jednotlivých „závazcích z právního jednání“.

V učebnici samozřejmě nechybí ani podrobný (na sedmi stranách) věcný rejstřík, ale orientaci napomáhá i velmi zevrubný a přehledně členěný obsah (ten je na sedmnácti stranách), v němž lze dohledat,

kde je uveden výklad konkrétních zákoných úprav. Právě vzhledem k přehlednosti a rozsahu obsahu si dovoluji říci, že učebnice je jakousi „encyklopedií“ významu pojmů používaných v závazkovém právu.

Fantastické pro mne bylo ovšem to, že v závěru každé ucelené části pokládají autoři cca tři až deset „kontrolních otázek“ k příslušnému tématu (ale k zániku závazku je třeba 21 otázek, k ochraně spotřebitele jich je 28, ke kupní smlouvě 42, a k nájmu dokonce 62 otázek). A nejsou to zcela jednoduché otázky, jsou zaměřeny opravdu na prověření pochopení smyslu příslušné právní úpravy. Pro praktika (netroufnu si říci, že jsem zkušený) je to takový testík, co ještě umí a v čem se ještě z paměti orientuje – a co si už nepamatuje a nezná (takže by třeba také napoprvé řidičák neudělal). To si ovšem rychle právě v této učebnici najde (proto „encyklopedie“). Při odpovědích jsem se zapotil více než na zkoušce (a to se vytahují, že mám státnice z občanského práva u prof. Knapkové za jedna).

Tak schválně: Co znamená, že čas plnění je určen ve prospěch obou stran? Co je podstatou povinného výkladu obsahu smlouvy pro spotřebitele nejpříznivějšího? Nebo: Jaké jsou výjimky ze zániku práva splnutím?

A to jsou příklady jen těch jednodušších kontrolních otázek. V té učebnici jich je však mnohem, mnohem více (odhaduji tak k pěti stům). Ne základních, ale takto zřejmých a jasných otázek.

Pro ješity stručné odpovědi: věřitel nemůže požadovat plnění předčasně, ani dlužník nemůže předčasně plnit; pravidlo § 1812 o. z. – v pochybnostech výklad ne příznivý, ale nejpříznivější; § 1301 o. z., § 15a zák. č. 190/2004 Sb., § 11 odst. 3 zák. č. 191/1950 Sb.

Takže recenzovanou učebnici mohou jen doporučit jak studentům práv či studentům, kteří se připravují na zkoušku z práva, tak i praktikům. Těm druhým proto, aby si i testovou formou prověřili svou orientaci v pojmech a v principech právní úpravy závazků.

✦ JUDr. ZBYNĚK PRAŽÁK, advokát,
rozhodce, autor některých publikací
o závazkovém právu

Jan Strakoš: Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář

Wolters Kluwer ČR, Praha 2023, 3. vydání,
284 stran, 620 Kč.

V únoru 2023 vydal Wolters Kluwer ČR již potřetí praktický komentář k zákonu o některých přestupcích (zákon č. 251/2016 Sb.). První vydání tohoto praktického komentáře, s právním stavem textu k 1. 4. 2018, vyšlo v květnu 2018. Druhé vydání v roce 2019 reagovalo mj. na novelu zákona o některých přestupcích (provedenou zákonem č. 178/2018 Sb.) a zároveň na velký zájem o tuto publikaci, která se právem stala významnou pomůckou pro úředníky a členy komisí pro projednávání přestupků. Třetí vydání praktického komentáře k zákonu o některých přestupcích odpovídá **právnímu stavu ke dni 1. 1. 2023. Reaguje zejména na legislativní změny v oblasti trestního práva, které mají aplikační dopad i do zákona o některých přestupcích, a na tzv. technickou novelu přestupkového zákona (zákon č. 417/2021 Sb.).**

Mgr. Ing. Jan Strakoš, LL.M., který je autorem publikace, působil nejprve osm let na Ministerstvu vnitra, občanskosprávním oddělení, kde získal praktické zkušenosti nejen z kontrolní činnosti vůči nižším správním úřadům na úseku přestupků, ale také z vlastní rozhodovací činnosti, která na daném úseku probíhala zejména v rámci vedení přezkumných řízení v přestupkových věcech. Zároveň měl možnost tříbit své názory na danou problematiku v diskusích s odborníky na správní řízení na půdě Poradního sboru ministra vnitra pro správní řád a správní trestání. Od roku 2019 působí na Ministerstvu průmyslu a obchodu, kde se aktivně setkává s přestupky na úseku živnostenského a spotřebitelského práva a legislativním procesem na všech jeho úrovních. V neposlední řadě je autor dlouholetým lektorem přestupkového práva v Institutu pro veřejnou správu Praha. Jeho portfolio, ale hlavně jeho neutuchající zájem o přestupkové právo, daly vzniknout jedinečné kombinaci vědomostí a praktických znalostí, které autor ve své publikaci zúročil.

Strakošův praktický komentář již od svého prvního vydání poskytuje **ucelený výklad jednotlivých skutkových podstat přestupků uvedených v zákoně o některých přestupcích.** U každého z přestupků uvedených v tomto zákoně se autor zabývá rozбором příslušné skutkové podstaty přestupku,

otázkou věcné příslušnosti k jeho projednávání, zánikem odpovědnosti za přestupek promlčením (zde se právě projevuje dopad tzv. technické novely přestupkového zákona), možnostmi uložení správního trestu nebo příp. omezujícího opatření. Uvádí také, zda se při prokázání spáchání přestupku tento zapisuje do evidence přestupků.

Velmi praktická je **provázanost výkladu s výkladem pojmů z jiných právních předpisů**, bez něhož nelze v řadě případů provést správnou kvalifikaci skutku. To platí i v případech, kdy pojem není definován v právním předpisu, ale výklad vznikl v důsledku dlouhodobého úzu nebo je judikatorní povahy.

Obsah, jak tomu u komentářů bývá, kopíruje strukturu zákona. Důkladný výklad autor věnuje předmětu úpravy zákona o některých přestupcích, čímž si vytváří solidní základ pro další výklad k již konkrétním skupinám přestupků i jednotlivým skutkovým podstatám. Výklad obohacený o příklady z praxe je podpořen upozorněním na relevantní judikaturu, kterou autor pro toto vydání opět aktualizoval.

V reakci na novelu přestupkového zákona, tedy zák. č. 250/2016 Sb., autor kromě již zmíněné změny v počítání promlčecí doby popisuje i další významné změny, které ve vztahu k praxi přestupkových orgánů přinesla např. i novela zákona o pomoci v hmotné nouzi, jejíž součástí byla také změna zákona o některých přestupcích.

Závěrem se autor věnuje recidivě a související evidenci přestupků, u níž se i do budoucna dá předpokládat další vývoj, ať již jde o uvažovaný přesun její správy přímo na Ministerstvo spravedlnosti, nebo o její rozšíření o zapisování dalších přestupků.

Kniha je výbornou pomůckou pro úřední osoby, které zajišťují přestupkovou agendu, nepostradatelným zdrojem informací pro členy přestupkových komisí, které stále ještě v některých obcích působí, a také pro studenty práv a veřejné správy, kteří se v ní mohou velmi přehledně seznámit s právním řešením nejčastějších přestupků (po přestupcích dopravních, které však mají svoji vlastní, v řadě aspektů speciální, právní úpravu).

Formát „žluté řady“ komentářů Wolters Kluwer je velmi praktický, milovníci tištěných publikací si je tak mohou snadno brát kamkoliv s sebou. Orientaci čtenáře v tištěné verzi zajišťuje jak přehledný obsah v úvodu publikace, tak věcný rejstřík v jejím závěru. Kniha je samozřejmě dostupná i v elektronické verzi (formáty ePub a MOBI).

✦ JUDr. PETRA GRONWALDOVÁ
WAGNEROVÁ,
právníčka v AK Kocián Šolc Balaščík

Jitka Wolfová, Martin Štika: Soudní exekuce

Wolters Kluwer ČR, Praha 2023,
2., aktualizované vydání, 396 stran,
799 Kč.

Opětovné vydání knihy *Soudní exekuce* nakladatelstvem Wolters Kluwer vyžaduje především překotný vývoj právní úpravy na úseku nuceného výkonu práva přiznaného státní mocí, která doznala za posledních několik let mnoha změn. Od přelomu tisíciletí, kdy byla tato nepopulární činnost

vyjmuta z valné části z přímé exekutivy státu a svěřena do působnosti pověřených soudních exekutorů jako svobodných právnických povolání, působících ve svých exekutorských úřadech na podnikatelských principech, je úprava exekuce cílem častých populistických iniciativ různých politických exponentů. Tyto snahy doznávají mnohdy sluchu naší legislativy, což způsobuje bohužel i to, že šest let stará právní publikace se stává již zastaralou.

Autoři, JUDr. Ing. Martin Štika a JUDr. Jitka Wolfová, zhmotnili své praktické zkušenosti i teoretické poznatky do **uceleného textu, který není jen deskripcí stávající právní úpravy, ale i souhrnem praktických informací a současně i její často kritickou analýzou.** Ke čtivosti práce přispívají i pasáže obsahující exkurz do historie právní úpravy exekuce v našich zemích nebo informace o mezinárodní organizovanosti exekutorského povolání.

Dělení textu do částí na sebe navazujících je logické, recentní právní úprava je nejprve analýzou postavení exekutora, následuje vlastní úprava exekučního řízení. Kapitoly zabývající se pojmem a vykonatelností exekučního titulu, subjekty řízení, včetně převodu a přechodu práva, a dalším průběhem řízení v podstatě sledují systematicku exekučního řádu.

Zmínit se je třeba o kapitole věnující se nákladům exekučního řízení, které jsou aktuálně nejpálčivějším tématem diskusí právníků i laické veřejnosti, nebo o části pojednávající o exekuci srážkami ze mzdy, která může být pomůckou pro zaměstnavatele při aplikaci exekučního práva v pracovním poměru dlužníka.

Za velmi hodnotné lze považovat zpracování problematiky souběhu insolvenčního a exekučního práva v části šesté. Autoři přinášejí praktický vhled do povinností exekutora a nabízejí aktuální a srozumitelný výklad poměrně košaté úpravy. Výklad je proveden stručným způsobem, který však není na úkor kvality a úplnosti řešení nabízejících se problémů. Přestože by se některým puristům komentářové literatury mohlo jevit, že zmíněné pasáže pojednávající o historii či organizační problematice exekuční činnosti jsou nadbytečné, lze se jenom těšit, že pedagogickou hodnotu jejich publikace zvýší v případném dalším vydání i pasáže věnující se komparaci jednotlivých metod regulace exekuce v jiných kulturně právních oblastech.

✦ prof. JUDr. PŘEMYSL RABAN, CSc.,
vedoucí Katedry obchodního práva Fakulty
právníké Západočeské univerzity v Plzni

Jakub Klodwig: Příručka právní regulace cloudu

Nugis Finem Publishing, Brno 2022,
108 stran, 379 Kč.

Využívání cloud computingu je aktuálně strmě na vzestupu. Služby spadající do této oblasti slibují pohodlné, rychlé a levné ICT služby. Tzv. cloudizace se netýká pouze soukromého sektoru, který je tradičně tahounem využívání inovací, ale stále více po tomto řešení provozu ICT pokukuje i stát. S růstem využití cloudových služeb rostou také bezpečnostní i jiná rizika a na tyto služby začínají reagovat také regulátoři. V České republice možný vstup státních systémů do světa cloudových služeb řeší Ministerstvo vnitra a Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost. Tyto instituce vytvořily regulační rámec, který se soustředí na bezpečnost cloudových služeb a o kterém pojednává předložená publikace.

S přehledem o tomto regulačním rámci přichází publikace JUDr. Jakuba Klodwiga, odborného pracovníka Ústavu práva a technologií PF MU v Brně, s názvem *Příručka právní regulace cloudu*. Příručka na sto osmi stranách přehledně a srozumitelně vysvětluje, jak regulační rámec využívání cloudu ve veřejné správě funguje. První kapitola popisuje, jak vůbec fenomén cloud computingu vznikl a jaká byla geneze v této oblasti. Na to navazuje kapitola druhá, která vysvětluje problematiku definice cloud computingu,

definuje základní znaky cloud computingu a přichází i s vlastními návrhy úprav definic do budoucna. Kapitola třetí je již detailně věnována regulačnímu rámci cloud computingu v České republice. Čtvrtá a poslední kapitola publikace se zabývá regulací cloud computingu v Evropské unii, kde se nyní začínají vytvářet tzv. certifikační rámce kybernetické bezpečnosti, z nichž jeden je věnován právě službám cloud computingu. Je zde tak mimo jiné nastíněn možný budoucí vývoj oblasti.

Kniha čtivě a poutavě vysvětluje celkovou architekturu regulace cloud computingu v České republice, včetně přesahů do mezinárodního rámce, a poskytuje také výhled na to, jak by se regulace oblasti mohla vyvíjet do budoucna. Vedle přehledu o celkovém rámci a jeho základních institutech se kniha prakticky věnuje i některým problematickým detailům, které podrobněji vysvětluje. Velmi pozitivně hodnotím, že autor nabízí rozbor některých otázek, které u adresátů regulace i u odborné veřejnosti mohou vyvstat.

Knihu lze doporučit zejména odborníkům, ať již advokátům, firemním právníkům, konzultantům, nebo ICT manažerům, řešícím problematiku ICT a jeho bezpečnosti ve veřejné správě, neboť právě té je popisovaný regulační rámec primárně věnován. Je však nutné doplnit, že **kniha, jakož i regulační rámec, o kterém pojednává, jsou využitelné také pro soukromý sektor, který není primárním adresátem regulace.** Je tomu tak proto, že bezpečnostní potřeby, a tedy i požadavky, jsou pro veřejný i soukromý sektor stejné, neboť oba řeší obdobné problémy ve snaze zajistit bezpečnost zpracovávaných informací.

Kniha se sice nutně zaobírá relevantními právními instituty, nicméně je srozumitelná nejen právníkům, ale všem, kteří za provoz a bezpečnosti ICT odpovídají nebo se na ní podílejí. Vedle toho lze publikaci doporučit dodavatelům cloud computingových služeb, aby dokázali zákazníkům nabídnout řešení, které bude regulační požadavky plnit.

✦ Ing. Bc. ADAM KUČÍNSKÝ,
ředitel odboru regulace
Národního úřadu pro kybernetickou
a informační bezpečnost

Z kárné praxe

Nečinnost advokáta. Neplnění povinností advokáta. Datová schránka

§ 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii

§ 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, čl. 6 odst. 2 a čl. 9 odst. 4 Etického kodexu

§ 3 odst. 1 zákona o advokacii ve spojení s § 17 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

§ 29 odst. 1 zákona o advokacii

Advokát se dopustil kárného provinění tím, že

- I. poté, co dne 7. 7. 2020 uzavřel s F. U. a M. U. smlouvu o poskytování služeb ve věci pozemku v k. ú. D. a v souvislosti s tím převzal pro věc významné písemnosti, s F. U. a M. U. nekomunikoval, a poté, co mu klienti dopisem ze dne 5. 2. 2021 vypověděli smlouvu o poskytování právních služeb, odvolali udělené plné moci a požádali o vydání všech dokladů k jejich věci se vztahujících, na tuto žádost nereagoval a požadované doklady nejméně do 9. 9. 2021 nevydal,
- II. poté, co mu bylo dne 18. 4. 2021 doručeno fikcí vyrozumění o konání hlavního líčení nařízeného na den 25. 5. 2021 ve věci obžalovaného V. Ch., kterému byl ustanoven obhájcem v jeho trestní věci vedené u Městského soudu v P., se k hlavnímu líčení bez omluvy nedostavil ani nezajistil obhajobu obžalovaného V. Ch. substitučně, a dále nejméně v období od 25. 5. 2021 do 4. 6. 2021 se nepřihlašoval do datové schránky a nepoužíval ji k přijímání dokumentů od orgánů veřejné moci,
- III. poté, co byl Městským soudem v Praze ustanoven obhájcem obžalovaného V. Ch. v jeho trestní věci vedené u Městského soudu v P., V. Ch. nekontaktoval a stal se pro něj a Městský soud v Praze nedostupným,
- IV. poté, co převzal právní zastoupení Z. K., nejméně ode dne 8. 3. 2021 s ní nekomunikuje, neinformuje ji, jak vyřizování jejich věcí postupuje, a to i přes její výzvy,
- V. neoznámil Komoře změnu skutečností nezbytných pro vedení seznamu advokátů, a to do jednoho týdne poté, co tyto skutečnosti nastaly.

Rozhodnutí kárného senátu Kárné komise ČAK ze dne 24. 6. 2022, sp. zn. K 22/2018

Kárné opatření – vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Z odůvodnění:

Kárně obviněnému byla kárná žaloba doručena datovou schránkou fikcí, kárně obviněný datovou zprávou nevyzvedl a nijak na ni nereagoval. Kárný senát projednal kárnou žalobu na svém zasedání dne 24. 6. 2022 v nepřítomnosti kárně obviněného, který, ač řádně předvolán, se k jednání kárného senátu bez omluvy nedostavil.

Kárný senát po provedeném dokazování dospěl k závěru, že **se kárně obviněný beze všech pochybností dopustil kárného provinění, když dlouhodobě nekomunikuje jak se svými klienty, tak s veřejnou mocí.** Kárně obviněný dlouhodobě nereaguje na písemné zprávy, jeho telefon je dlouhodobě nedostupný, zprávy z datové schránky si nevyzvedává.

Porušení povinností kárně obviněného považuje kárný senát za závažné, naplňující znaky kárného provinění, když v důsledku jeho nekontaktnosti a nevrácení předaných dokladů klientům se tito dostali do velice svízelné situace. Kárně obviněný si musel jakožto osoba znalá práva být vědom důsledků pro stěžovatele, pokud zůstane nečinný a nevydá bez zbytečného odkladu všechny písemnosti, které mu klienti předali.

Stejně tak si musel být kárně obviněný vědom povinnosti používat k přijímání dokumentů datovou schránku a jaké důsledky nastanou, pokud si zásilky zaslané datovou schránkou nevyzvedne. Tím, že nastane fikce doručení, ohrožuje případným marným uplynutím lhůty k podání opravného prostředku zejména klienty v trestním, ale i civilním řízení.

Kárně obviněný porušil hrubě i své povinnosti při obhajobě v řízení vedeném u Městského soudu v Praze, když v důsledku nevyzvednutí pošty z datové schránky zmařil hlavní líčení. Svě povinnosti hrubě porušil i ve vztahu k obžalovanému, jemuž byl ustanoven obhájcem, když jej nikterak nekontaktoval a jeho obhajobu nezajistil. V tomto směru odkazuje kárný senát na rozhodnutí kárného senátu ČAK sp. zn. K 17/1999, které konstatuje, že „je závažným porušením povinností advokáta, a tedy i kárným proviněním, jestliže při obhajobě svého vazebně stíhaného klienta je naprosto nečinný a nepodniká žádné kroky k ochraně jeho práv a oprávněných zájmů“.

Kárný senát při stanovení druhu kárného opatření bral do úvahy zejména skutečnost, že kárně obviněný není kontaktní po dlouhou dobu, nekomunikuje s klienty, úřady, včetně soudů, ani s ČAK. Z výpisu z matriky kárně obviněného vyplynulo, že kárně obviněný neoznámil změnu kontaktních údajů a na těch v matrice uvedených není kontaktní. Za této situace se kárnému senátu jako jediné možné kárné opatření jeví vyškrtnutí ze seznamu advokátů dle § 32 odst. 3 písm. e) zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, když minimálně v případech, které jsou předmětem této kárné žaloby, činnost advokáta fakticky nevykonává.

✦ Mgr. PETRA VRÁBLIKOVÁ,
vedoucí Oddělení pro věci kárné ČAK

INFORMACE A ZAJÍMAVOSTI

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty pořádané ČAK

Vážené advokátky, vážení advokáti,
vážené koncipientky, vážení koncipienti,

semináře plánujeme převážně v prezenční podobě, případně v online nebo v kombinované podobě – podrobnosti najdete u jednotlivých seminářů na webových stránkách ČAK www.cak.cz – viz levé menu nazvané Pro advokáty/ /Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK.

Semináře pořádané ČAK v Praze

- ve čtvrtek 25. května 2023 / budova ČAK – Kaňkův palác, Národní 16, Praha 1

Institut preventivní restrukturalizace

JUDr. Michal Žižlavský, advokát a insolvenční správce, člen představenstva ČAK, předseda sekce ČAK pro insolvenční právo a předseda Rady expertů Asociace insolvenčních správců
Mgr. Lukáš Mikeska, MBA, ředitel oddělení restrukturalizací v pražské kanceláři společnosti Ernst & Young, dlouholetý člen české pobočky mezinárodní organizace Turnaround Management Association

JUDr. Adam Sigmund, advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením, člen Rady expertů Asociace insolvenčních správců a sekce ČAK pro insolvenční právo

- v úterý 30. května 2023 / Myslíkova 258/8, Praha 2/ONLINE

Advokáti do škol

JUDr. Michaela Plachká, místopředsedkyně ČAK
JUDr. Petr Toman, LL.M., místopředseda ČAK
JUDr. ICLic. Ronald Němec, Ph.D., advokát
prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc., psychologka

- ve čtvrtek 8. června 2023 / Myslíkova 258/8, Praha 2

Právní psaní – umění přesvědčovat soudce

JUDr. Martin Kopa, Ph.D., soudce Krajského soudu v Brně
Štěpán Janků, autor blogu PrávníPsaní.cz a spolupřekladatel knihy Právní psaní srozumitelným jazykem

- v pondělí 12. června 2023 / Myslíkova 258/8, Praha 2

Vyjednávání

Ing. Vladimír Nálevka, specialista na vyjednávání (negociace)
Bc. Monika Nakládalová, specialista na rozvoj mezilidských dovedností, hlavně na oblast negociace

- ve středu 14. a ve čtvrtek 15. června 2023 / Myslíkova 258/8, Praha 2

Mediation Advocacy aneb advokát jako právní zástupce v mediaci

JUDr. Martina Doležalová, Ph.D., advokátka, zapsaná mediátorka, vedoucí sekce ADR České advokátní komory a vedoucí zkušební komisař pro SZK v mediaci

PhDr. Andrea Matoušková, ředitelka Probační a mediační služby, mediátorka, zkušební komisařka

- ve středu 21. a ve čtvrtek 22. června 2023 / budova ČS VTS, Novotného lávka 5, Praha 1

Společné jmění manželů

Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

- v pondělí 26. června 2023 / Myslíkova 258/8, Praha 2

Vyjednávání

Ing. Vladimír Nálevka, specialista na vyjednávání (negociace)
Bc. Monika Nakládalová, specialista na rozvoj mezilidských dovedností, hlavně na oblast negociace

- v úterý 12. září 2023

Aktuální problémy veřejného stavebního práva

JUDr. Jan Mareček, advokát, předseda České společnosti pro stavební právo, spoluautor právních předpisů týkajících se stavebního práva

- ve čtvrtek 12. října 2023 / Myslíkova 258/8, Praha 2/ONLINE

Praktické otázky mezinárodní arbitráže

JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D., advokát, rozhodce a odborný asistent na PF UK
JUDr. René Cienciala, LL.M., advokát, rozhodce

Semináře pořádané pobočkou ČAK v Brně

- ve středu 7. června 2023 / ONLINE

Pojištění profesní odpovědnosti – příklady z praxe

Mgr. Tereza Poláková, jednatelka společnosti WI-ASS ČR
Zdeněk Chovanec, pojišťovací makléř senior společnosti WI-ASS ČR
Daniel Zacharczyk, senior specialista likvidace škod spol. WI-ASS ČR

- ve středu 21. června 2023 / Sál u veřejného ochránce práv

Advokát a jeho chyby v řízení před Ústavním soudem

JUDr. David Uhlíř, soudce Ústavního soudu, bývalý místopředseda ČAK

- v úterý 27. června 2023 / ONLINE

Participační práva dětí

Mgr. Ing. Martina Cirbusová, Ph.D., vedoucí Mediačního a edukačního centra a Manželských a rodinných poraden v Brně
Mgr. Robin Brzobohatý, mediátor v Mediačním centru v Brně a Olomouci

- v úterý 5. září 2023 / Sál u veřejného ochránce práv

Aktuální stav rekodifikace stavebního práva

JUDr. Alena Kliková, advokátka, odborná asistentka na Katedře správní vědy a správního práva PF Masarykovy univerzity, členka LRV

- v úterý 12. září 2023 / Sál u veřejného ochránce práv

Společné jmění manželů 4.

Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

- od pondělí 18. září do pondělí 11. prosince 2023 / Přednášková místnost pobočky ČAK/ONLINE

Kurz právníké ruštiny – podzim 2023

Mgr. Vladimír Srebnitskiy, lektor, jazykový poradce, překladatel a tlumočnick

- od pondělí 18. září do pondělí 11. prosince 2023 / Hybridní forma

Kurz právníké angličtiny – podzim 2023

Denisa Petriláková, Lic. Dip. TEFLA, akreditovaná členka Cambridgeské rady školitelů a lektorů UCLES

- od středy 20. září do středy 6. prosince 2023 / ONLINE

Kurz právníké angličtiny – II. pololetí 2023

Denisa Petriláková, Lic. Dip. TEFLA, akreditovaná členka Cambridgeské rady školitelů a lektorů UCLES

Seminář pro advokáty pořádaný regionem Severní Čechy

- v úterý 30. května 2023 / budova rektorátu Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem

Insolvency 2024

Mgr. Jáchym Oswald, soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem

Seminář pro advokáty pořádaný regionem Východní Čechy

- v pondělí 29. května 2023 / budova Krajského soudu, Pardubice

Vybraná judikatura českých soudů v oblastech závazkového práva

doc. JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., docentka na Katedře obchodního práva PF Masarykovy univerzity, advokátka

Unie rodinných advokátů ve spolupráci s Českou advokátní komorou a společností epravo.cz zvou na konferenci

Právní a neprávní problémy patchworkových rodin

Konference se koná v úterý 30. 5. 2023, a to jak online, tak prezenčně, v hotelu Grandior Hotel Prague, Na Poříčí 42, Praha 1.

Advokáti/ky mají na konferenci slevu 50 %. Program a registraci najdete na webu epravo.cz nebo v Advokátním deníku:

XXX. Konference Karlovarské právní dny

HOTEL THERMAL,
Karlovy Vary 15. 6.–17. 6. 2023

OD PRVNÍ KONFERENCE
V ROCE 1991 USILUJEME
O VZÁJEMNÉ POZNÁVÁNÍ
A CHÁPÁNÍ PRÁVNÍCH
SYSTÉMŮ SOUSEDÍCÍCH
ZEMÍ A FORMOVÁNÍ SI
PRÁVNÍHO NÁZORU
KE SPOLEČNÝM OTÁZKÁM
PLYNOUCÍM Z PRÁVA EU.

KJT

Pořádají:

Karlovarské právní dny – Společnost českých,
německých, slovenských a rakouských právníků, z.s.
Česká advokátní komora, Slovenská advokátska komora
DAV – Arbeitsgemeinschaft Internationales Wirtschaftsrecht
Ústav štátu a práva SAV, CZIPRA, DTJV

Odborní mediální partneři

Nakladatelství C. H. Beck, s.r.o., Nakladatelství Leges, s.r.o., Nakladatelství Wolters Kluwer CR, a.s.,
Atlas consulting, spol. s r.o., Právní rádce, Právní prostor, Advokátní deník, EPRAVO.CZ, a.s.,
IWRZ – Zeitschrift für Internationales Wirtschaftsrecht

Program

Prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., PrF MU Brno – Kdy a komu se (ne)vyplatí porušit právo?

Mgr. et Mgr. Michal Bobek, MJur, Ph.D., Dr.h.c., NSS – K čemu je Ústavní soud?

Prof. JUDr. Jan Dědič, VŠE, AK Kocián, Šolc, Balaščík / Doc. JUDr. Ivana Štenglová, VSCI Praha, PF UK – Způsobnost k výkonu funkce statutárního orgánu po novele ZOK k 1.7.2023

JUDr. Ondřej Dostal, ČEZ – Soutěžní právo v podmínkách řešení energetické krize

Prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, Právnícká fakulta TU Trnava, Ústav štátu a práva AV ČR – Právo věku „uálů“

Prof. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D., PF UK / JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D., PF UK – Konsensuální vyřízení věci v trestním řízení proti právníkům osobám

Dr. Eric Heinke, místopředseda RAK Wien – Advokátní povinnost mlčenlivosti – Děravý švýcarský sýr made in Austria?

JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D., NS ČR – Právní domněnky a fikce ve smluvních vztazích

Univ.Prof. Dr.iur. Georg Kodek LL.M., WU Wien – Aktuální výzvy v právu odpovědnosti za vady

JUDr. Zdeněk Krčmář, NS ČR – Zápočet v insolvenčním řízení (případně i novela k restrukturalizaci)

Doc. JUDr. Ondřej Laciak, Ph.D., podpredseda SAK – Ochrana advokátního tajemství při prohlídce advokátní kanceláře

Doc. JUDr. Petr Lavický, Ph.D., PrF MU Brno – Rozdělení důkazního břemena ve sporu o vrácení peněžité částky

Doc. JUDr. Filip Novotný, LL.M., Ph.D., PF UP v Olomouci – Výklad závěti

JUDr. Monika Motková, místopředsedkyně představenstva ČAK – Mlčetí (a) zlato – novinky z advokátního práva

JUDr. Jan M. Passer, Ph.D., LL.M., Soudní dvůr EU, Lucemburk – Odpovědnost státu za škodu podle principu Francovich

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., PF UK – Digitální právní jednání z hlediska hmotného práva v bankovních vztazích, distributorů energií a poskytovatelů telekomunikačních služeb

Prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., PF UK, (bývalá soudkyně Tribunálu EU) – Determinace smluvního vztahu nezávislá na vůli stran

JUDr. František Púry, Ph.D., NS ČR / JUDr. Martin Richter, Ph.D., PF UK – Výkon funkce statutárního orgánu obchodní korporace v trestněprávních souvislostech

Hon. Prof. Mag. Dr. Jürgen Rassi, Privatdoz., OGH Wien – Právní ochrana ze strany státních soudů při přezkumu rozhodčích nálezů

Mgr. Dušan Sedláček, advokát Praha – Přezkum rozhodčích nálezů v ČR

Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M., Allen & Overy – Odpovratelnost v insolvenčním řízení – zákaz předbíhání ve frontě věřitelů

JUDr. Juraj Szabó, Ph.D., Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR – Ovlivňování rozhodčího řízení judikaturou českých obecných soudů

Prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., ÚS ČR, PF UK – Neúčinné vyšetřování v judikatuře Ústavního soudu

JUDr. Petr Šuk, NS ČR – Pracovněprávní ochrana členů statutárních orgánů obchodních korporací aneb Nekonečný příběh, díl 875

Doc. JUDr. Petr Tégl, Ph.D., PF UP v Olomouci – Právní charakter zařízení energetické či telekomunikační infrastruktury a zákonná a smluvní omezení vlastníků pozemků

Doc. JUDr. Jozef Vozár CSc., Ústav štátu a práva SAV – Zneužití bankovních úvěrů a záruk

Prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, prezident KJT – Protiprávní čerpání abstraktní bankovní záruky – existuje účinná obrana?

Mgr. Michal Vávra, advokát, Brno, Vídeň – Koreferát k české úpravě finanční záruky a aktuální judikatuře

Konference bude simultánně tlumočena ČJ/NJ.

Moderátoři konference: JUDr. Vladimír Zoufalý a Mgr. Michal Vávra,

JUDr. Petr Bříza, Doc. Jozef Vozár, JUDr. Ondřej Trubač, Doc. Filip Melzer a Mgr. Kamil Blažek

Změna programu vyhrazena. Časové uspořádání programu na www.kjt.cz

Účastnický poplatek je 11 000 Kč + DPH.

V rámci Slavnostní recepce dne 16.6.2023

budou vyhlášena tradiční ocenění společnosti.

(Prestižní cena, Autorská cena a Pocta judikátu).

Anketní lístek lze vyplnit na www.kjt.cz.

Podmínky účasti a přihlášení www.kjt.cz

Partneři konference:

AGROFERT

UPP Unie podnikových právníků ČR

SKUPINA ČEZ

Anketní lístek

KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

PRESTIŽNÍ CENA 2023

pro nejlepší právníký časopis v České a Slovenské republice

HODNOŤTE 1-10
ODBOBNÁ INFORMAČNÍ

ČASOPIS /recenzované časopisy (R)	YDAVATEL		
1 Acta Iuridica Olomucensia	(R) Univerzita Palackého v Olomouci	ČR	
2 Ad Notam	Notářská komora ČR	ČR	
3 Ars notaria	Notářská komora SR	SR	
4 Bulletin advokacie/Advokátní deník	(R) Česká advokátní komora	ČR	
5 Bulletin slovenskej advokácie	(R) Slovenská advokátska komora	SR	
6 Bulletin Stavební právo	Česká společnost pro stavební právo	ČR	
7 Časopis pro právní vědu a praxi	(R) Masarykova univerzita, Brno	ČR	
8 Epravo	EPRAVO.CZ, a. s.	ČR	
9 International and Comparative Law Review	(R) Univerzita Palackého v Olomouci	ČR	
10 Jiné právo	Kolektiv autorů (blog)	ČR	
11 Jurisprudence	(R) Wolters Kluwer ČR, a. s., PF UK	ČR	
12 Justičná revue	(R) Ministerstvo spravodlivosti SR	SR	
13 Komorní listy	(R) Exekutorská komora ČR	ČR	
14 Kriminallistika	(R) Ministerstvo vnitra ČR	ČR	
15 Obchodní právo	(R) Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
16 Obchodněprávní revue	(R) C. H. Beck	ČR	
17 Právněhistorické studie	(R) Právnícká fakulta UK v Praze	ČR	
18 Právní prostor	ATLAS consulting spol. s r. o.	ČR	
19 Právní rádce	Economia, a. s.	ČR	
20 Právní rozhledy	(R) C. H. Beck	ČR	
21 Právnícké listy	(R) PF ZČU v Plzni, Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
22 Právník	(R) Ústav státu a práva AV ČR	ČR	
23 Právní obzor	(R) Ústav státu a práva SAV	SR	
24 Právo a rodina	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
25 Soukromé právo	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
26 Revue církevního práva	(R) Společnost pro církevní právo	ČR	
27 Revue pro právo a technologie	(R) Masarykova univerzita, Brno	ČR	
28 Rodinné listy	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
29 Soudce	Soudcovská unie ČR	ČR	
30 Soudní rozhledy	(R) C. H. Beck	ČR	
31 Správní právo	(R) Ministerstvo vnitra ČR	ČR	
32 Státní zastupitelství	(R) Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
33 Súkromné právo	(R) Wolters Kluwer SR, s. r. o.	SR	
34 Trestněprávní revue	(R) C. H. Beck	ČR	
35 Trestní právo	(R) Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
36 Zo súdnej praxe	(R) Wolters Kluwer SR, s. r. o.	SR	
37 Zpravodaj Jednoty českých právníků	Jednota českých právníků	ČR	

Není nutné hodnotit všechny časopisy, jde o hodnocení výlučně dle vlastní znalosti a možnosti srovnání. Odborná a informační úroveň se hodnotí zvlášť přidělením bodů od 1 do 10, kdy 1 bod je určen pro nejnižší a 10 pro nejlepší úroveň. Níže lze navrhnout pravomocný rozsudek publikovaný mezi 1. 3. 2022 a 28. 2. 2023 na cenu

POČTA JUDIKÁTU:

Soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____

Jméno, příjmení, titul:

Profese:

Adresa sídla:

Tel.:

E-mail:

Podpis:

Souhlasím s uchováním následujících údajů pro účely zpracování ankety po dobu dvou let od uzávěrky. Prohlašuji, že jsem anketní lístek vyplnil/a osobně dle svého nejlepšího přesvědčení.

Anketní lístek zašlete, prosím, poštou nejpozději do 31. 5. 2023, per e-mail do 12 hodin dne 16. 6. 2023 na adresu casopis.kjt@gmail.com, případně jej vyplňte na www.kjt.cz, kde je zveřejněn i Statut této ceny. Při el. vyplnění (bez vlastního podpisu) jej zašlete ze svého vlastního e-mailu uvedeného ve vašich veřejných kontaktech. Anketní lístky obdržené do 31. 5. 2023 budou slosovány o věcné ceny (právníckou literaturu).

VÁŽENÍ SNOUBENCI, COKOLI OD TÉTO CHVÍLE ŘEKNETE, MŮŽE BÝT POUŽITO PROTI VÁM.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- ačkoliv byla v roce 1872 reklama advokátů zakázána, otisky Národní listy dne 5. prosince 1872 na inzertní straně zdravotní, která byla minimálně nepřímou reklamou? Text inzerátu byl následující: „Z Boskova do Jičína. Panu JUDru. Aloisu Janšovi a panu JUDru. N. Čapkovi, advokátům v Jičíně za jejich přičinění a obhajování nás při trestním líčení, odbývaném dne 28. a 29. listopadu b. r. u sl. císař. král. krajského soudu v Jičíně pro zločin veřejného násilí, při kterém jsme byli za nevinny prohlášeni, vzdáváme tímto naše srdečné díky a doporučujeme jich celé krajině. „Na zdar“ V Boskově, 1 prosince 1872. Josef Farský, bednář. Frant. Ulmann, Josef Farský, vatař, Petr Kopal, rolník, Frant. Kejnós, obchodník, občané boskovští.“

- francouzský císař Napoleon I. je autorem několika sentencí, z nichž je patrné, že neměl rád advokáty? Kromě známé poznámky nad textem dekretu o advokacii ze dne 14. prosince 1810, který by prý „nepodepsal, mít po ruce šavli“, je známé i jeho uvažování o příčinách soudních sporů: „Způsob, jak udusit polovinu soudních sporů,

záležel by v tom, že by se platilo jen advokátům, kteří by svou při vyhráli; ale nebyl jsem s to prosadit tuhle myšlenku ve Státní Radě.“ Tento a další Napoleonovy výroky lze nalézt mj. v jejich pozapomenuté sbírce *Dicta Napoleonská* (Stará říše: Marta Florianová, 1925).

- dne 9. května 1935 byl devětadvacetiletý typograf Václav Šedivý odsouzen k trestu čtyř měsíců těžkého žaláře nepodmíněně za krádeže advokátských aktovek? Odsouzenému bylo prokázáno, že ukradl 22 aktovek, a to tím způsobem, že „sedával u soudu a vyčíhal si vždy vhodnou chvíli, když advokáti podpisovali protokoly a odložili aktovku, aby měli volné ruce.“ Z aktovek si bral peníze a kolky, spisy zahodil a aktovky prodal. Kromě zločinu krádeže byl Šedivý společně s manželkou Jiřinou souzen též za maření exekuce. Jiřině Šedivé „soud vyměřil pokutu 300 Kč podmíněně“.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK, Ph.D.

Zvolte si médium pro 21. století: TISK, nebo ONLINE?

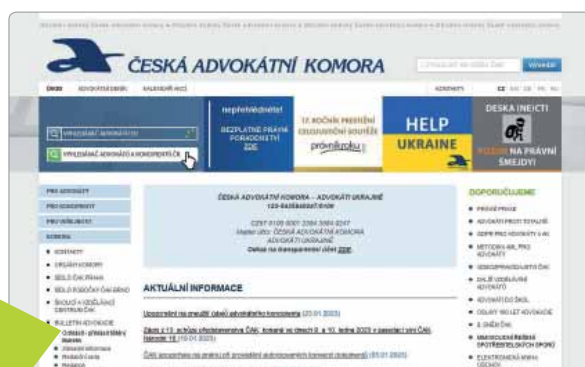
Patříte k pravidelným čtenářům Bulletinu advokacie, tradičního odborného časopisu ověřeného mnoha prestižními cenami, jehož je Česká advokátní komora mnohaletým vydavatelem a který 10x ročně dostávají advokátky/advokáti a advokátní koncipientky/koncipienti do svých schránek, resp. advokátních kanceláří?

Pak jste možná zaznamenali, že již několik let nabízí Komora jeho moderní online „listovací“ verzi. Pokud patříte k těm, jimž vyhovuje tato forma práce s informacemi, kterou Bulletin advokacie nabízí, anebo chcete z ekologických důvodů snížit počet tištěných vydání, které vaše kancelář odebírá, a rádi byste jej odhlásili, využijte k tomu náš nový jednoduchý

ONLINE ODHLAŠOVACÍ FORMULÁŘ

Formulář najdete:

- na úvodní stránce webu ČAK vlevo v hlavním menu pod rubrikou Komora/Bulletin advokacie:
- na webu Advokátního deníku, na hlavní stránce vpravo, pod bannerem Bulletin advokacie online:

POZOR! Pokud byste chtěli odhlásit zaslání Bulletinu advokacie pro více osob, např. pro více kolegů v jedné advokátní kanceláři, je zapotřebí vyplnit formulář pro každého advokáta/tku či koncipienta/tku samostatně, předejdete tak případným pochybením či nesrovnalostem.

Každý, kdo zaslání tištěného Bulletinu advokacie odhlásí, se k jeho zaslání v tištěné podobě může pochopitelně kdykoli vrátit! Využít k tomu můžete náš stejně jednoduchý online přihlašovací formulář. Ten najdete na stejném místě webu ČAK a webu Advokátního deníku jako formulář odhlašovací (viz obrázky výše).

V případě jakýchkoli dotazů nebo speciálních požadavků kontaktujte tajemnici redakce Bulletinu advokacie Evu Dvořákovou na telefonu: 273 193 165 či na e-mailu: dvorakova@cak.cz.

Vážení a milí čtenáři! Doufáme, že zůstanete Bulletinu advokacie věrni, ať ho již budete číst v elektronické, či v papírové podobě. My v redakci se budeme i nadále snažit, aby vám časopis i v budoucnu nabízel kvalitní, vysoce odborné a přitom zajímavé a aktuální příspěvky.

5. 6.

9.00–15.00

4 990 Kč
6 038 Kč s DPH

SEMINÁŘ: Smluvní pokuta – aktuální změny judikatury v přístupu k jejímu sjednávání a moderaci

Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia rozsudkem z ledna 2023 zásadním způsobem změnil judikaturní přístup k moderaci smluvní pokuty. Seminář představí tyto judikaturní změny, podrobí je kritickému zhodnocení a vysvětlí dopady pro smluvní i soudní praxi. Krom toho se bude věnovat výkladu tohoto utvzovacího prostředku od možností jejího sjednávání až po konfrontaci s dalšími závěry judikatury.

Přednáší soudce
Nejvyššího soudu ČR
JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D.

21. 8.

9.30–12.30

2 890 Kč
3 497 Kč s DPH

WEBINÁŘ: Vnosy (investice) a společné jmění manželů

Webinář bude zaměřen na jednu z nejsložitějších částí společného jmění manželů, a to problematiku vnosů (investic), zejména ve vazbě na vypořádání společného jmění manželů. Pozornost bude věnována především následujícím dílčím bodům: koncepčnímu vymezení vnosů, procesním otázkám spojeným s vnosy, tj. návrhovost, důkazní břemena, uplatnění v řízení o vypořádání společného jmění manželů, dále jednotlivým typům vnosů, metodice „výpočtu“ a zohlednění vnosů při vypořádání společného jmění manželů a problematice tzv. valorizace a redukce vnosů.

Přednáší soudce
Nejvyššího soudu ČR
Mgr. Michal Králík, Ph.D.

18. 9.

9.00–12.30

2 890 Kč
3 497 Kč s DPH

WEBINÁŘ: Aktuální judikatura Nejvyššího soudu k náhradě škody a nemajetkové újmy

Webinář podá výklad a rozbor vybraných nejnovějších rozhodnutí dovolacího soudu publikovaných ve Sbírce soudních rozhodnutí stanovisek ve sporech o náhradu škody a nemajetkové újmy mimo jiné k následujícím tématům: porušení prevenční povinnosti, předsmuvní odpovědnost, medicínské spory, náhrada újmy z provozu dopravních prostředků nebo promlčení nároku.

Přednáší soudce
Nejvyššího soudu ČR
JUDr. Petr Vojtek

14. 11.

9.00–15.00

4 290 Kč
5 191 Kč s DPH

WEBINÁŘ: Péče řádného hospodáře (nejen) pohledem judikatury

Webinář se zaměří zejména na podstatu péče řádného hospodáře pohledem doktríny a judikatury a na důsledky porušení péče řádného hospodáře (mimo jiné na povinnost nahradit újmu, povinnost vydat prospěch / vrátit odměnu nebo na vyloučení z výkonu funkce). Je určen jak členům orgánů obchodních korporací a jejich společníkům, tak odborné veřejnosti z oblasti podnikové právní praxe, notáře, advokáty, soudce nebo vyšší soudní úředníky.

Přednáší místopředseda
Nejvyššího soudu ČR
JUDr. Petr Šuk

